

Universul cărții

GUTENBERG

• ANUL XIV • SEPTEMBRIE, 2022

• NR. 52

MAGAZIN CULTURAL ARĂDEAN

GUTENBERG UNIVERSUL CĂRȚII

Anul XIV, Nr. 52
Septembrie 2022
Serie nouă

PUBLIKAȚIE TRIMESTRIALĂ EDITATĂ
DE EDITURA GUTENBERG UNIVERS ARAD
ROMÂNIA

COLEGIUL REDACȚIONAL

Florica R. CÂNDEA - Redactor șef
Carina BABA - Redactor șef adjunct

COLEGIUL CONSULTATIV

Eugeniu CRISTE
Anton ILICA
Valeriu ILICA
Iuliana PINTEA
Horia TRUȚĂ
Ioan TULEU

REDACTORI

Lucia BIBARȚ
Mira ODAGIU
Loredana TUDORESCU

IMAGINE CONCEPTUALĂ ȘI CORECTURĂ

Camelia BELEI
Adina MATEI
Ioana NISTOR

FOTO

Mircea BORAN
Mircea IRIMESCU

REDACTORI DIN DIASPORA

Vasile BARBU
Teodor GROZA DELACODRU
Daniela GUMANN
Daniela FORCOȘ
Ovidiu CORNILĂ
Smaranda KAFKA
Vanghea STERYU
Hans DAMA

CUPRINS

EDITORIAL	3
DOCUMENTAR-Aradul în timp	6
CU OCHIUL LIBER	27
LECTURI ȘI LITERATURI	33
PODIUM LITERAR	42
SALON GUTENBERG	46
SALON-SPAȚII DE LOCUIRE ȘI DIASPORA	54
LA O CEAȘCĂ DE CAFEA, DUMINICA	75
MISCELANEA	92
SPECIAL	99
ARIA DIVERSITAS	104

MEMBRI ONORIFICI

Constantin AVĂDANEI
Emil PINTEA
Doru Dinu GLĂVAN

Design-concepția grafică a copertei

DTP-Ecaterina MEHESZ

DISTRIBUIRE

Magazin de prezentare, Calea Victoriei nr. 41
Mica publicitate Jurnal Arădean,
B-dul Revoluției nr. 62

*Revista Gutenberg Universul Cărții
fondată în 2009

Revista Gutenberg Universul cărții precizează

Toate materialele publicate pe parcursul anului 2022, vor fi ierarhizate la sfârșitul anului și vor face obiectul Galei Excelenței (ediția a V-a), conform segmentelor cunoscute ca generice.

Notă: total semnături 2895 (an XIII)

total articole 3029 (an XIII)

Revista se distribuie gratuit. Avem și o pagină de facebook (Salon Cultural Gutenberg).
Vă invităm să accesați pagina web: www.edituragutenbergunivers.ro

Responsabilitatea asupra conținutului textelor aparține autorilor

EDITORIAL

DE CE SCRUI FEMEILE?!? APARTÈ-UL MEU CA UN DAIMON

Florica R. CÂNDEA

Constantin Brâncuși îi spunea odată celei care a fost superba Maria Tănase: „De ce ne ascundem că am avea muze?” În mileniul devenirii noastre, nu am considerat emergent să ducem mai departe acest Gutenberg 52 ca o celeritate, însă rezilenta cerbiciei l-a potrivit când arămiu, când sigiliu mneriu, ca o mirungere. Nu ne preocupă acel civitum nedeclarativ, ci ne preocupă actul de civism și de (in)formare pe segment editorial și nu numai.

În decursul anilor, am străbătut mezalianțe atât lirice cât și consonantice și am întrezărit în fiecare dintre colaboratori (ne apropiem de trei mii) un anume spectru, pentru a nu ne îndepărta de faptul întrebărilor cum că scrisul ar fi doar un instinct. Înregimentata mea întrebare „De ce scriu femeile?!?” nu trebuie să (mai) mire pe nimeni, pentru că mi-am dorit, prin scris, să fiu propriul meu eseu și propriul mei eu.

Revista Gutenberg face parte din trunchiul zăcământului scris, care dă glas iluziei hârtiei de a fi frunzărită, din punct de vedere componistic, pe pagini. A concepe o revistă periodic înseamnă propria cutie de rezonanță într-un climat de cultivareca valorilor cu rigoare și prin inefabil. Ca un joc al apropierii, prin scris, povestea solară a revistei, a spulberat, în timp, dileme, când de suflet, când de neliniști, dar întotdeauna a excelat o forță emoțională într-un univers ideatic și de o cantonată consonanță. Rupte din suflet, ele, paginile, promovează cu siguranță, segmente valorice locale și nu numai. Slava dată cuvântului se pacifică întregit și a lăsat, în timp, amprente docile și atitudini în plămada periodicității.

Nu suntem (poate) cu emfază, însă orice finitudine e evoluție, e istorie, e document. Consacrarea colaboratorilor e notorie, e briefing! Alții sunt la început de scris, dar au model de cărturari notabili. Plumbuitoarea lună septembrie, cu încremeniri la portativul anotimpurilor, ne face, iar, dovada că nu a încetat cerneala din penița scrisului și că forma print se iscălește pe file de revistă. Nimic nu se compară cu mirosul tușului de tipar și răsfoitul paginii.

Când am acceptat această provocare, era difuză iarnă și sloii pașilor mei, grei, până la tipografie. Dar m-am gândit, iar, la ce înseamnă dăruire. Prin scris, prin semeni. Roata priceperilor acestora s-a întors și a scris o altfel de istorie circumferențială. Fără orgolii, dar cu înțelepciune. Și... cum să uit scara, peronul, gara, trenul, stația Gutenberg?! Aici este matca! Aici este reuniunea prin diversitate. Aici este taina unei altfel de gândiri existențiale. Fiecare dintre semnatari, am spus (acuși trei mii) continuă în stilul propriu, când simplu, când profund, ori metaforizând, firesc, starea propriului scris.

Revista, ediția septembrie, dă prospețime aerului înnegrit de înnegurat de afară și șterge ochiului lacrima de ceață. Suntem solidari cu tot ceea ce apare pe plaja originală a scrisului, însă, ca să nu o pășim, ne ferim de teribilisme și ne cerem aceeași măsură. Nu vrem să fim un unicorn singuratic, propulsat în direcționări abrupte și ținem la discursuri tematice, fragmentate într-un flux continuu. Revista converge înspre reflexivitate prin cunoaștere.

STEAGUL COMUNEI CONOP, JUDEȚUL ARAD

Augustin MUREȘAN

Între însemnele vexilologice ale comunelor din județul Arad se află și steagul comunei Conop (Vexilologia este o ramură a cercetării istorice care se ocupă cu studiul steagurilor din diferite epoci și țări. Denumirea provine de la termenul latin, *vexillum* (steag, drapel). Datorită necesității de analizare a simbolisticii reprezentărilor de pe steaguri, în cadrul vexilologiei propriu-zise s-a conturat și existența unui subdomeniu, cel al vexilologiei heraldice). Conform *Legii nr. 141 din 10 iunie 2015*, publicată în „Monitorul Oficial al României”, Partea I, nr. 412 din 11 iunie 2015, privind aprobarea, arborarea și folosirea de către unitățile administrativ-teritoriale a steagurilor proprii, fiecare județ și localitate din România își poate adopta steagul propriu. Potrivit prevederilor din această lege, „Fiecare unitate administrativ-teritorială poate supune aprobării Guvernului steagul propriu și unic pe baza hotărârii autorității deliberative” (*Legea nr. 141 din 10 iunie 2015, art. 1, alin. (2)*).

În acest sens, Consiliul Local al comunei Conop, județul Arad, a adoptat Hotărârea nr. 27/30.03.2021, prin care și-a însușit proiectul modelului de steag. Prefectul județului Arad și-a exercitat controlul de legalitate asupra Hotărârii Consiliului Local, conform adresei nr. 2958/13.04.2021. Modelul de steag însoțit de un memoriu justificativ a fost avizat favorabil de Comisia Națională de Heraldică, Genealogie și Siglografie a Academiei Române, prin adresa nr. 14/10.05.2021.

Prezentăm mai jos, steagul acestei localități arădene, oficializat.

Descrierea și semnificațiile elementelor însumate ale modelului steagului comunei Conop, județul Arad.

Steagul comunei Conop este format dintr-o pânză dreptunghiulară cu proporția între lățimea și lungimea steagului de 2/3, de culoare galbenă, încărcat cu stema comunei în centru. În partea superioară deasupra stemei este inscripționat statutul localității „COMUNA” cu litere majuscule de culoare roșie, cu umbre galbene, iar jos sub stemă denumirea acesteia „CONOP” cu litere de același tip și de aceeași culoare. Steagul se fixează pe hampă în partea stângă, pe lățime (Fig. 1). Forma și dimensiunile modelului de steag al unității administrativ-teritoriale sunt cele stabilite, în condițiile legii, pentru drapelul României (vezi *Legea nr. 141 din 10 iunie 2015, Cap. I, art. 2, alin. 1*). Steagul propriu al unității administrativ-teritoriale nu va depăși în dimensiuni și număr de exemplare drapelul României și drapelul Uniunii Europene și va fi amplasat la același nivel cu acestea (*Cap. II, art.*

Fig. 1

4, alin 3). Dimensiunile standard aprobate pentru steagurile unităților administrativ-teritoriale sunt de 135 cm x 90 cm.

Steagul comunei Conop, județul Arad a fost aprobat prin *Hotărârea de Guvern nr. 665/16. 06. 2021*, publicată în „Monitorul Oficial al României”, nr. 668 din 7 iulie 2021; vezi și Alin Gherasim, „Comuna Conop are propriul steag”, 17 iunie 2021, de pe <https://www.aradon.ro/aradon-stirile-judetului-arad/comuna-conop-are-propriul-steag-1395850/> (accesat la 03. 02. 2022).

Semnificațiile elementelor și ale culorilor steagului

Descrierea stemei

Stema comunei Conop se compune dintr-un scut triunghiular cu marginile rotunjite, tăiat și sus, despicat. În partea superioară, în dreapta, în câmp de argint, se află o frunză de stejar verde cu 3 ghinde de aur. În partea superioară, în stânga, în câmp roșu, se află un cerb de argint stând, spre dreapta. În vârful scutului, în câmp albastru, se află 3 spice de grâu de aur. Scutul este timbrat de o coroană murală de argint cu un turn crenelat.

Semnificațiile elementelor însumate ale stemei și ale culorilor steagului.

Frunza de stejar și cerbul reprezintă bogăția silvică și cinegetică, precum și una dintre ocupațiile locuitorilor, prelucrarea lemnului. Spicele de grâu simbolizează ocupația de bază a locuitorilor, agricultura.

Coroana murală cu un turn crenelat semnifică faptul că localitatea are rangul de comună (Stema comunei Conop, județul Arad, a fost aprobată prin *Hotărârea de Guvern nr. 116 din 20 martie 2013*, publicată în „Monitorul Oficial al României”, Partea I, , Anul XXV, nr. 193 din 5 aprilie 2013); Laurențiu-Ștefan Szemkovics, Augustin Mureșan, *Stema comunei Conop*, în Sorin Bulboacă, Doru Sinaci (coordonatori), *Dicționarul istoric al localităților din județul Arad, Comunele județului Arad*, vol. II, Arad: Editura Gutenberg Univers, 2020, p. 227; Augustin Mureșan, Ioan Popovici, *Heraldică teritorială arădeană (1999-2021)*, Cluj-Napoca: Editura Mega, 2022, p. 56).

Culoarea galbenă (sau aurul) reprezintă pământul, este simbolul forței și bogăției. Reprezintă bogăția și holdele aurii de grâu din timpul verii.

Astfel și comuna Conop, județul Arad are aprobat oficial steag propriu. El este un însemn vexilologico-heraldic care prin cromatica flamurii și simbolul său specific - stema proprie - aplicată în centrul acesteia, individualizează această comună.

DOCUMENTAR-Aradul în timp

IULIU TRAIAN MERA, ILUSTRUL MEDIC DIN ȘIRIA, BĂRBATUL FRUMOS CU BARBIȘON, MUSTAȚĂ ȘI ELEGANȚĂ MAIORESCIANĂ

Anton ILICA

Doctor cu aspirații artistice. Pe când Ioan Slavici urmează liceul maghiar în Arad, la Șiria bucuria preotului ortodox din localitate cu numele Atanasie (originar din Crocna, absolvent al Preparandiei din Arad în anul 1852, iar apoi a Școlii clericale din Arad în 1859, căsătorit cu Elena Butariu din Șiria) se naște Iuliu Traian MERA (n. 1861). Era un copil voinic, zvăpăiat și neastâmpărat. Drumurile sale pe dealurile șiriene, spre Cetate, cotrobăirea prin pivnițele deschise ale oamenilor, curiozitatea de a cunoaște derivă din alintarea părinților și bunicilor, care, spre a-l mai domoli, îl angajau în treburile casei și în cele bisericesti. Venind vremea școlii, urmează clasele primare românești din Șiria (avându-l ca învățător pe Mitru, a cărui figură o evocă într-un portret realist), continuă studiile la liceul german din Timișoara, mergând pe urmele lui Slavici, apoi se transferă la Liceul românesc "Andrei Șaguna" din Brașov - unde are profesori de mare calibrul intelectual, dintre care amintim pe Gavril Munteanu și pe Titu Maiorescu. Cu aspirația de a deveni unul dintre importanții intelectuali români, având model în chiar Ioan Slavici, își ia licența în medicină la Universitatea din Viena. Se va asocia studenților români vienezi în cadrul Societății "România Jună" (alături de Eminescu, Slavici, Maiorescu, Goldiș, Onițiu), fiind, la un moment dat, președinte al acesteia: "La România Jună, tinerii conveneau în fiecare seară, se citea, se discuta, se schimbau idei și se simțeau mulțumiți. Încetul cu încetul băieții se cunoșteau mai bine, mai intim, discuțiile deveneau uneori mai violente, mai ales că pe acele vremuri se dădeau lupte între etimologism și fonetism, după școlile secundare pe care tinerii le-au urmat. Fiecare își apăra școala lui. De aici satira, sarcasmul și zeflemelele își luau locul între brașoveni și blăjeni, între năsăudeni și bucovineni. Vorbele și graiurile se satirizau și încetul cu încetul cu toții începeau a vorbi o limbă românească mai omogenă și mai frumoasă". În vremea președinției sale, apare *Almanachulu Societății Academice Socialu-Literare - "România Jună"*, publicat la [Viena](#) în 1883 (volumul 1, cu 210 pagini) care găzduiește prima publicare a poemului "[Luceafărul](#)", de Mihai Eminescu.

Iuliu Traian Mera a fost un ins dinamic, implicat în activitatea artistică, în politica națională, ca membru în conducerea PNR (participând la redactarea Memorandumului), a scris articole politice, pledând pentru spiritul românesc și participarea românilor la viața parlamentară maghiară. Publică articole și eseuri în *Telegraful român* (1881, debut), în *Tribuna* din Sibiu, *Tribuna* din Arad, *Convorbiri literare* (fiind un junimist convins), *Familia* etc. Intervențiile sale din presă merită evidențiate prin felul drăgăstos în care descrie locurile natale – Podgoria Șiria -, precum și unele locuri din Ardeal.

Cu câțiva ani înainte de moartea prematură, medicul curant pentru copiii din Karlsbad (Karlov Vary) din nordul Cehiei publică volumul *Din lumea basmelor*, în

1906, carte premiată de Academia română, pentru cele 10 texte cu conținut popular (*Pipăruș Pătru* e una dintre cele mai apreciate, inclusiv de Iorga), apărute anterior în *Tribuna* sibiană și în *Convorbiri literare* (Iași). Doctorul Iuliu T. Mera moare în vârstă de 48 ani, în 1909, fiind înmormântat la Șiria, unde (la un moment dat) avea un reușit bust din bronz, așezat pe platoul de lângă Casa Memorială Ioan Slavici (amenajată în Castelul Bohus), aflată pe domeniul baronesc al familiei de origine slovacă Emericus Bohus (alături se află un foarte reușit ansamblu artistic din bronz al Antoniei Bohus). A lăsat o fundație de aproape o sută de mii de coroane, la dispoziția studențimii române. Nu cunoaștem modul în care s-a utilizat stipendiile, cum și cine le-a administrat. Sunt cunoscute două volume, semnate de I. T. Mera: *Din lumea basmelor* (1909, reactualizat în 2020) și *Din țări străine* (1911).

Din țări străine (1911, postum). În anul 1911, *Institutul tipografic Tribuna din Arad*, prin grija lui Roman Romul CIOROGARIU, publică volumul postum *Din țări străine*, cu portretul autorului și *Cuvânt înainte*, semnat de Roman Ciorogariu (pe atunci, director al Institutului Pedagogic - Teologic din [Arad](#)). Vom realiza un scurt comentariu al textului – prefață, elaborat de viitorului episcop. După identificarea unor elemente biografice, menționează că ”a fost vrăjit de taina culturii naționale”, ”un credincios colaborator al ziarului românesc *Tribuna* (Sibiu, apoi Arad), că a fost un neobosit călător, că vorbea șapte limbii, că a murit de cancer și că s-a stins cu gândul la cultura națională, lăsând o fundație de 90.000 coroane pentru tinerimea universitară.

În fața coșciugului, Directorul Institutului Pedagogico-Teologic a rostit un discurs panegiric pentru jahnicii ascultători. ”Erai un Făt Frumos din povești”, atunci când ”veneai în vacanțe la Șiria și organizai spectacole populare cu tineretul local, recitând poezii, intonând cântece populare și exersând jocuri populare românești”. Amintește de inima blândă, altruismul, devotamentul pentru pacienți ”înger păzitor al suferinzilor”, iubirea de biserică și neam, răspânditor de cultură românească. Continuă preotul – director: ”Numele Doctorului Mera este scris cu litere de aur în analele tuturor așezămintelor noastre culturale”. El a adunat ”mierea culturii europene” și a dat-o junilor, ”zugrăvind tablourile culturii europene și filosofia vieții românești”. Evident, se referă la volumul ”*Din țări străine*”, pe care îl va îngriji postum. Îndreaptă condoleanțe pentru mama defunctului și sora acestuia.

Volumul *Din țări străine* are un număr de 164 pagini și cuprinde 16 texte: despre artiști (*Rafael, Michelangelo, Rembrandt, Tizian*) și despre țări, orașe, personalități (*O țară fericită - Germania, Pictura olandeză, Din țara morilor de vânt, Capri, Sora lui Leopardi, Sorrento, Savonarola*).

Jurnal de artă. Mărturisește șirianul: ”Eu unul văzusem aproape toate capodoperele de care dispune astăzi omenirea. Am admirat desenul fără seamăn și concepțiunile uriașe ale lui Michelangelo, m-am încântat de neprihănitul idealism al madonelor lui Raffael, m-am îndulcit de gingășia figurilor lui Corregio, m-am îmbătat de armonia culorilor lui Tizian și a întregii școli venețiene, am stat uimit văzând vigurozitatea artistică a lui Velasquez și realismul idealizat al lui Murillo, am stat extaziat înaintea Venerei de Milo, a celei mai perfecte creațiuni de artă, ce ne-a rămas din vechime...” (p. 51)

Pictorul RAFAELLO Santi beneficiază de o prezentare eseistică de mărimea

unei broșuri. Este numit ”principe al picturii”, iar I. T. Mera compară celebritatea acestuia cu cei doi valoroși reprezentanți ai Renașterii italiene: Leonardo da Vinci și Michelangelo Buonarroti. Era marii săi rivali. **Leonardo** are în arta sa ”enigme nedezlegabile”, dar îi lipsește sfințenia: madonele sale sunt frumoase, dar lumești, iar Isus ”este prezentat nu ca fiu al lui Dumnezeu, ci ca un nenorocit” (p. 3). Cu astfel de stil, pictorul Leonardo nu putea ”să răpească admirația mulțimii”. **Michelangelo** era creștin, dar arta sa, afirmă autorul, este prea apropiată de lumea antică, păgânească, lăsând mulțimii impresia de răceală admirativă. Vizavi de acești doi titani ai artei renascentiste, **Raffael** avea ”un puternic simț estetic”, iar ”caracteristica principală a artei sale era ”frumusețea, armonia, gingășia, blândețea” (dă exemplu **Madonna sixtină** din Dresda). Subiectul preferat al pictorului din Urbino (n. 1483 – m. 1520, Roma) a fost **Madonele**, cu ”formele lor frumoase, reale, cu simțirea încălzită de căldura vieții omeneste” (p. 13). Cea mai perfectă creațiune este ”*Madonna sixtină din Dresda*”, iar ”cea mai frumoasă, concepută în spirit lumesc este ”*Madonna della Sedia*”. Picturile reprezintă ființe umane, lipsite de vălul călugăriei, de misticism, ademenind privirea și sufletul mulțimii, așa cum va proceda și în **Stanze** și **Sibile** (majoritatea create la cererea papalității).

Cu o cultură artistică impresionantă, I. T. Mera identifică valorile care mențin virtuțile operelor lui Raffael, cel ”cu gloria răspândită peste lumea întreaga și peste nesfârșirea vremurilor” (p. 15). Concluzionează medicul din Carlsbad că pictorul Raffael a dispus de două calități esențiale: *gingășia și simțul frumosului*. El nu a realizat chipuri, ci a pictat sentimente. A fost dezmiardat în viață, a trăit ca un prinț și a fost înmormântat în Pantheon, alături ”stându-i” statuia Madonnei ”idealul său cel mai mare”.

Un alt eseu este dedicat lui **Michelangelo** (pp. 57 - 70). Acesta a avut în Leonardo da Vinci un rival, deși oricare dintre ei merita ”gloria toată” a Renașterii. **Leonardo** a fost ”în artă un luceafăr luminos pe cerul liniștit al unei seri cu mii de stele”, iar **Michelangelo** a fost ”o cometă de-o strălucire orbitoare, care a apărut fără veste, întocmai ca steaua miraculoasă și prevestitoare de evenimente epocale”. Niciunul nu a fost însă, va susține dr. Mera, atât de populari ca și Raffael și Tizian. Va scrie, în continuare despre ”colosul Renașterii” și despre sculptura Moise ”cea mai mare glorie a spiritului omenesc” (p. 63). Rembrandt, cel mai mare pictor olandez, autor a peste 600 de tablouri, a fost ”un mare colorist și cel mai dibaci meșter al luminii” (p. 50).

Figurile sale din tablouri se mișcă, trăiesc, hipnotizând privitorul. Arta lui Rembrandt este izvor de poezie, iar tainica lumină în care scaldă scenele sale vii, animate și înălțătoare. Aflăm nefericirea biografică a vieții sale într-o relatare picantă și demnă se un subiect literar: Căsătorit, Saskia îi dăruie un copil, după care tânăra soție moare. Copilul Titu a rămas în grija unei doici răutăcioase, dar curând locul acesteia este luat de o țărăncuță tânără, frumoasă și iubitoare, care i-a dăruit o fetiță, deși căsătoria nu putea fi legalizată din pricini religioase. Fosta sa servitoare, Hendrikje, i-a rămas credincioasă, chiar dacă a fost nevoit să-și vândă întreaga avere spre a-și achita datoriile. Rembrandt colindă prin cârciumi ”ca un vagabond rătăcitor”, apoi rămâne, prin moartea ultimului său sprijin, la 37 ani, sărac, singur și pierdut în alcool. Fiul Titu se căsătorește, dar moare de tânăr, iar Cornelia, fiica sa cu Heindrikje, se mărită și ea, expatriindu-se în India. Viața pictorului olandez a fost o tragedie, clădită pe o imensă suferință.

Tiziano Vecelli, luceafărul Renașterii italiene, pictorul lagunelor venețiene, om ”voinic și frumos, a fost dezmiardat de toată lumea”, a beneficiat de grațiile divine, trăind 99 ani. A fost un colorist fără cusur, iar tablourile sale sunt răspândite în principalele muzee de artă europene. Geniul lui Tiziano ”a fost o scânteie răzleață din imensitatea dumnezeirii”. Prezentarea pictorului venețian este succintă, esențializată, folosind un limbaj încărcat de admirație față de talentul și răsfațul acestui artist, care încă domină aura marilor dogi venețieni și a palatelor ornamentate cu celebre picturi semnate de Tiziano.

Rămânând în zona cronicilor artistice ale lui I. T. Mera, la Florența, în 1899, elaborează textul ”*Cel mai mare idealist*”, din nou, impresii despre *Michelangelo*. Scrie despre statuia *David*, ieșită din dalta ”celui mai mare sculptor al tuturor timpurilor” (p. 126). Continuă: ”Nicăieri și niciodată nu am văzut un corp mai zvelt și mai frumos decât această bucată de piatră”. ”Expresia feței este serioasă, plină de mândrie, de maiestate și de încredere în izbândă; fruntea încrețită, iar sprâncenele contrase deasupra ochilor fixați cu toată încordarea asupra unui singur punct: Goliat” (p. 129). Descrie cu aceeași pricepere și cu pasionat devotament, *sagrestia nuova* din Biserica St. Lorenzo, capela de la mormintele Medici, cu ”șase figuri de o frumusețe estetică uimitoare”.

”*Noaptea*” este simbolizată de cel mai frumos corp femeiesc dormind pe arcul sarcofagului, atât de fermecător realizată în marmură, încât ”îți vine a umbla în vârful degetelor să nu o deștepți din dulcea ei liniște” (p. 132). Precizează că Michelangelo nu avea modele pentru statuile sale, acestea se regăseau în mintea sa, în marmura visurilor sale, în ”idealismul” său. Pictorul a fost ”un luceafăr”, ”un soare”, care ”întunecă celelalte focare de lumină, fiind cea mai desăvârșită expresie a dumnezeirii”.

Turist cultural. La fel de original a fost în descrierea fremătătoarelor impresii turistice despre *Germania (o țară fericită)*, Olanda, dar mai ales Capri și împrejurimile orașului Napoli. Germania pe la 1905 este o țară fericită cu un fericit popor: ”Țara care era odată pustiită și urâtă, acoperită cu păduri întunecoase și mocirle nesănătoase, bătută de vânturi ghețoase și turbate, pustiită de mâini dușmane și sălbătice”, datorită ”înțelepciunii fiilor ei, a devenit un adevărat rai pământesc”. Olanda, *țara morilor de vânt*, a canalelor și digurilor, prin grija oamenilor harnici este ”paradis pământesc”. Dintr-o mlaștină nesănătoasă, ”expusă năvălirii apelor și bântuită de vânturi fără milă, Olanda s-a adăpostit de pustiirea mării, devenind o grădină de lux, bogată în averi și în lucruri de artă” (p. 113).

Poposind la Napoli, e fermecat de insula *Capri*, acolo unde și sunetul clopotelor are câte ceva din geniul lui Rossini și a lui Verdi. Ademenit de frumusețea albastrului, i se pare că ”marea (vânăta) e atât de aproape, încât poți să o atingi cu mâna și să o strângi în brațe”, poetizează romantic medicul. Admiră apusul soarelui aprins, mergând la culcare ”în patul său de ape”: ”Marea este iubita mea prea adorată, ea este dorul cel mai nepotolit al vieții mele”, declară entuziasmat I. T. Mera.

La Napoli își amintește de poetul suferinței, Giacomo Leopardi, cel mai nenorocit poet din lume, martir părăsit de lume și de Dumnezeu, având alături doar pe iubita soră, *Paolina*, care i-a fost o ilustră îngrijitoare în anii săi de suferință și nebunie. Sorrento, orașul lui Torquato Tasso, autorul poemului *Ierusalimul eliberat*, pare rupt

din frumosul natural, în care serile sunt dominate de refrenul Santa Lucia, intonat de trubaduri entuziasmați. Orașul *Florența* i se pare artistic în totalitate.

Alte eseuri sunt impresii turistice, ornamentate cu ilustre opere de artă și cu spectaculoase evenimente din activitatea artiștilor. Turismul cultural și talentul scrisului lui Iuliu Traian Mera construiesc texte literare plăcut elaborate, atrăgând cititorul într-o complicitate a scrisului, făcându-l părtaș la bucurii și mâhniri, ca și cum ar însoți autorul într-un pelerinaj prin gândurile, neliniștile și imboldurile sale estetice. Este posibil ca presa literară a vremii (*Familia, Convorbiri literare, Tribuna* ș.a. la care a colaborat I. T. Mera) să găzduiască în pagini alte articole semnate de I. T. Mera. Poate s-ar putea găsi impresii despre Slavici și Eminescu, pe care i-a cunoscut la Viena și în cadrul societății culturale "Junimea".

Iuliu Traian MERA alimentează, prin activitatea sa, orizontul spiritual al Șiriei, alăturându-se miracolelor eliberate în cultura românească de podgoria șiriană: romancierul și pedagogul Ioan Slavici, gazetarului Ioan Russu Șirianu, istoricul de artă Coriolan Petranu, precum și a umbrei compozitorului Emil Monția. Cartea lui Mera, *Din țări străine*, ar stârni admirația contemporanilor, dacă ar fi reeditată, configurând imaginea unui intelectual junimist, pasionat de arta plastică, de cunoașterea turistică a țărilor europene, precum și de promovarea virtuților limbii române în descrierea fermecătoare a operele artistice excepționale. Cultura enciclopedică a doctorului fizioterapeut, născut în Șiria, e semn de mirare și ar fi posibil să se descopere în presa timpului impresii despre Mihai Eminescu și Ioan Slavici, precum și alte texte despre arta plastică europeană.

SEMINȚII

Florica R. CÂNDEA

SEMN DE CARTE

Mi-amintesc
cum
de cu Toamnă
mă cam împrimăvăram
bulgărind
consolări
mă cam învinovățam
din Sfinte Taine...
cu bucătura unei aromate pâini
mă cam adulmecam
printre
literele mari
să le pot
împărți
lor
păsărilor

În fine,
mi-amintesc
cum
din Pagini albe
negre
am negociat
sub puf de plapumă
Timpul
nemăsurat care ne-a unit...

DOCUMENTAR-Aradul în timp

JENI LUCAN ȘI EXPOZIȚIA DOR DE INFINIT

Horia TRUȚĂ

La începutul verii, într-o sală oferită generos de Societatem *Jelen* artista Jeni Lucan s-a exprimit deplin prin mijloacele artei sale, într-o nouă expoziție de pictură pe pânză. Și-a intitulat colecția ce cuprindea aproape 40 de lucrări: *Dor de infinit*, probabil influențată de ideea filosofică de *fără sfârșit*, sau *mai mare decât cel mai mare lucru la care te poți gândi*.

Jeni Lucan este o sânguincioasă și performantă absolventă a unor înalte studii economice din capitala Moldovei, care a practicat o meserie stresantă prin riscurile ce le implică, încărcată de cifre și scheme rigide, ce se învață cu efort. De aceea, în urmă cu ceva ani și nu mulți (2016), în momente de răgaz, zâmbitoare și degajată și-a lepădat veșmintele de contabil (economist) inflexibil, de paznic zelos al cifrelor bine încorsetate prin legi fiscale severe, îmbrăcându-le pe cele mai suple din lumea culorilor unde simțurile, echivocul și libertatea în exprimare sunt neîngrădite, iar disputele benefice.

În demersurile sale artistice Jeni Lucan oscilează între figurativ și abstract. Primul concept, adică cel al realismului, preconizează studiul atent al naturii și prezentarea veridică a tot ceea ce ne înconjoară. O lungă perioadă de timp, acest curent a reprezentat linia fundamentală de prezentare a valorilor estetice, devenind prin exagerare sub forma realismului socialist, baza ideologică a artei proletare. Opozant acestei concepții, este abstracționismul, exprimat atunci când artistul deformează aparențele exterioare până ajunge să le facă de nerecunoscut. Acest curent al artei plastice dezvoltat mai ales în deceniul următor celui de al Doilea Război Mondial pătruns mai greu la noi.

Se pare că în Arad a fost pentru prima dată acceptat de forurile culturale ale vremii, prin Tabăra de sculptură din 1970. Atunci pe Malul Mureșului zece tineri artiști au modelat o suprafață prin cioplirea în rocă a unor noi forme și dimensiuni ale expresivității artistice. S-a admis oficial ca în conceperea înfățișării spațiale a lucrărilor, artistul să se poată abate neîngrădit de la figurare, atât ca reprezentare cât și ca interpretare a unor elemente din realitatea cunoscută, principala funcție a sculpturilor fiind cea decorativă.

Dar ceea ce pare logic în domeniul teoretic nu corespunde întotdeauna cu ceea ce se întâmplă în realitate. Pe de o parte mintea noastră nu e educată în acest fel, și acceptă greu această judecată, căutând în spațiul prelucrat de un plasician semnificații ascunse, discursuri narrative, ajugând să se exprime în fața unui astfel de tablou cu inocenta (prosteeasca) întrebare: *Ce reprezintă. Răspunsul e firesc, nimic altceva decât o suprafață colorată, o pictură, o lucrare de artă*. Pe de altă parte însă, de cele mai multe ori, chiar artistul, atunci când vede obiectul luat din lumea reală dispărând, nu-l abandonează în totalitate, ci-l reconstruește după propria viziune, arta lui rămânând cât se poate de reală, dar într-o altă tălmăcire.

Acest lucru este vizibil și în expoziția artistei Jeni Lucan.

După propriile mărturisiri, artista nu-și începe tabloul, cu un sentiment poetic, ideie narativă preconcepută ci prin construirea uneia sau a mai multor figuri, cărora le acordă culori. În continuare conținutul lucrării, este sugerat de însăși compoziția picturală. Ce e de reținut din expoziție, e faptul că Jeni Lucan nu doar stăpânește bine culorile cu deosebire pe cele calde, ci acest interes, ocupă un loc esențial, într-o libertate deplină. Accentul nu este pus pe forme și volume ci doar pe linie și mai ales pe culoare, cu evidente virtuți decorative. Desenul are valoare moderată, obiectele mai aplatizate, mișcarea puțin zgomotoasă dă senzația de calm, iar impresiile de spațiu, sunt subtil sugerate.

Jeni Lucan a oferit pe simeze compoziții picturale în care investigațiile personale sunt foarte divergente, în timp ce lirismul a fost redus la maximum. Planurile se întrepătrund, înălțând edificii imaginare, care se deschid la izbucnirea luminii. Pe alocuri forme curbe sau ogivale se îndreaptă spre noi în unde succesive, creînd impresia că țâșnesc vulcanic din adâncul universului și al timpului. Pe alocuri, o abundență florală umple tabloul, stând gata să se reverse în afara ramelor.

O lume fantastică, cu domnițe ce se undesc grațios, pajiști și poduri, instrumente muzicale, măști, castele, peisaje lacustre, priveliști urbane se succed pe simeză. Nimic narativ ci totul culoare, formele beneficiind doar de un sprijin vag din natura reală. Tablourile ei sunt pline de locuri pe care nu le-a văzut în realitate, întâmplări care nu s-au petrecut, spații prin care n-a umblat, toate întâlnite doar în imaginație, într-o fermecătoare lume a nuanțelor.

BALADĂ

Teodor Groza DELACODRU

Când mă bate vântul
Mă doare pământul,
Mă usuc ca gândul
Nimănui lăsându-l
Cu mine ducându-l.

Când mă toacă gerul
Mă-nroșesc ca fierul,
Mă prefac în pușcă,
În glonț care mușcă
Din carne spurcată,
Liftă blestemată.

Când ploaia mă bate
Mă spăl de păcate,
Păcatele toate
Se târăsc pe coate
Și îmi cer iertare
De peste hotare.

DOCUMENTAR-Aradul în timp

ZIUA DE NAȘTERE A TOVARĂȘULUI „PLĂTITĂ” CU 100 LEI

Ioan TULEU

Cel mai stresant moment al activităților culturale (conferințe, simpozioane, mese rotunde etc) era cel din 26 ianuarie, când la sediul Universității Cultural-Științifice se organiza o manifestare dedicată tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii Socialiste România, președintele Frontului Democrației și Unității Socialiste etc. Era stresant în primul rând pentru că era impus, apoi pentru că nu găseam conferențieri dispuși să vorbească despre geniul Carpaților, iubitul conducător al partidului, mărețele realizări etc. Și nu în ultimul rând nu existau amatori dornici să participe la astfel de manifestări.

Și totuși trebuia organizată manifestarea culturală deoarece se interesau activiștii de la secția cultură și propagandă a județului. La sfârșitul anilor 80 interesul pentru conducătorul partidului și statului era ca și inexistent, nici măcar acei 4-5 bătrâni care veneau să se odihnească și să stea la puțina căldură oferită de sala de conferințe, de 200 de locuri, nu catadixeau să vină. În condițiile aceastea la aniversarea din ianuarie 1989 subsemnatul Tuleu Ioan, m-am înțeles cu Silviu (Puiu) Petruțiu, colegul meu, să ne trecem pe noi doi pe afișul de la avizierul de la Poarta Universității, dinspre Bulevard, ca fiind conferențierii (nu-mi amintesc titlul exact al simpozionului), la fel și în programul săptămânal al manifestărilor publicat în ziarul Flacăra Roșie tot noi doi am fost trecuți.

În ziua cu pricina eram oarecum liniștiți deoarece nu prea aveam parte de control la sediu și ne bazam pe faptul că nici acum nu va dori cineva dintre șefi să vadă ce popularitate are secretarul general al partidului care împlinea doar ... 71 de ani. Dar, surpriză, înainte de prânz tovarășa Eugenia Iordache (Jeni cum îi spuneam când nu era de față) ne anunță că dorește să participe la manifestarea omagială, aceasta fiind trecută între principalele activități culturale ale lunii ianuarie. I-am comunicat că totul este pregătit și o așteptăm cu drag la ora 17. Apoi i-am spus lui Puiu că „nebuna” de Jeni Iordache vrea să vină la simpozion. Dar nu ne-am făcut prea mari probleme bazându-ne pe faptul că noi am organizat manifestarea iar dacă publicul nu a agreat-o nu era treaba noastră. Precizez că înainte cu ceva ani erau aduși elevi de liceu la astfel de conferințe, dar am renunțat la asemenea procedee care nu mai erau deloc agreate de instituțiile școlare.

La ora 17 eram în sala de conferințe, la masa de prezidiu pe post de conferențiar iar Puiu Petruțiu în sală, în rolul ascultătorului. Ușa de la intrarea în birouri am închis-o, numai cea de la holul sălii de conferințe am lăsat-o larg deschisă pentru ca Petruțiu să vadă dacă vine cineva. În acest timp conferențiarul Ioan Tuleu se maimuțărea de la catedră mulțumind spectatorilor și încercând să facă introducerea: „Stimați tovarăși, în această zi ... aplauze prelungite din partea lui Petruțiu, iar subsemnatul făcea semne să se înceteze cu aplauzele. Și reluam „În această zi când iubitul nostru conducător ... din nou aplauze prelungite. Și tot așa în timp ce Petruți era cu ochii pe ușă. Dar la un moment dat sună telefonul din birou. Să tot fi fost 17 și zece, 17 și un sfert, merg la telefon, mă prezint și o aud pe tovarășa Iordache scuzându-se că nu a sosit la timp, pentru că a avut

ceva urgent de făcut la birou, dar că va veni în cel mai scurt timp. Merg din nou în sală și îl anunț pe colegul că s-a terminat manifestarea și să vină în birou.

În sfârșit pe la 17,30 apare tovarășa Iordache și ne întreabă: - Ce-i cu conferința? - Păi s-a terminat, îi răspundem.- N-ați văzut lumea cum coboară pe scări. - Nu am văzut pe nimeni. --Păi dacă ați fi venit cu două minute mai repede ați fi văzut oamenii. - Au fost mulți? Aproape plină sala și totul a fost foarte concentrat, eficient. După acest prim dialog Jeni ne întreabă dacă mai avem și alte manifestări de acest fel. - Da, mai avem îi răspund? Petruțiu se duse în spatele ei, așa că am rămas singur în fața tovarășei. Dar în capul meu se învârtteau roțițele încercând să găsec pe loc un răspuns despre unde și când. - Măine la ICS Textile Încălțăminte (sediul era vizavi de primărie), la ora 15. Am ales acest loc pentru că la acea întreprindere comercială lucra pe post de contabil șef lectorul nostru de la cursul de contabilitate, Viorica Arman și mă gândeam că putem forța astfel o conferință la terminarea timpului de lucru al funcționarilor. - Ei bine atunci o să vin și eu la acel simpozion cu o temă despre rolul tovarășei Elena Ceaușescu, care a fost sărbătorită pe 7 ianuarie. - Perfect, am răspuns, atunci pe mâine. Ca să dreg busuiocul îndrăznesc mai mult și îi spun că am avut și alte manifestări importante în această lună, inclusiv una dedicată lui Mihai Eminescu. - Da, știu, a răspuns tovarășa Iordache, dar nu puteam pune pe aceeași pagină pe tovarășul Nicolae Ceaușescu cu Mihai Eminescu. - Evident că nu, și plusez în continuare. - Dar cum se face că acolo în nordul Modovei s-au născut cele mai mari personalități din cultura română precum Eminescu, Porumbescu, Enescu, Iorga, uite și dumneavoastră v-ați născut în acea regiune românească. În acest timp Petruți nu mai putea de râs în spatele ei.

A doua zi vorbesc cu Viorica Arman, care se angajează în organizare și mobilizare, apoi îi rog pe Viorel Mureșan (Muri), profesor de filozofie la Liceul sanitar și pe Lucian Rauca, profesor de istorie la Școala generală nr. 4 să participe cu câte o comunicare, iar subsemnatul, pe post de moderator. Sigur că le-am promis că după ce se termină totul mergem și la o bere la restaurantul Mureșul. La discuția dintre noi a asistat și prietenul comun, Nelu Dehelean, biolog la Spitalul de contagioase, care s-a declarat gata să participe și el, evident pentru a face mișto de noi la întâlnirea de după. Așadar, la ora 15 ne-am prezentat la ICS Textile Încălțăminte, într-o sală plină cu vre-o 50-60 de funcționare unde profesorul Rauca a vorbit despre contribuția tovarășului în elaborarea istoriei naționale, profesorul dr. Mureșan despre politica externă iar la final tovarășa Iordache a citit din revista Femeia un articol despre tovarășa Elena Ceaușescu. Apoi eu am mulțumit pentru participare și uite așa am încheiat o foarte reușită acțiune culturală.

Pe scări, în timp ce coboram de la etaj, tovarășa Iordache l-a admonestat pe profesorul Mureșan, altfel un excelent vorbitor, că nu a pomenit deloc numele tovarășului. - Dar s-a înțeles implicit, că doar lui îi era adresată manifestarea, am intervenit, și ca să distrag atenția de la acuzație am elogiat intervenția dumneaei, menționând interesul deosebit de care s-a bucurat expunerea despre tovarășa spunând că așa se întâmplă atunci când conferențiarul vorbește din inimă și cu convingere, poate așa ar fi trebuit să vorbească și Mureșan și Rauca. În fine, atmosfera s-a destins, aprecierea generală fiind una favorabilă. Atunci Mureșan a plusat: - Dar tovarășa Iordache nu merităm și noi o bere? - O, da, ăspunde tovarășa Iordache dar, și deschide portmoneul ce se afla în geantă, uite că nu am decât de sută. Dar imediat cu mare viteză și dexteritate profesorul Mureșan înșfacă bancnota și spune că este destul și atâta. După asta ne-am despărțit de tovarășa care s-a dus la sediu partidului iar noi la restaurantul Mureșul să cheltuim pe bere suta obținută cu atâta îndemânare și tupeu de Vio Mureșan.

DOCUMENTAR-Aradul în timp

PRIMARUL CRISTIAN MOIESCU ȘI „ADEVĂRATA DEMOCRAȚIE” (1992-1996)

Marius-Ioan GREC

„Spunea despre sine:¹ *Sunt și eu un muritor imperfect, dar m-am străduit să spun o vorbă bună, să dau un sfat bun!*

Putem spune că a fost singurul primar al Aradului ale cărui audiențe începeau în stradă, asculta oamenii, empatiza cu ei, avea răbdare și o infinită dragoste. A ars pentru binele celor din jurul lui. El credea că adevărata opinie publică pentru un om este Dumnezeu. *VIA VERITAS VITA* de pe frontispiciul Primăriei Aradului, care a rămas după Cristian Moiescu, este îndemnul ce în mod public ne dă dreptul la eternitate. A încercat să ridice ștacheta morală a funcției de primar prin verticalitate, coduită într-o lume desacralizată care este în contrasens cu adevăratele valori morale, și a crezut din toată inima în restaurarea spirituală a oamenilor. Pentru Cristian Moiescu, prietenia era un har – dragostea din ochii și zâmbetul lui îți intrau în suflet. Avea o vastă cultură și se străduia să le transmită elevilor, studenților, câte ceva din ea. Îi iubea cu adevărat – voia să fie un reper în viața lor, voia să-și amintească cu drag de el. Spunea mereu că menirea lui este să creeze caractere. Iar noi nădăjduim că a reușit!”

„În slujba oamenilor zi după zi... De la 4 dimineața până noaptea în primarie...

Același om, fie că era în compania regelui sau a președintelui, sau a unui om simplu.... O mână întinsă pentru fiecare...

Via Veritas Vita, curajul de a afișa principiile după care a trăit. Un om cu frica de Dumnezeu.... O iesire pe centru se putea prelungi ore, pentru că se oprea aproape cu fiecare om, dădea mâna și asculta pe fiecare... Telefonul suna într-una, chiar și după ce a terminat mandatul, și Cristi încerca să-i ajute pe totii...

Nu este săptămână, chiar și astăzi, în care să nu-mi spună oamenii cât sunt de recunoscători pentru ajutorul necondiționat pe care l-au primit de la Cristi...

Ne-a învățat și pe noi ce înseamna slujirea necondiționată...

A apreciat mult munca în echipă, și-a format oameni, a avut încredere în oameni... Și-a făcut întotdeauna timp pentru oameni, să asculte, să dea un telefon și să întrebe ce mai faci, să sune și să spună la mulți ani de ziua de naștere...

A fost modest, un model pentru noi... De la el am învățat practic că niciodată nu trebuie să irosești o ocazie în care poți să faci un bine...

Symbolic, îl știm cu totii pe bicicletă, cu noi, gemenele, una în față și cealaltă în spate”²... Având la dispoziție **Curriculum vitae** al dascălului Cristian Moiescu, aflat la secretariatul Facultății de Științe Umaniste din cadrul Universității de Vest „Vasile Goldiș” din Arad, spicuim din acesta: Din octombrie 1990 și până în prezent cadru didactic titular al Universității de Vest „Vasile Goldiș” din Arad: Lector (1996-prezent) în cadrul Facultății de Științe Umaniste, Politice și Administrative.

Membru fondator al Fundației „Vasile Goldiș” Membru al Consiliului Director al Fundației „Vasile Goldiș”, Membru în Consiliul de Administrație a Universității de Vest „Vasile Goldiș” din Arad

Titular la disciplinele: Limba engleză, Cursul de cultură și civilizație.

2001-2006 – doctorat în filologie („Magna cum laudae”) sub coordonarea prof. univ. dr. Cornel Ungureanu 1968-1972 de la Universitatea de Vest din Timișoara, Facultatea de Filologie, specializarea limba engleză / limba română.

Spirit de echipă; Capacitate de comunicare obținută ca urmare a activității de relații cu publicul și din cariera didactică; Spirit organizatoric; Experiență bună a managementului de echipă; Pasionat de metodele moderne de cercetare științifică din sfera științelor sociale aplicate în procesul didactic; Hobby: filosofia, istoria religiilor și a Bisericii creștine; literatura universală, muzica clasică, arta.

Poate cel mai bine ar fi să-l lăsăm pe Cristian Moisescu să ne povestească, pe scurt, propria lui experiență de viață ...

„Mi-am început cariera de dascăl³, ca profesor de limba engleză în anul 1972 la Liceul nr. 4 din Arad. Acolo, prin forțe proprii am înființat primul laborator fonic pentru învățarea limbilor străine din Arad aducând materiale audio de la Consiliul Britanic, Biblioteca S.U.A. Am confecționat singur toate materialele necesare unei bune predări a limbilor străine într-un laborator fonic (diapozitive, benzi audio etc.).

Am căutat să le insuflu elevilor mei dragostea de țară, organizând excursii și tabere pentru ei în Munții Retezat, Apuseni, Piatra Craiului, Rodnei, Făgăraș etc. Imediat după Revoluția din Decembrie 1989 am fost ales președinte al Comisiei de Învățământ din cadrul C.P.U.N. Arad, răspunzând în mod direct de învățământul județului Arad, perioadă în care am sprijinit înființarea învățământului superior în Arad (am organizat mitinguri pentru înființarea Universității în Arad, am fost în audiență la Domnul Mihai Șora, Ministrul Învățământului. Acesta îl cunoscuse pe tatăl meu și astfel m-a primit cu multă căldură și bunăvoință). Ț

Am susținut, de asemenea, înființarea claselor intensive de limbi străine în școlile din Arad, etc. Tot atunci am organizat primele alegeri libere și democratice în cadrul Inspectoratului de învățământ Arad. Între anii 1990 – feb. 1992 am funcționat ca profesor la Liceul Elena Ghiba Birta, până la alegerea mea în funcția de primar al municipiului Arad (între 1992 și 1996) funcție din care am sprijinit dezvoltarea învățământului universitar în Arad prin acordarea cu prioritate a unor spații destinate învățământului superior, a unor locuințe pentru atragerea cadrelor universitare din țară, fără de care învățământul superior din Arad nu ar fi putut fi acreditat.

Din anul 1990 până în prezent am predat cursuri de limba engleză și un curs de Cultură și Civilizație Europeană inițiat de mine în cadrul Universității de Vest „Vasile Goldiș” din Arad pentru o largire a orizontului cultural și spiritual al studenților din universitatea noastră.

În 1996 am devenit cadru didactic titular prin concurs la U.V.V.G. obținând media 10 la concursul de admitere. Începând cu anul 2000 am fost consilier în Consiliul Județean Arad (comisia de relații externe), mai apoi în mandatul 2004-2008 președintele Comisiei de învățământ și cultură în cadrul Consiliului Local Municipal Arad, încercând și în acest fel să sprijin învățământul arădean și să aduc contribuții benefice în viața învățământului și culturii arădene.

În anul 2001 m-am înscris la doctorat. Mi s-a cerut în mod imperios să pregătesc o teză referitoare la viața și activitatea științifică și culturală a tatălui meu, V.V. Moisescu, în cadrul generației de aur a culturii române interbelice, deoarece eram

singura persoană care posedam documente și materiale de arhivă în legătură cu acest caz. Tema aleasă este complexă făcând parte dintr-un domeniu deosebit de important în cultura română și care suscită încă dezbateri științifice importante. De remarcat este că până în acel moment nu existau în România lucrări ample pe această temă.

În anul 2006 am susținut teza de doctorat cu titlul „*Ezoterism și profetism în opera lui V.V.Moisescu*” sub îndrumarea Prof. Univ. Dr. Cornel Ungureanu de la Universitatea de Vest din Timișoara primind din partea comisiei mențiunea *magna cum laude*.

Am participat întotdeauna activ la instruirea studenților și continui să o fac cu același entuziasm și în prezent. La susținerea orelor de curs, pentru a trezi interesul studenților în legătură cu aceste cursuri și de a le spori nivelul de înțelegere și memorare, am folosit o metodă de predare vie, apropiată studenților, atât prin expunerea orală însoțită de prezentare power-point, de înregistrări audio cât și video folosind mijloace moderne de predare (video-proiector, lap-top cu difuzoare, D.V.D.-uri, etc.) pentru a face predarea cursurilor cât mai atractivă, dar și eficientă în același timp. Acumularea unor noțiuni de bază legate de materiile pe care le predau a fost întotdeauna o prioritate în activitatea mea didactică. În cadrul cursurilor, noțiunile acumulate anterior sunt repetate periodic, pentru o mai bună înțelegere și memorare. Cursurile sunt mereu actualizate, părți din ele (mai ales la limba engleză) au fost elaborate în colaborare cu studenții, aceasta din dorința de a-i implica și pe ei și astfel motiva pentru procesul de învățare. Partea de prezentare teoretică o completez cu filme și documentare, înregistrări audio cu tematica specifică pentru a face cursul cât mai atractiv și accesibil. Apoi, pe marginea acestor materiale purtăm discuții libere învățându-i pe studenți să-și formeze și să-și exprime propriile convingeri. De asemenea, îi încurajez întotdeauna pe studenți să se documenteze riguros, să fie mereu la curent cu noile informații în domeniu, prin referatele pe care le cer să le întocmească în fiecare semestru. Pentru a susține cursuri performante și atractive am cumpărat din fonduri personale multe D.V.D.-uri, cărți etc. necesare unei predări moderne și atractive. Activitatea de pregătire didactică, s-a remarcat prin dorința continuă de informare și inovare.

În cadrul U.V.V.G., m-am implicat în activitatea de instruire și formare a caracterului studenților, aspect pe care îl consider extrem de important. Activitatea de pregătire profesională nu s-a redus doar la orele de curs și seminar, ea a fost întregită de participarea la cursuri postuniversitare, la conferințe și congrese naționale și internaționale de profil. Astfel, din punct de vedere profesional, am luat parte la numeroase cursuri de perfecționare de specialitate atât în țară cât și peste hotare, cursuri organizate de Ambasada SUA, Consiliul Britanic etc. aducând acasă de fiecare dată materiale utile pentru studenții noștri.

Dorința de perfecționare m-a făcut să organizez periodic manifestări științifice, simpozioane tematice, conferințe, tabere internaționale studențești prin care să transmitem informații noi studenților și să ne menținem astfel la un nivel înalt academic. Am pus la dispoziție gratuit spațiul de cazare și toate facilitățile fundației pe care o am la Moneasa pentru organizarea unor tabere internaționale de vară cu studenții de la U.V.V.G. și din Olanda. Cu profesori invitați din Olanda și Marea Britanie am organizat tabere de vară pe teme de integrare europeană, democrația în

E.U., teme interesante și utile în pregătirea profesională a studenților noștri. În afara simpoziunilor și taberelor organizate am participat la numeroase manifestări științifice și congrese în Elveția, Marea Britanie unde am fost invitat să țin conferințe. La conferințele ținute în Olanda am invitat gratuit și studenți de la Universitatea de Vest „Vasile Goldiș”. Prin aceste relații am putut recomanda și trimite cu burse studenți merituoși de la Universitatea noastră la master și doctorat în Olanda și Marea Britanie. Pe lângă activitatea didactică cu studenții, am fost implicat și în proiecte pentru elevii de liceu (Formarea caracterului la elevi - în colaborare cu Liceul pedagogic și profesori din S.U.A., Elveția etc.)

Sunt președinte și fondator a două fundații umanitare: Fundația **Veritas** și Fundația *Bobul de Grâu*, fundații care se ocupă cu activitățile specifice tinerilor, dar și cu ajutorarea tinerilor prin diferite programe. În cadrul comunității științifice din care fac parte particip activ la toate mesele rotunde, work-shopurile și expozițiile organizate de către Universitatea noastră...

„Vineri, 7 ianuarie 2016⁴, a plecat în veșnicie Cristian Moiescu, la vârsta de 69 de ani, soț, tată, bunic, frate, un intelectual remarcabil, scriitor, profesor de limba engleză, fost consilier local, consilier județean, primar al Municipiului Arad. Dar mai presus de toate acestea, *Cristian Moiescu și-a câștigat cu prisosință titlul de părinte al comunității arădene*, prin roadele bune ale trăirii sale: credința în Dumnezeu, bunătatea, îndelunga răbdare, dragostea jertfitoare pentru semenii săi, gata oricând de iertare, cu o blândețe și gingașie sufletească nemăintâlnite.”

„... Cristian Moiescu⁵ nu a folosit puterea pentru a se răzbuna, ci a rostit și a trăit precum a rostit memorabilele cuvinte: *Trebuie să urâm comunismul, dar să-i iubim pe comuniști, să urâm păcatul, dar să îi iubim pe păcătoși. Toți sunt creația Lui Dumnezeu și El vrea să trăim în iertare și dragoste și așteaptă să ne schimbăm după chipul Său.*”

S-a implicat în viața publică, cu credință sinceră în valoarea democrației că poate schimba în bine comunitatea în care trăiește:

„*Dumnezeu este pentru mine adevărata opinie publică. Oamenii sunt așa cum sunt, nu îi poți mulțumi pe toți ... sunt și eu un simplu muritor imperfect ... Am considerat că încrederea, puterea oferită de cetățenii Aradului prin votul lor trebuie să se întoarcă spre binele acestora. Aceasta cred că este adevărata democrație.*”

1. Alciona Sasu, fiica lui Cristian Moiescu- mărturie transmisă autorului; https://www.uvvg.ro/docs/Universitate/IOSUD/Scoala_doctorala_medicina/CV/CV_lucrari_Alciona_Sasu.pdf

2. Ibidem.

3. Memoriu de activitate – Cristian Moiescu, aflat la secretariatul Facultății de Științe umaniste din cadrul Universității de Vest „Vasile Goldiș” din Arad, acolo unde și-a desfășurat activitatea de dascăl din 1990 și până la sfârșitul vieții ... Acolo l-am cunoscut pe Cristian Moiescu fiind colegi începând cu anul 2000, an în care mi-am început și eu activitatea de dascăl al universității ...

4. CRISTIAN MOISESCU (1946-2016), „*In memoriam Cristian Moiescu*”, scris de ARQ, 11 Jan 2016;

5. Ibidem.

DOCUMENTAR-Aradul în timp

CENTENAR

**ARADUL ȘI ÎNCEPUTURILE CREȘTINISMULUI
PENTICOSTAL DIN ROMÂNIA (1922-2022)**

Mihai HANDARIC

Într-o lume care dorește să controleze toate lucrurile, considerăm că este binevenit să facem un popas pentru a înțelege că avem nevoie de sprijin din alta parte ca viața să se așeze pe făgașul ei normal. Am făcut această afirmație în contextul în care Biserica Penticostală din România se află în prag de Centenar (1922-2022). În acest an se împlinesc 100 de ani de la apariția mișcării penticostale. O caracteristică specifică a confesiunii este așteptarea intervenției divine în viața de zi cu zi a credinciosului. Penticostalismul conștientizează dependența de Duhul Sfânt în existența zilnică dar și în situațiile dificile prin care trece uneori ființa umană.

După cum vom observa în acest articol, evoluția mișcării creștine penticostale vine ca un argument în plus în susținerea concepției despre lume și viață care descurajează încrederea exagerată în forțele proprii. Penticostalismul a crescut numeric într-un mod neașteptat, devenind una din ramurile cele mai importante a Bisericii Creștine Mondiale, aflându-se pe primele locuri ca număr de credincioși, după Biserica Catolică.

Așteptarea intervenției Duhului lui Dumnezeu în viața de zi cu zi a credinciosului se bazează pe promisiunile Scripturii. Autorul cărții *Proverbe ne sfătuiește*: „Pune-ți nădejdea în Domnul din toată inima ta și nu te bizui pe priceperea ta. Pe toate căile tale gândește la Dânsul și El îți va netezi toate cărările tale (*Proverbe 3.5-6 - ROB*).”

Începuturile mișcării penticostale

Există păreri împărțite în legătură cu începuturile penticostalismului la nivel internațional. Însă oficial se afirmă că mișcarea a apărut în America la Colegiul Biblic Betel din Topeka, al cărui conducător era pastorul metodist Charles Fox Parham (vezi John Thomas Nichol, *Pentecostalism*, Harper & Row, 1966, p. 28-31. Cecil M. Robeck, Jr, Amos Yong, editori, *The Cambridge Companion to Pentecostalism*, New York: Cambridge University Press, 2014, p. 13-16. Consultă și Amos Yong, p. 26, p. 29-30). La cumpăna dintre secolul al XIX-lea și secolul al XX-lea, studenții studiau despre lucrarea Duhului Sfânt în cartea biblică Faptele Apostolilor. După o perioadă de o săptămână de studiu, în noaptea care făcea trecerea din anul 1899 spre anul 1900, un număr de patru zeci de studenți au trăit o experiență inedită. Studenta Agnes Ozman a experimentat fenomenul *glosolaliei* (a vorbit în alte limbi). Experiența s-a extins și la alți studenți din grupul respectiv.

După șase ani, la Los Angeles, William Seymour unul din foștii studenți de la Colegiul Betel, Kansas a înființat o biserică pe Strada Asuza din Los Angeles. Aici a avut loc o trezire spirituală neașteptată. Membrii grupului au experimentat manifestarea darurilor spirituale și s-au întâmplat vindecări miraculoase.

Fenomenul s-a răspândit cu rapiditate în America și în întreaga lume. În România mișcarea penticostală a ajuns în anul 1922, după aproximativ 15 ani.

Pavel Budeanu și familia Bradin

În acest an (2022) credincioșii de confesiune penticostală sărbătoresc un eveniment special: 100 de ani de la înființarea Biserica Penticostală din România. După cum vom observa comunitatea penticostală din România se poate mândri cu o istorie care se apropie de începuturile mișcării penticostale la nivel mondial. Unul dintre fondatorii penticostalismului din România, Pavel Budeanu (1886-1961) a participat la evenimentul fondării mișcării penticostale de pe strada Asuza, din California, Statele Unite ale Americii, în anul 1906.

Pavel Budeanu, care emigrase în America și locuia în Akron, Ohio, a vizitat România în anul 1922. În țară s-a întâlnit cu familia Gheorghe și Persida Bradin, în localitatea Cuvin, județul Arad. În întâlnirile avute, Budeanu a împărtășit celor doi soți, dar și altor consăteni, învățătura mișcării penticostale din Statele Unite, care pune accentul pe manifestarea darurilor Duhului Sfânt, așa cum sunt prezentate în Biblie, atât în cartea Faptele Apostolilor cât și în epistolele lui Pavel (1Corinteni, 2 Corinteni, etc.).

De asemenea el a făcut de cunoscut experiențele pe care Biserica Penticostală de pe strada Asuza, le-a trăit. Se afirmă că a avut loc o mișcare de trezire spirituală, în urma experimentării de către credincioși, a manifestării unor daruri spirituale ca: vindecare, profeție, vorbire în limbi, etc. Vreme de trei ani biserica respectivă s-a adunat la închinarea publică, în fiecare zi, de câte trei ori pe zi. Credincioșii practicau profeția, vindecarea și alte daruri spirituale prezentate în Scriptură. Comunitatea a avut parte de mai multe vindecări miraculoase. Astfel că bolnavii care veneau la închinare și-au lăsat cârjele la biserică. (Jonathan Hill, *Ghid de istoria creștinismului*, Oradea: Editura Casa Cărții, 2008, p. 452).

Prima biserică penticostală la Păuliș (1922)

În această perioadă, Persida soția lui Gheorghe Bradin suferea de tuberculoză și de hidropizie. Motivată și de experiențele povestite de Budeanu, Bradin s-a rugat în mod special pentru vindecare. Familia mărturisește că în vara aceluiași an, 1922, soția a fost vindecată. Miracolul din familia lor i-a determinat să își pună serioase semne de întrebare în legătură cu modul în care înțeleg și așteaptă intervenția divină în viață. Astfel că au adoptat mărturisirea de credință penticostală care pune accentul pe intervenția miraculoasă a Duhului în viața particulară, în serviciile de închinare, inclusiv în rezolvarea problemelor de zi cu zi din viața credincioșilor. Mărturisirea penticostală vorbește despre o a doua experiență a credinciosului în ce privește viața spirituală, care este numită: „botezul cu Duhul Sfânt.” Se afirmă că după această experiență, credinciosul are parte de o nouă pasiune și dragoste pentru Dumnezeu.

În urma experienței personale, dar și a susținerii morale și doctrinare din partea lui Pavel Budeanu, cu care au continuat să corespundeze, în toamna aceluiași an, mai exact pe 10 septembrie 1922, soții Bradin împreună cu alți credincioși din zonă, au deschis în localitatea Păuliș, de lângă Arad, prima biserică penticostală din România. Biserica din Păuliș a crescut în mod neașteptat, astfel că la sfârșitul anului 1922, avea în jur de 30 de membri (Handaric Mihai, *Istoria Bisericii în Spațiul existenței umane*, Cluj-Napoca: Editura Risoprint, Arad: Editura Universității Aurel Vlaicu, 2019, p. 390-392).

Gheorghe Bradin și Penticostalismul

În jurnalul său personal, Gheorghe Bradin mărturisește că încă de tânăr a fost un căutător după Dumnezeu. Astfel că a descoperit existența mai multor confesiuni neoprotestante în zonă, cum ar fi mișcarea adventistă și mișcarea baptistă care s-a dezvoltat în mod deosebit în județul Arad (la Curtici, Macea, Buteni, etc.), dar și în alte județe: Bihor, Timiș, etc.

În anul 1914, la începutul Primului Război Mondial, a îmbrățișat mărturisirea de credință baptistă, devenind membru în Biserica Baptistă. Însă căutările lui au continuat, și motivat de experiența vindecării soției sale. A simțit nevoia de a-și manifesta credința într-un context corespunzător. Astfel că se hotărăște să deschidă o biserică penticostală care să îmbrățișeze învățătura despre manifestarea darurilor Duhului lui Dumnezeu în comunitatea de credință. În urma corespondenței cu Pavel Budeanu, și a răspunsului din scrisoarea primită în luna septembrie 1922, Bradin decide să deschidă o nouă biserică pe data de 11 septembrie. În anul următor, în luna februarie 1923, în casa soților Vasile și Persida Semenascu, s-a înființat o altă biserică penticostală în localitatea Cuvin, de lângă Arad.

Alte începuturi ale mișcării în țară

Trebuie să recunoaștem că există păreri împărțite referitoare la începuturile mișcării penticostale în România. Sursele confirmă că biserici penticostale române au apărut în America în perioada 1921-1922. Un membru al acestor biserici locale a fost și Pavel Budeanu, despre care am vorbit anterior. De asemenea, din surse nescrise, din mărturiile ale unor credincioși, se afirmă că au existat comunități de factură penticostală, înainte de Primul Război Mondial, la Dârlos în Mediaș, la Vicovu de Sus în Bucovina.

Tradiția orală afirmă că mișcarea penticostală din România a fost precedată de trezirea spirituală a sașilor luterani, de la Dârlos, la începutul anului 1919, când o credincioasă baptistă din comunitatea săsească a îmbrățișat învățătura penticostală prin intermediul unei creștine penticostale care a venit din America. Constantin Cuciuc mărturisește în cartea sa că mișcarea penticostală s-a răspândit în Bucovina, independent de micarea din Banat și Transilvania, prin intermediul unei credincioase române penticostale din America (Constantin Cuciuc, *Religii noi în România*, 1996). Însă așa cum am afirmat, este vorba doar de tradiții orale care fac referire la aceste comunități. De aceea, părerea tradițională recunoscută, referitoare la apariția mișcării penticostale din România îl creditează pe Gheorghe Bradin ca părinte fondator.

Obstacole și evoluția Cultului Penticostal

Deși opoziția față de această mișcare susținea că penticostalii nu se vor mai răspândi, lucrurile s-au întâmplat diferit. La trei ani după înființarea primei biserici penticostale din România, guvernul a luat măsuri pentru interzicerea asociațiilor religioase, vizându-i și pe penticostali. Este vorba despre Decizia 5734/29.01.1925, articolul 1, și decretul din 11 iunie 1938, care a inclus penticostalii în rândul asociațiilor religioase interzise.

În anul 1924, comunitatea penticostală din America l-a trimis pe Pavel Budeanu ca misionar în România. Și el a suferit persecuții, fiind arestat în localitatea Nădab. În acel an a fost trimisă o petiție Ministerului Cultelor, semnată de 50 de credincioși

penticostali din Păuliș și Cuvin. Ministerul a recunoscut Asociația Penticostală, pe Gheorghe Bradin ca președinte și Dumitru Stoi ca secretar general.

S-a constatat că împotrivirea față de mișcarea penticostală a avut rezultate pozitive asupra evoluției comunității. În felul acesta s-a făcut publicitate. Mai mulți oameni s-au interesat de noua confesiune creștină. Până în anul 1926, existau șase biserici penticostale în județul Arad: la Păuliș, Cuvin, Micalaca, Pâncota, Măderat și Șoimoș. Penticostalismul în comunitatea maghiară din România a început la Timișoara, în anul 1927.

Biserica Penticostală în Comunism

Pe data de 4 august 1947, mișcarea penticostală a fost recunoscută de statul român, primind numele de *Cultul Penticostal din România* (Ion Mihail Popescu, *Istoria și Sociologia Religiilor: Creștinismul*, București: Editura Fundației „România de Măine”, 1996, p. 232).

În anul 1948, statul comunist a solicitat documente legate de situația mișcării penticostale din țară. Existau trei grupări separate, care în anumite aspecte, se deosebeau între ele doctrinar. Două dintre ele au decis să se unească și să formeze o uniune penticostală. Este vorba despre documentul grupării numite „Biserica Apostolică,” condusă de Gheorghe Bradin, și care includea un număr de 500 de biserici locale, și gruparea „Creștinilor botezați cu Duhul Sfânt și Ucenicii Domnului,” care aveau un număr de 200 de biserici locale, și mai mulți lideri, printre care: Caraman, Izbașa și Cojocar.

Comunitatea penticostală din România avea în anul 1948 un număr de peste 3000 de credincioși. Cultul Penticostal din România a crescut exponențial în următorul deceniu. În anul 1958, comunitatea număra peste 53000 de penticostali.

Biserica Penticostală din România în prezent

La recensământul din anul 2002, Cultul penticostal număra 324.462 de credincioși. Din punct de vedere numeric, Biserica Penticostală este a patra confesiune creștină din România, după, Biserica Ortodoxă, Biserica Romano-Catolică și Biserica Reformată (Calvină). La recensământul din anul 2011, Cultul Penticostal din România avea 362.314 membri și un număr de aproximativ 3000 de biserici (Ion Mihail Popescu, *Istoria și Sociologia Religiilor: Creștinismul*, București: Editura Fundației „România de Măine”, 1996, p. 232). În cea mai mare parte, comunitatea penticostală din România este formată din români, dar și romi, magiari, ucrainieni, slovaci, etc.

În prezent, după o sută de ani de la înființare, constatăm că Biserica Penticostală din România pune un accent deosebit pe educație. Există șapte licee penticostale: în Arad, Timișoara, Oradea, București, Baia Mare, Suceava și Pitești. Penticostalii dețin două instituții de învățământ superior: Institutul Teologic Penticostal din București, înființat în anul 1976 de către Trandafir Șandru (1924-1998), originar Secaș, județul Arad (T. Șandru, *Lucrarea Duhului Sfânt*, Oradea: Editura Scriptum, 2009, p. 13, vezi Corneliu Constantineanu, “Mission, Education, and Public Engagement: A Case Study in Romanian Penticostalism”, în Corneliu Constantineanu, Christopher J. Scobie, editori, *Pentecostals in the 21st Century: Identity, Beliefs, Praxis*, p. 255-256).

Institutul din București a fost acreditat prin Legea nr. 194 din 2008. Institutul are și Program de Master în Teologie. Cea de a doua facultate a fost înființată la Arad, inițial numită Facultatea Penticostală Betania. Facultatea a fost integrată în anul 2008, ca secție de Teologie Penticostală Didactică în cadrul Facultății de Științe Umaniste și Sociale a Universității de Stat „Aurel Vlaicu” din Arad. Secția de Teologie Penticostală din Arad are un program de Master în Teologie Publică (din 2017) și un program de Doctorat în Teologie Evanghelică (din 2018). În prag de Centenar, Școala doctorală din Arad are un număr de peste 25 de doctoranzi la teologie evanghelică.

Concluzie

Fenomenul Penticostal din România este parte a mișcării la nivel global. Apariția și dezvoltarea noii confesiuni creștine, coincide cu secolul al XX-lea, în care s-au produs schimbări radicale ale societății, nu doar în religie ci și în alte domenii: politic, social, cultural, filosofic, etc. Mișcarea penticostală a contribuit semnificativ la reconfigurarea religioasă a creștinismului la nivel global. Penticostalismul cu ramurile sale a crescut în mod uimitor în ultima parte a secolului XX (vezi David Martin, *Pentecostalism: The World Their Parish*, Malden: Blackwell, 2003.). Statisticile din anul 2014 arătau că în lume existau în jur de 900 milioane de protestanți și neoprotestanți, dintre care 631 milioane sunt penticostali (Arlene Sánchez Walsh, *Pentecostals in America*, Columbia University Press, 2018).

Apariția și dezvoltarea mișcării penticostale, atât în România cât și la nivel internațional, și care pune accentul pe intervenția și libertatea de acțiune Duhului în viața omului, coincide cu revoluțiile societății umane pentru emanciparea omului: a femeii, a negrilor și a minorităților defavorizate, chiar dacă aceste mișcări au mers uneori și în extreme. Evoluția comunității penticostale în prag de sărbătoare poate reprezenta un subiect de reflecție.

OMUL FERICIT

Ioan Vasile MARCU

Azi-noapte te-am iubit în vis
Îți sărutam umerii goi...
Parcă am fost în Paradis
Și ploaia se iubea cu noi...

Am încercat să mă trezesc
Dar visul a continuat...
A fost un freamăt nelumesc
Eram un singur aluat...

DOCUMENTAR-Aradul în timp
DECORAȚIE ACORDATĂ ÎN 1922
COMANDANTULUI SERGENȚILOR DIN ARAD
Laurențiu-Ștefan SZEMKOVICS

Urmare a intervenției Ministerului de Interne, cu ocazia Încoronării Suveranilor României, precum și a raportului lui I. G. Duca, ministrul Afacerilor Străine, cancelar al Ordinilor, nr. 50.543 din octombrie 1922, regele Ferdinand I a semnat la Sinaia, în 9 noiembrie 1922, decretul nr. 4.668 (aflat la Arhivele Naționale Istorice Centrale, *Ministerul Afacerilor Externe – Cancelaria Ordinilor*, dosar nr. 256/1923), prin care acorda lui Popescu Nicolae, comandantul sergenților din Arad, precum și altora, Ordinul „Coroana României” în gradul de Cavaler.

Prezentăm, apelând la faleristică și la sigilografie, descrierea decorației, precum și reproducerile grafice ce provin de la Arhivele Naționale Istorice Centrale și de la Muzeul Jandarmeriei Române.

Ordinul „Coroana României”, instituit în 10 mai 1881, avea scopul de a recompensa serviciile aduse statului. Conform *Regulamentului pentru punerea în aplicare a legii relativă la instituirea Ordinului „Coroana României”* (Decretul nr. 3.506 din 11 octombrie 1906, aflat, în copie, la Arhivele Naționale Istorice Centrale, *Ministerul Afacerilor Externe - Cancelaria Ordinilor*, dosar nr. 642), Ordinul „Coroana României” în gradul de Cavaler apare sub forma unei cruci de Malta, cu diametrul de 40 mm, smălțuită roșu, cu marginea de smalt alb. Pe avers, în mijlocul crucii, într-un medalion rotund, smălțuit roșu, se află coroana regală, de oțel, ce se termină printr-un glob în care este înfiptă crucea „Trecerea Dunării”. Medalionul este înconjurat de o bordură, smălțuită alb, în care s-a scris cu litere și cifre aurii: * PRIN NOI ÎNȘINE * 14 MARTIE 1881. Pe revers, într-un medalion asemănător cu cel de pe avers, s-a scris, orizontal, cu cifra și litere aurii, 10 MAIU (data încoronării), iar în bordura albă: * 1866 * 1877 * 1881 (datele urcării pe tron, proclamării Independenței și proclamării regatului). Cifra regală, dintre brațele crucii, ca și montura crucii, sunt de argint pentru Cavaleri. Panglica moară este de culoare albastru-închis, cu câte o dungă argintie pe fiecare margine.

Ordinul „Coroana României”
în grad de Cavaler,
model 1881 (avers și revers).
Sursa: Muzeul Jandarmeriei Române.

S I R E ,

In urma intervenirii Ministerului de Interne, cu ocaziunea Incoronării, am onoarea a ruga respectuos pe MAIESTATEA VOASTRA sa binevoiască a conferi Ordinele "Steaua "și "Coroana României" in diferite grade, precum și Crucea și Medalia "Serviciul Credincios", cl. I-a și a II persoanelor ale căror nume sunt notate in aci-alăturatele proiecte de Decrete.

Dacă MAIESTATEA VOASTRA aprobă această propunere, am onoarea a U ruga respectuos sa binevoiască a semnă sus zisele proiecte de Decrete, împreună cu brevetele aferente de Mare Ofițer.

Sunt cu cel mai adânc respect,

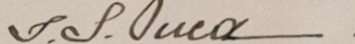
S I R E,

al MAIESTATEI VOASTRE

prea plecat și prea supus servitor

Ministrul Afacerilor Străine

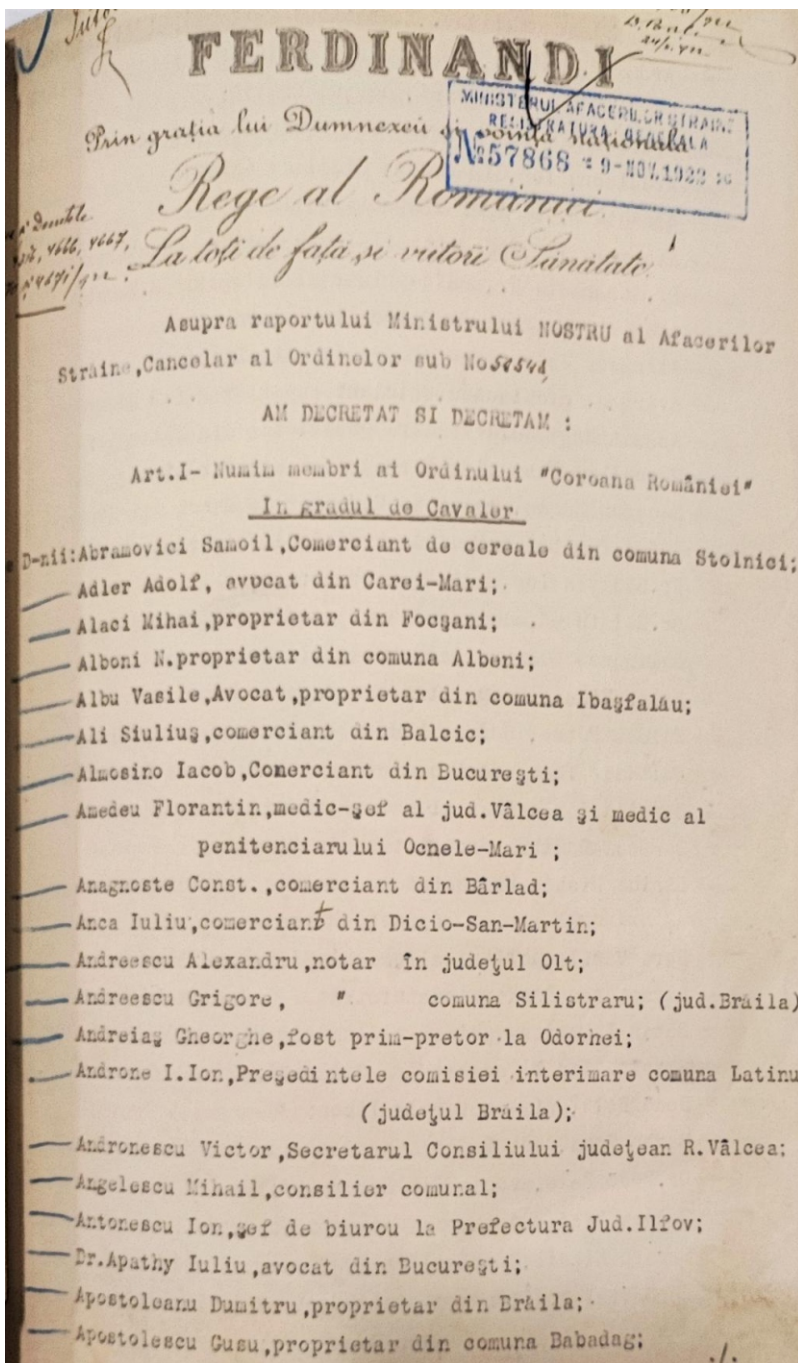
Cancelar al Ordinilor

✓
București
Octombrie 1922
No 50543

Raportul ministrului Afacerilor Străine, cancelar al Ordinilor, nr. 50.543 din octombrie 1922.

Sursa: Arhivele Naționale Istorice Centrale.

Decretul regal nr. 4.668 din 9 noiembrie 1922 (prima pagină).
Sursa: Arhivele Naționale Istorice Centrale.

CU OCHIUL LIBER

POEZIA ESTE DE DOUĂ FELURI: BUNĂ ȘI PREMIATĂ

Valeriu ILICA

Gurile rele spun că poezia este de două feluri: bună și premiată.

Lumina din cuvinte – recenta apariție editorială a doamnei Eugenia Ponta Pete – face o excepție. Este și bună, și premiată. Premiată pe merit! De Filiala Locală a Ligii Scriitorilor Români. După norme și criterii acreditate. După cutume și bareme exclusiv estetice. În fond, și pe fond, volumul este un exemplu de feminitate poetică. Transpare dintre paginile sale bucuria de a fi mamă. Transpare – repet – și doamna Eugenia o trăiește plinar. Până la risipă. Dacă bine am sesizat, poeta ne propune o poezie fecundă și fertilă. Poemele sale, cu precădere cele în formă clasică, au un stil și un suflu care le personalizează. *Lumina din cuvinte* devine astfel o spirală ascendentă. Mai simplu spus, o poezie a armoniei și a echilibrului matern. De fapt, volumul în ansamblul său este o construcție armonică. E și normal. Poezia – poezie are armonia sferei. A unei sfere rotitoare. Oricum, este și va rămâne un onor la feminitate. Dar, și un pariu câștigat la bursa poeziei. A poeziei de bună calitate.

De pe alt palier privită, *Lumina din cuvinte* emană un parfum discret și delicat. În egală măsură, developează și dezvoltă, subtil și sensibil, un sentiment sincer și stabil. Nobil și profund. De autentică maternitate.

De atenție și de aprecierile juriului, s-au bucurat și cele două volume semnate de profesorul Vasile Man, între timp, plecat dintre noi, din păcate. Merită spus că pentru Vasile Man, poezia a fost frumusețea care mântuie lumea. Dar, și suferința celor care cad urcând. În ultima perioadă, a cultivat o poezie a dragostei și a luminii. Pentru regretatul pisar, profesor și poet, dragostea însemna creație, iar creația, dragoste. Și, totuși, după părerea mea, lumina este bărbăția poeziei sale. Cert lucru, în clipurile sale poetice, lumina e difuză, culorile sunt pale, iar cuvintele, sfoase. Ca prim efect, poezia sa devine un templu al pudorii. Versul lui Vasile Man sună bine. Mlădios și psalmic. E o pendulare târzie între epitalam și eglodă. E un duet monologat între litanie și serenadă. Astfel percepută și receptată, poezia sa este o inconștientă conștientizare. Dar, în egală măsură, și un excurs erotic diurn. Diurn, deschis și declarat. Mai pe directă spus, e un *Amoriu din prieteșug*. Dacă ar fi trăit pe vremea lui Conachi, bătrânul boier, și comis, și vornic, și vistiernic, și mare agă, și logofăt al dreptății, l-ar fi înscris la școala sa. Ca om și ca intelectual, Vasile Man a fost un neodihnit. Prin ceea ce și-a propus și a realizat la nivel de urbe, Vasile Man rămâne un reper. Un punct de referință. Un abonat al premiilor oferite de Filiala Arad a LSR este poetul Lazăr Magu. Cititorul identifică în poemele sale o fină melancolie. O tristețe suavă. Și, cu siguranță, o invitație la reculegere și rugăciune. La cumințenie și curăție. La căință și pocăință. La purificare și mărturisire. La pace, liniște și împăcare. Critică – i-aș zice. Stilistic evaluând-o, e o poezie muncită. Cu pasiune, cu perseverență și cu pricepere. E o poezie densă. Până la esențe și la esențializare. Una

încărcată de sensuri. De semnificații și de simboluri. E – dacă mi se permite – o poezie a vârstei pe care o are autorul. Se lasă citită doar de la amvon. Confirmă o anume pregătire. Trădează preocupări de căpătâi. De crez și de convingeri creștine. În literatura română, poezia cu o astfel de tematică are un trecut glorios. Dar și înaintași iluștri. Spre deosebire de Blaga și Arghezi, de Barbu, Voiculescu sau Vasile Militaru, Lazăr Magu nu caută transcendentul. Pur și simplu, îl contemplă. Îl contemplă și crede în el.

Despre *Ganagramele* poetului Horea Gană, am mai scris și nu vreau să mă repet. N-aș face decât să spun că sunt bune. Că sunt tot mai bune. Că sunt din ce în ce mai bune. Că sunt un adevărat antidot împotriva prostiei și a imposturii. A slugărniceii, a lingușelii și a servilismului. Că sunt scrise cu tâlc. Cu talent și cu vreme. Chiar de la primele pagini, observi cum pe claviatura catrenelor sale defilează o faună gomoasă, pestriță și băgăreață. Murdară, contagioasă și contaminată. Colcăie de-a valma plevușcă măruntă, gen pleșcari și profitori, pungași și pomanagii. Mardeiași și moftangii, mârłani, mujici și mitocani. Paraziți slugarnici sau găinari gureși și lingușitori. Fandosii și fustangii, dar și băftoși înfumurați ori politruci găuñoși. Privilegiați și parveniți sau nelipsiții barosani pe cai mari, dar – ne asigură autorul – toți de neam prost. Ajuns aici, fac convenita precizare. Prostia ca instituție autonomă, suverană și universal valabilă, prostia ridicată la rang de virtute, cât și prostia pe persoană fizică, nu este deloc uitată. Dimpotrivă, ține să ne prevină autorul, mama proștilor este mai mereu gravidă. Iar, de când cu încălzirea globală, naște gemeni. Așadar – dispune mustăcînd, printre rînduri, epigramistul – prostia nu pierе. Prostia se redistribuie. Cel mult, se resetează. Și, ca să nu vorbesc cu păcat sau fără acoperire, propun spre degustare estetică un reușit exemplu. Mai precis, *Dilema* de la pagina 58. „*E o constatare veche:/ Proștii sunt fără pereche!// Dar, mă-ntreb în mod firesc,/ Cum ajung de se-nmulțesc?*” După cum limpede se vede, nimic nu-i scapă. Și, spre cinstea lui, pe nimeni nu iartă. Concluzia? *Ganagramele* = o carte necesară. Adevărată și foarte actuală. Își merită premiul. Are toate ingredientele specifice speciei. Înțepă doar unde, când și cât e nevoie. În plus, catrenele se remarcă prin suplețe, subțirime și subtilitate. Printr-un umor autentic. Robust și sănătos. De bună calitate. După modesta mea părere – și cu asta închei – e încă o dovadă că umorul este apanajul epigramiștilor adevărați. Al celor care spun inteligent ceea ce trebuie spus și au curaj să spună.

Cu laurii premierii au fost încoronate și cele două volume semnate de doamna Kiss Mariana. Ca membru al juriului, le-am citit cu foarte mare atenție. Le-am recitat și, fără să vreau, nu mă dumiream „ce-a vrut să spună poeta”. Și nici cui i se adresa. Recunosc cinstit: din această dilemă... n-am putut ieși! Tot ce am priceput e că doamna cultivă o poezie fosforescentă, una cu nervuri safice. Acuma, nu că mă apucă opinia separată, dar, după părerea mea – și o spun cu toată eleganța – pe vremea lui Augustus, pe vajnica poetă ar fi așteptat-o exilul. Ovidiu a pățit-o. Pentru *Ars amandi*. Din fericire, astăzi nu se mai ... utilizează. Totuși, ca cititor de poezie (care sunt) mă rîcăie și mă provoacă o sâcâitoare nedumerire. Cine-i voinicul? Cine-i acel vodă misterios care nu vrea să-și preia voievodatul în iatacul poeziei autoarei? Și-auzi, comedie! Acu face pe vedeta-n farfurie, aci se dă mare tractor. Ca un ou cu două gălbenușuri. O fi un Prâslea, presupun, frumos și falnic, ca o turlă maramureșeană. Un „fecior mai brad ca bradul, învățat să bată calul” – aș zice la derută, parafrazând un frumos și arhicunoscut vers dintr-o frumoasă și arhicunoscută poezie a poetei Carolina Ilica. Intrând pe text, constați, nu se poate să nu constați, că poetizările doamnei se disting și

se individualizează prin nenumărate revărsări de pasiune. Cu toate acestea, mesajul poetic comunică doar prin ... blocaje de comunicare. Să mă ierte inaccesibilii zei, prea virtuosele muze și războinica amazoană, dar eu, nevrinosul, tare mă tem că nouă ne-a scăpat ceva. Că, în acest naufragiu poetic, s-a strecurat și parazitează un viciu de procedură. Că de aici ni se trage acel bocet durut. Acel scâncet minor, cu iz de dramoletă și tremolo de cantilenă. Acea elegie cu glas de prohod. Ca să nu mai vorbesc de multele poeme, toate cu epitetu-n bernă. De aceea, oricât și oricum vom încerca s-o dregem, fatalmente, ne va da cu rest. Sunt aproape sigur că tot de aici devine și acea mult invocată, interminabilă și dulce suferință. E suferința de a fi fericită, dar și virtutea de a fi femeie. Femeie - amazoană - ține morțiș să ne spună poeta. Femeie, nu femelă! Iar acum, dacă mi s-ar cere să dau o notă sau să formulez o concluzie despre premiatale volume, aş răspunde galant și cu aceeași gentilețe: poezia doamnei este o toamnă care se pregătește de iarnă.

Dintre cărțile de proză, o menționez pe cea care poartă semnătura lui Gheorghe Hodrea. Este o carte pentru copii. Se remarcă prin ținuta grafică deosebită. De sărbătoare, aş zice. O carte atractivă, dar, în primul rând, educativă. Într-o lume în care – din păcate – copilăria tinde să se reducă la telefon, televizor și tabletă, cartea recent premiată propune o alternativă. Propune o lume a animalului de companie. O redescoperire a câinelui, ca vechi, statornic și credincios prieten al omului. Din această perspectivă privit și perceput, „blănosul” domnului Hodrea poate sta alături de Bubico, de Zambilica și de Bismarck ai lui nenea Iancu Caragiale. De Lupu din Baltagul și de Azor din Câinele soldatului. De Patrocle din Dumbrava minunată. De Zdreanță, al lui Arghezi. De Calu, dulăul din Pistruiatul – feblețea băiețandrilor de la țară. Dar, și de alții, de mulți alții – că nu-mi ajunge o menajerie – toți inteligenți și prietenoși, răzgâiați și simpatici.

O carte cu o ținută științifică deosebită, academică, de-a dreptul, ne-a trimis la filială distinsa cercetătoare Viviana Milivoievici, din Timișoara. Intitulată *Secvențe culturale din Banat*, lucrarea se remarcă prin rigoare și acuratețe. Prin precizie, profunzime și putere evocatoare. Dar și prin armonie și echilibru. Nu e un compliment. Este o constatare. De fapt, lucrarea, în ansamblul său, se constituie într-un laudatio adus perioadei Bronzului de aur a Filologiei timișorene. Cea a anilor '70 din secolul trecut, când au excelat nume mari și foarte cunoscute, personalități unanim apreciate în mediile academice din România: Victor Iancu, Ștefan Munteanu, Gheorghe Tohăneanu, Eugen și Mura Todoran, Alexandru Crișan, Virgil și Doina Vintilescu, Deliu Petroiu, Clio Mănescu, Simion Mioc, Vasile Frățilă, Traian Liviu Birăescu, etc. Despre toți, eminenta cercetătoare vorbește frumos. Cu admirație și cu prețuire. Da, pentru că toți au slujit limba și literatura română. Cu toții au contribuit la formarea și la modelarea personalității a generații și generații de studenți. De viitori profesori. *Secvențe culturale din Banat* este o carte complexă și completă. O carte care are, totuși, în prim plan, puternica personalitate a profesorului Eugen Todoran. Ca om și ca dascăl. Ca cercetător și ca manager. Ca mentor, lider și formator de opinie. Ca unul care l-am cunoscut, l-am avut profesor și l-am audiat la cursuri sau la seminar, confirm cele consemnate de doamna cercetătoare. Confirm și mărturisesc că pentru mine studiul consacrat profesorului Todoran, în fapt și în fond, o micromonografie, a fost o adevărată revelație. O redescoperire fericită. O reconfirmare a ceea ce știam

prea bine, dar, de care – la vârsta și la vremea aceea – n-am știut să mă bucur. Și nici să apreciez îndeajuns. Fost șef al catedrei de literatură română din cadrul Facultății de Filologie și titular al cursului referitor la perioada marilor clasici, profesorul Eugen Todoran ne-a demonstrat, vreme de trei semestre, că pentru Eminescu, Creangă, Caragiale și Slavici, posteritatea este adevărata lor viață. Abia după ce n-au mai fost, au fost puși acolo unde le-ar fi fost locul ... în rândul nemuritorilor care au crezut în nemurire. Ne-a demonstrat – repet – și ne-a convins pe toți că ei au ctitorit Curtea Domnească a literaturii române. Au ctitorit-o și tot ei, cu scrisul lor, o prezidează. Așa, bunăoară, vorbindu-ne despre Amintirile lui Creangă, ne-a spus – și nu o dată – că „cea mai frumoasă copilărie este copilăria românească”. Întrebat la un seminar despre geneza poveștilor humuleșteanului, a zâmbit superior și enigmatic, după care a formulat un răspuns de mare dascăl: „poveștile lui Creangă sunt o întregă poveste!” Inspirația și inițiativa autoarei de a fi tradus lucrarea în două limbi de circulație internațională trebuie menționate și, neapărat, aplaudate. E încă o bilă albă. Și, categoric, un merit. O plusvaloare și un punct în plus.

CRED CĂ TREBUIE...

Liviu NADIȘ

SEMN DE CARTE

Cred că trebuie să se scrie
despre pomi, despre străbuna glie
despre cetățile vechi din răsărit,
despre Miorița, despre minerit,
despre văile din Munții Carpați,
despre Brașov, Bacău, Blaj, Galați,
despre Prut, Mureș, Olt, despre Crișuri,
despre lanuri de grâu, despre secerișuri,
despre Dunăre, canal, Deltă și bălți
despre piatra de hotar, despre vechile hărți,
despre voievozi, despre anumite cetăți,
Sarmisegetuza, Deva, Suceava, Bălți
despre domni și curțile domnești
Târgoviște, Iași, București
despre hore, munți, botezuri
despre vinuri, pâlinci, dulcețuri
despre necazuri, lupte, înmormântări
despre biserici, mănăstiri, binecuvântări
despre lupi, despre urși, căprioare
despre soarele care răsare din mare
mereu să ne aducem aminte
despre cei care dorm în morminte...

CU OCHIUL LIBER

CASTELUL, BIBLIOTECA, PUȘCĂRIA- TREI VĂMI ALE FEMINITĂȚII EXEMPLARE

Mira ODAGIU

Într-o lume a nonvalorii ridicate la rang de virtute, a subculturii televizate de tip manelistic, a aparențelor mondeno-siliconate, tinerii noștrii își găsesc foarte greu, sau aproape deloc, modele umane autentice, valoroase, inspirative... Astfel că, în căutările mele agonizante de lecturi care să-mi convingă elevii (care încă mai citesc) că avem și noi modele valoroase prin verticalitate morală, noblețea spiritului, curajul propriului crez, am descoperit, ultima carte a lui Dan C. Mihăilescu, *„Castelul, biblioteca, pușcăriia- Trei vămi ale feminității exemplare”*, apărută la Humanitas în 2013.

Cartea se vrea, după spusele autorului, „un îndreptar moral, civic și cultural al tinerilor” prin prezentarea, într-un fel de galerie versailleiană resplendisantă, a portretelor unor femei exemplare care, au marcat destinul și identitatea națiunii noastre: Regina Maria, Maria Cantacuzino-Enescu, Zoe Cămărășescu, Cella Delavrancea, Alice Voinescu, Jeni Acterian, Pia Pillat, Cornelia Pillat, Annie Bentoiu, Ecaterina Bălăcioiu Lovinescu, Lena Constante, Adriana Georgescu, Oana Orlea și Anița Nandriș.

Portretele sunt realizate prin tehnicile decupajului, al colajului și prin citarea „sans rivages”(meticuloasă și constiincioasă a omului de litere) din jurnalele, memoriile, autobiografiile, corespondențele sau însemnările diaristice ale distinselor Doamne, și punerea lor în tablou prin orchestrații subtile impregnate de inegalabilul stil efervescent, pătimăș și simpatetic al „omului care aduce cartea”.

Scopul suprem al lui Dan C. Mihăilescu este acela de a aduce un elogiu feminității prin surprinderea a trei mari ipostaze ale acesteia: „tipul castelan, tipul erudit și tipul țărănesc” înfățișând exemple reale de corectitudine, devotament, exaltare și altruism (Regina Maria, Maruca Cantacuzino-Enescu, Zoe Cămărășescu- feminitatea imperială); pilde de erudiție, pasiune și luciditate (Jeni Acterian, Alice Voinescu, Pia Pillat- feminitatea spirituală) sau de demnitate, patriotism, revoltă și credință (Anița Nandriș- feminitatea rustică). Astfel, feminitatea se metamorfozează superb, inefabil și contrastant în drumul său de la castel la închisoare, trecând prin bibliotecă, în ființe frumoase, vibrante, fragile, romantice, grațioase, senzuale, sobre, culte, înțelepte, vulnerabile, dedicate, puternice, mobilizatoare, generoase, revoltate sau ultragiutate.

„Împlinirea prin eșec “ este una dintre temele care intersectează majoritatea acestor trasee destinale prin „vămile feminității”, toate simt că „Mi-am stricat viața, am ales greșit sau n-am avut noroc“ („Je gâché ma vie“), însă posteritatea demonstrează că aceste cărți autobiografice au devenit emblematice pentru condiția feminității deoarece relevă vieți exemplare prin forța, intensitatea sau curajul cu care au fost trăite.

Marele câștig al cititorului acestei cărți, pe lângă desfătarea estetică evidentă, este faptul că lectura mobilizantă îl îndeamnă să caute cărțile citate, cu o plăcere insașiabilă de Dan C. Mihăilescu, și să le citească...să descopere, pe îndelete, aceste românce cu destine exemplare.

În speranța că tinerii vor avea răbdarea și înțelepciunea să caute adevaratele modele, am selectat operele citate de autor: *Povestea vieții mele*- Regina Maria, *Umbre și lumini. Amintirile unei prințese moldave*- Maruca Cantacuzino-Enescu, *Amintiri*- Zoe Cămărășescu, *Correspondențe*- Cella Delavrancea, *Jurnal*- Alice Voinescu, *Jurnalul unei fete greu de mulțumit*- Jeni Acterian, *Biruința unei iubiri*- Pia Pillat, *Timpul ce ni s-a dat*- Annie Bentoiu, *Scrisori către Monica*- Ecaterina Bălăcioiu Lovinescu, *Evadarea imposibilă și Evadarea tăcută*- Lena Constante, *La început a fost sfârșitul*- Adriana Georgescu, *Ia-ți boarfele și mișcă* -Oana Orlea, *Amintiri*- Anița Nandriș.

Concluzia autorului este dezarmant de dureroasă dar perfect pertinentă: „Ce mult am avut, ce nimic ne-a rămas”...

APOGEUL FIINȚEI

Ioana CRIȘAN

Care e forma unui lucru diform?
Care e condiția iubirii necondiționate?
Care este mărimea nemărginirii?
Ce înseamnă să trăiești?
Mă gândesc...
Uitându-mă cum te dezbraci
De amărăciunea lumii

Și platitudinea rutinei;
Ce ești?
Niște gânduri, emoții, dorințe...
Dar „cine ești” înclină balanța
Spre o confuză libertate
Și adâncă frângere interioară,
Căci poți fi doar tu,
În funcție de ce părți alegi
Să păstrezi - Părți pe care le vei transforma
În combustibil Al motivației
De a-ți crea propriul drum.

Privindu-te goală
Te simt atât de puternică:
De o plenitudine
Care depășește tangibilul,
Forma, condiția, mărimea,
Ci înseamnă în sine
O voluptate
Ce reduce trăirea
La momentul simplu
În care mi-ai întins mâna
Și mi-ai spus: „Asta sunt eu”.

E

T

R

A

C

E

D

N

M

E

S

**MARGARETELE... (FRAGMENT DIN VOLUMUL
ÎN LUCRU: „ÎNTÂMPLĂRILE ANEI”)**

Carina A. IENĂȘEL

Cubicul era inundat de soarele de iunie. Iarba crescuse până deasupra de genunchi, iar Anei îi era dificil să ajungă în locul mult dorit: pe dâmbul alb-violet, acoperit cu margarete și clopoței. În timp ce își croia cărare prin iarbă, încerca să înțeleagă de ce locul acela era numit așa... știa de la taică-său ce înseamnă cubic, doar îi explicase de o mie de ori ce e ăla metru cubic, știa de la frate-său ce e ăla cub, doar o pusese să construiască vreo 10 cuburi, ca să aibă de unde alege pentru tema de la mate, mai ales, știa de la maică-sa cât de dulce poate fi un cub de zahăr... dar locul acela, oricât se chinuia să-l vadă așa, nu semăna cu un pătrat amărât, darămite cu un cub.

Se ruga în gând ca fata care o urma, cu vreo cinci ani mai mare decât ea, să nu o pună în încurcătură: de ce o bucată mică de câmp, dintre linia de tren și casele oamenilor, se numește Cubic?... și de ce harnicii pământului, cum le mai spunea Ana oamenilor locului, nu au binevoit să cosească iarba aceea pe care atât ele, care doreau să ajungă cu orice preț la margaretele sălbatice, cât și niște băieți, pe care îi văzuseră adesea cărând câte o minge după ei, probabil dorind să joace fotbal, o puteau încălci mai rău decât Nică, care avea ce avea cu cănepa mătușii Mărioara?!...

Ana nu prea avea prietene. Nu prea îi plăceau ei toanele vecinelor, așa că prefera compania băieților. Măcar învățase să joace fotbal, chiar dacă era mai tot timpul portar. Dar... într-o zi, tatăl ei i-a adus-o în sat pe Andreea... Ana nu înțelegea ce s-a întâmplat de Andreea a venit în sat împreună cu mama ei. Cert era că mama Andreei era mai tot timpul necăjită, iar Andreea încerca să își facă prieteni, intuind că vor rămâne acolo mult și bine.

Andreea era mai mare decât Ana cu vreo cinci ani. Se alipise de ea de la prima vedere. Aveau amândouă fire bătaioasă, dar, în același timp, iubeau câinii și florile de câmp. Andreea a fost repede primită în grupul Anei. Intriga și fascina deodată... Bieții ei prieteni ajunseseră să îi mănânce din palmă. Nici nu era de mirare, deoarece Andreea era un amestec de frumusețe și asprime, de-o inteligență sclipitoare, combinată cu diplomatie... Ce mai?! Mână de oțel în mânășă de catifea. Ana simțea că va învăța multe de la ea, cu atât mai mult cu cât aceasta avea și avantajul vârstei.

Ziua era specială. Începea vacanța. Margaretele umpluseră câmpul. Era obligatoriu ca ele să dea o raită pe Cubic și să își umple brațele cu florile lor preferate. Aveau planuri mari: să facă buchete pentru mamele lor, să își decoreze coliba improvizată în cotarcă, să facă niște coronițe pe care să le atârne în poartă, deoarece în curând erau Sânzienele...

Au plecat înainte de prânz. Drumul a fost ușor, chiar dacă au avut de păcălit un câine, care s-a luat după ele și părea amenințător. Doar când au ajuns acolo au întâmpinat probleme. Iarba era foarte mare. Puteau fi șerpi. Și ce teamă le era de șerpi... I-au căutat din ochi pe băieți, sperând că îi vor vedea jucând fotbal prin apropiere, unde aveau ei

obiceiul să își facă veacul, dar nici urmă de ei... era atâta liniște că o puteai tăia cu cuțitul... Fie! Margaretele își alintau capetele la vreo sută bună de metri. Și-au luat o bătă, pentru orice eventualitate, și au pornit direct spre ele, fără să le mai pese că pot da de șerpi ori că își zgârie picioarele prin jungla aceea ciudată. Nu s-a întâmplat nimic. Nici șerpi, nici întrebări despre numele aceluia loc... nici nimic altceva. Doar margarete, doar clopoței, doar sânziene.... Nici nu și-au dat seama cum a trecut timpul. Parcă se făcuse dintr-o dată seară. Cerul căpătase nuanțe indigo. Lângă ele... un morman de margarete sacrificate. Niște clopoței parcă picurați din cer, niște sânziene rupte din soare și fetele... zâne ale câmpului.

Ajunseseră acasă la Ana după ore bune de hoinăreală. Frânte. Le dureau picioarele, brațele, le era o sete cumplită. Și foame. Se așteptau să fie răsfățate cu ceva bun, poate cu niște lapte de pasăre, preferatul Anei, dar, în schimb, au avut parte de un tratament opus. Mama Anei, speriată de îndelungata lor absență, le-a aplicat un tratament dur. Le-a certat de nu s-au văzut. Nu aveau voie să plece fără să spună unde se duc. NU aveau voie să plece. Punct. Supărate, fetele și-au luat florile și s-au ascuns în coliba lor, flămânde și cu sufletul rupt. Dar... au jurat ca a doua zi să se țină ca scaiul de frații Anei. Ei nu erau niciodată certați, indiferent unde mergeau și când veneau. Indiferent ce ar fi făcut. Drept era să aibă și ele parte de același tratament, iar dacă altfel nu se putea, vor riposta. Se vor ține de ei și, în loc să culeagă flori, vor face curse de biciclete și vor chiuli de la matematică și... dar până să își termine ideile, ochii lor, încercânați și înroșiți din cauza plânsului, s-au închis... În timp ce dormeau își strângeau margaretele în brațe de parcă ar fi fost niște comori.... cele mai scumpe comori... din care nu vor mai da nimănui nici măcar o petală...

CÂNTEC LA MARGINEA VERII

Carina A. Ienășel

privește-te cu ochii mei, vei vedea o minune
parcă ruptă din rai, ca și liniștea-n mai,
ce se-mprăștie difuz, fără drept de refuz,
peste câmpul cu flori, pe sub cer fără nori,
peste tâmplă și gând, până-n miez de cuvânt...

vei pricepe de ce în surâsul meu e
ca și cum ar zâmbi serafimi și copii,
așteptând să apară, într-o seară, la ceai
și în floarea de tei să-mi citești tot ce vrei...

în poveste s-ascunzi stropi de soare rotunzi,
să ne picure-n dor, îndulcindu-l ușor,
să mai ducem o zi ca și cum ne-am iubi,
fiindcă-n timpul grăbit nu e loc de murit...

POVEȘTI (-le) DIN ARAD ALE LUI GHEORGHE HODREA

Anton ILICA

Scrierile lui Gheorghe HODREA (membru UZPR, filiala Arad) se reciclează în pasiuni diverse, menită să-i întrețină orgoliul și să-i motiveze creativitatea. A scris poezii, a oralizat la radio texte în graiul zărăndean din Sinteia Mare, a publicat volume umoristice cu Unchioaia Persida, femeia care ”zgod’este vremea”, are un brand oficializat cu numele Bace Toghier, a dospit ”clipe de viață” cu profesorul Sălcuță, iar acum (2022) tipărește două cărți într-o carte cu titlul *Povești din Arad* (din Parcul Bătrânilor și din Tramvaiul Nr. 7).

La Sinteia Mare, în casa natală a încropit un foarte bogat Muzeu etnografic, iar, în Arad, într-o sală din curtea ziarului *Românul* (1911), a amenajat o sală de clasă primară, reconstituind atmosfera anilor '950, cu principalele elemente didactice folosite în Clasa Profesorului Sălcuță. Absolvent de teologie, îndeplinește atribuții de diacon la Catedrala ortodoxă veche, și-a dobândit doctoratul cu o teză, publicată, despre *Darul la românii ortodocși*, a încropit monografia Bisericii din Sinteia Mare, scrie neconținut, are inițiative culturale și întreține interesul pentru vorbirea în graiul popular. Solicită colaborarea unor artiști plastici, cum ar fi caricaturistii Ștefan Popa POPA'S ori Ioan Kett-Groza.

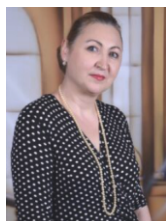
Povești din Arad (Editura Gutenberg Universal, Arad, 2022) se citesc la fel de interesant dinspre început spre sfârșit și dinspre sfârșit spre început. N-aș putea recomanda cum să procedeze un cititor, întrucât tramvaiul nr. 7 poate duce sau aduce pe oarecine în Parcul bătrânilor. Poate nici nu are vreo semnificație modul în care cititorul se ”aventurează” în conținutul ”poveștilor”, fiind vorba de o copertă dublă, iar după ce ți-ai lăsat zâmbetul, distins cititor, în tramvai, ți-l deschizi spre alte întâmplări la mesele de șahiști ori tablagii din parcul din spatele Primăriei. De altfel, Doctorul de familie Mănușă, susține autorul, recomandă ca tratament terapeutic, plimbarea cu tramvaiul nr. 7 și chibițarea în jurul meselor de șah din parcul Veteranilor.

Fiecare ”carte” are câte o prefață. Despre călătoria cu tramvaiul în Arad, scrie prof. Floare CÂNDEA, un text răcoros, plăcut și relaxant, care pomenește de ”harul și hazul” de a ”declama pontos, poante cotidiene”, autorul făcând din scris ”un mod de a călători prin cuvinte”. Fiecare povestioară e ”un crochiu pictural”, o caricatură scrisă, sugerând un umor melancolic, dat de situațiile relatate, de limbaj, de numele personajelor. Sunt 20 de întâmplări gustate de oricine și-a făcut obiceiul unei călătorii cu tramvaiul nr. 7, spre și dinspre Micălaca. Aici se întâlnesc fel de fel de ”țăcăniți”, o lume pestriță, vatmani agitați, fermoare descheiate, hoți de buzunare, ”femei bine hrănite”, oameni cu fasole-n sufertaș, ”bărbat în șalopetă fumegândă”, trombonistul Căciuloiu, apoi ”domnu cheferist cu fluierita”, femeia cu cocoș și ”gogoșari” etc. Nu lipsește nici întâmplarea cu *Curcanul*, cu *Nea Baboi*, *pescarul și organele* și alte câteva întâmplări hazlii, cărora autorul le dă o notă de ironie discretă, învelită într-un

limbaj cu iz de parfum prin care să îmbete starea de bine a cititorului. Se observă plăcerea teatrală a lui Gh. Hodrea de a alcătui poveștile pe baza unor scenarii dinamice, provocatoare, prin intermediul unui dialog zâmbăreț și a unor comentarii înfipite în realitatea faptelor povestite.

Participăm împreună la întâmplările schițate din Parcul Bătrânilor, acolo unde alte personaje intră în atenția ironică și zeflemitoare a autorului, acolo la mesele devreme ocupate de șahiști. Prefața este scrisă de prof. Sandu UNGUREANU, vicepreședinte Șah Club Vados Arad. Acesta compară lectura poveștilor spuse pe platoul meselor de șah cu savurarea unei cafele, având calitate, aromă, ambalaj, îndemnând la degustare ”nu oricum și nu oriunde, ci cu răbdare, la loc de pace și ceas de liniște”. Sunt 64 de povești atât câte pătrățele are o tablă de șah și ... câte pagini are cartea. Cum afirmam, chiar doctorul Mănușă recomandă pacienților săi ”*plimbări și socializări prin Parcul Bătrânilor*”. Aici, la mesele pătrate sau chibițând în jurul lor, autorul ne îndeamnă la cunoașterea unor personaje cum ar fi: Tov. Ciocârloiu, Țeposu Surcel, zis Ciocan de foc, Pătruțel Încerc, Domnu Smintitu penumele Calnegru Terentie, Domnul Nucu Tololoi, zis Clănțău, Domnu Iojișinu, zis Fugitivo, Maestrul Titirel Meticlos, zis Chițibuș, Doamna Dulcinea Gâlceavă, mai vreo Femeie rotunjită ori vreun copil frumușel. Când iarna, ”aerul stă țeapăn în aer”, în locul din spatele Primăriei, acolo ”unde toată lumea mai că se știe cu toată lumea”, medicul de familie recomandă pacienților să socializeze în Tramvaiul nr. 7. Întâmplări simple, unele ciudate altele firești, ajung subiect de lectură plăcută. G. Hodrea dispune de o capacitate inventivă, inducând credința că cele relatate s-au întâmplat în prezența cititorilor, având prospețime și farmec gazetăresc.

Povești din Arad sunt răsuflări imaginate, scrise cu un farmec umoristic, schițat în ironii savuroase de un autor dedat cu mirodenii exotice. Inventivitatea narativă fac lectura plăcută, la care se asociază porecele personajelor, puse în situații repetitive și înzestrate cu ticuri verbarizate și gestuale. Gheorghe HODREA este un ins seducător, dovedind plăcerea de a optimiza zâmbete și zeflemeală, să a ironiza vicii și comportamente inocente, de a alcătui scrieri serioase, asemenea schițelor caragialiene, pentru îndreptări morale și conduite civice. *Poveștile din Parcul Bătrânilor* și *Poveștile din Tramvaiul Nr. 7* fac din scris o modalitate de terapie, putând fi distribuite farmaciilor pentru însănătoșirea prin răs ori prin inducerea unei bune dispoziții pentru cititorii îmbufnați.

LECTURI ȘI LITERATURI

OASPETELE NOSTRU

Daniela GUMANN

Volumul *Mai aproape de cer* stă sub semnul unui simbol ales cu inspirație din idealul poetei, care vizează fericirea căută sublimul, strigă doruri și caută răspunsuri. *Poeta Denisa Voicu* dedică acest volum mamei sale Maria Tecar, ca o ofrandă și un prinos de recunoștință pentru viața primită.

Volumul este înnobilit de lucrările graficianului Mihai Cătrună care completează tabloul reușind să devină o adevărată lucrare de artă completă.

Libertatea autoarei de a alege tema, cunoașterea, documentarea și profunzimea sentimentului, modalitățile abordării sunt doar câteva dintre condițiile sensibil esențiale ale genului ales. Toate simbolurile sunt negate, sfărâmate în mii de bucăți și reconfigurate. Poezia nu se oprește la inversarea polilor, ci revalorizează unitatea acestora. Expresia romantică încearcă într-adevăr să spargă formele spațiului și timpului mărginit și să creeze melodia infinită, așa cum poezia romantică a putut să se realizeze numai sub chipul basmului și al visului, unde legile spațiului și ale timpului nu mai au nici o valabilitate. Poeta trece în revistă valorile morale și bucuriile iluzorii asupra cărora planează, implacabilă, viața cu toate etapele ei. Ea cugetă la viață, prietenie, virtute, dovedind o sensibilitate aproape romantică. Meditația ei, punctată de exclamații și întrebări retorice, e prolixă; reluările abundă, dar atmosfera rămâne densă, apăsătoare, impregnată de melancolie.

Volumul său de poezii cântă viața simplă de la țară. Sensibilitatea vibrează cu duioșie în fața faptelor celor mai mărunte, fie că e vorba de oameni sau de elemente abstracte, nedefinite, dar care se materializează sub mai multe forme. Tema naturii nu e singura noutate în poezia timpului. *Poeta Denisa Voicu* își descrie sensibilitatea și iubirea, ca experiență sufletească proprie, începe să pătrundă și ea în poezie; momentele de confesiune lirică devin tot mai frecvente; ele se învâluie într-o aură de melancolie și au un timbru elegiac. Tonul cărții alternează, nostalgia îmbinându-se cu ironia fină, patosul cu acribia. Prin fiecare poezie poeta ne dă de fapt un sfat, o pildă, ne trimite la un obicei, o tradiție românească, în general. Lumea poeziei construită de poetă e perfect armonioasă, oamenii, obiectele din natură, fenomenele naturii sunt într-o permanentă simbioză, natura face front comun împotriva intervențiilor violente în unitatea și complexitatea ei, motorul dezvoltării și existenței ei fiind de natură paradoxistă, o luptă a contrariilor care împinge perpetuum Răul într-o parte de drum, iar Binele intrând în scenă ori de câte ori este nevoie. Înveșmântat în alb, volumul se înfățișează cu o modestie gingașă și sfioasă de fecioară. Ai numai decît senzația visărilor nelămurite, a dorurilor fără pricină. Și senzația nu se dezmente prin cuprinsul poeziilor publicate. Întreg volumul este un frumos mănunchi de senzații încât se vede numai decît că autoarea face parte din acei oameni despre care putem spune că sunt limpezi și luminoși, ca un cer de vară... Și câtă ușurință a rostirii, câtă inocență, în toate acestea!!

Universalitatea sentimentelor, înălțarea ideilor, noblețea aspirațiilor, dansează liber în acest volum de versuri care conduc cititorul într-o minunată stare de beatitudine și împăcare cu sine. Îi dorim cărții un zbor lin printre cititori sensibili, iar poetei mult succes și inspirație!

DE CE SCRIBĂRBAȚII... UN SERIAL DE PERSONALĂ OPINIE (ATĂT)!

Florica R. CÂNDEA

Mărturisește autorul în noua sa carte: „Mediocritatea a ocupat fotolii zornăitoare, iar amatorismul e mai înviorător decât orice fel de inocență ornată cu naivități”. Recitind această afirmație (Cuvânt explicativ, pag. 10), gândul ne duce, gnoseologic, și în alte situații, de pildă, scrisul, scrietorii și scriitorii, care sunt clasați nu numai după amatorismul generat de goana de a plasa volume, dar și din dorința de „a da bine” la vreo anume grupare mai mult ori mai puțin (non)literară.

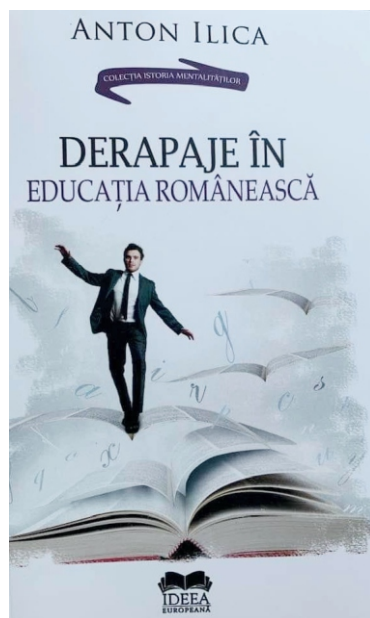
Însuși profesorul este contrariat de invazia arădeană și nu numai a „literaților” care scriu orice! Dar uităm că la unii le-am „pus” cartea în mână (fie ea și Teză de Licență!) sau le-am publicat „lucrări”, vorba vine, să le înlăturăm o așa la modă depresie! Cam așa stau lucrurile și cu „derapajele” din educația românească. Lucrarea de față își propune să ofere unui spectru larg de educatori și pedagogi și nu numai un amplu repertoriu alcătuit din idei, opinii, eseuri, cunoașteri privind alunecări în educația actuală!

Exhaustiv și comprehensiv, volumul este un corolar bazat pe erudiția și bogata experiență a autorului. În cazul căruia nu este un pionierat, acesta făcând (și) prin scris, demersuri de repunere a educației pe făgașul normal al cunoașterii. Realizat ca un amplu volum de cercetare multiculturăl-vocațional-concluzional, pentru că despre educație este vorba, autorul desprinde anomalii, dar propune și soluții (unele, mai mult ori mai puțin, lejere sau conservatoare).

Iubitor de o altfel de „Artă a conversației”, autorul pledează pentru un „tablou în oglindă” și desface teancul de teorii cu luciditate și inteligență de un mare aplomb. Cartea cu un titlu îmbietor „Derapaje în educația românească” a apărut la Editura Ideea Europeană (București, 2022) și are în conținut peste patru sute de pagini.

„Volumul este alcătuit din opinii critice, care cuprind adeseori soluții la problemele controversate ale învățământului și educației (...) Criticile mele nu vizează elevi excepționali, profesori de vocație, sânguincioși și devotați, nu vizează totalitatea, ci excepțiile negative, superficialitatea, indolența și derapajele amatoriile ale decidenților politici și administrativi”.

Structurată pe trei mari segmente: Eseuri și opinii; Exemplaritate în teoria educației și practici educaționale; (Virtuoși) pedagogi români, în cuprins se mai adaugă: Cuvânt explicativ, Concluzii, Postfață.

Mai trebuie spus că fiecare din cele trei mari segmente structurale, conțin, fiecare, un număr important de subcapitole cu itemi (primul capitol-27, al doilea capitol-3, al treilea capitol-14). La care se adaugă Dedicății și Mulțumiri.

Desigur, oricine s-ar putea întreba, pe bună dreptate, dacă aceste Teze neterminate ale ilustrului pedagog sunt doar o viziune în timp ori (mai) șlefuiesc, în patina nepăsărilor, urme de diletantism.

Ambele variante se pretează și permit la concluzii comune și provocări atitudinile. Însă, noi, ca și dascăli sau simpli cititori, nu vom putea niciodată cântări aceste demersuri! Doar să luăm aminte! Și să nu lăsăm păgubitoare această strădanie.

A vorbi, astăzi, sub flageluri și măști demascatoare, despre educația în derapaje, s-ar putea privi a fi perimat. Însă doar pentru acei neavizați și neatenți, a căror indolență ori viață mentală refuză o anume aliniere din haotic.

În concluzie, pledăm, prin aceste câteva secvențe prin rânduri, pentru repunerea educației la un loc ce i se cuvine, luând cartea ca o documentare intrinsecă, neocultă și neprimitivă. Scopul cărții fiind de a dezvolta problematici și de a elimina practici insatisfăcătoare. Dar, atât cartea, autorul, cât și editura, iată acest triumphi educațional, relevă acum, valențe și potențe ale spiritului uman într-o eră pendulatorie și destul de trepidantă! (nimerită este alăturarea, prin oglinda timpului, a celor două aspecte din sălile de clasă 1950/2022, prin care, ferești de îmbinare a vetustului cu modernul, sunt crochiuri de satire peste un anume timp).

UITATĂ

Anca DRILĂ

Inima-mi stă ferecată... însetată de iubire.
E într-un șipet ce are și-un lacăt...
Încerc a-l căsca, dar pare că n-are dezlegare,
Întrezăresc precum c-o fi pusă bine...

O fi la tine? Dar cine ești tu...
Oare te-ai irosit prin veșnicie?
De valuri lovite pe țarm,
Sau îngropat în nisipuri...

Hai, scotocește în jebul veacului
Poate-i acolo, de vrei a-l desface...
De nu, lasă-l dosit, chiar de-ar fi să te lași acerat
În veci... păsuیت... neconținut...

PENTRU TINE, COPILE DRAG!

CRONICĂ

Florica R. CÂNDEA

Vom prefața (pe) trecerea... ochilor pe aceste rânduri, cu pasaje din alți scriitori români, spre a crea acea atmosferă de bun gust ... literar!

„Am să plec într-un târziu/undeva spre Altădată/ce n- am scris/N-o să mai scriu /niciodată” (George Lesnea)

„De ce pleacă păsările călătoare, bunicule”? (B.St.Delavrancea).

Și acum, vom călători în zona de basm a literaturii practice pentru copii, dar fără didascalii.

O carte de colorat ... poezie, e pe raftul sufletului meu tocmai într-o zi de mare lucire! E ziua de naștere a bunei mele prietene, de acum la a doua carte, Adina Matei și îi fac un mic dar... din drag..., sensuri atât de dragi autorului.

Acum a lăsat undeva dorul liric nostalgic, și și-a prins în păr, floarea dragului pentru copilul din mâna de dascăl!

„Pentru tine, copile drag!” e noua sa carte (de poezii și colorat /pentru copii de 6-7 ani), în format A 3, care ne amintește de Scufița Roșie a copilăriei. mai contează acum când... „Doamna” e pe drum... spre noul an școlar și cartea va fi o altfel de bomboană pe băncile copiilor?!

Lor le este dedicate (50 de pagini) și creionașele de colorat ilustrații (care sunt concepute de Luana Chirilă) vor aluneca în mâinile discipolilor (amintim că Adina Matei este dascăl cu vechime la Școala Gimnazială „Caius Iacob” Arad).

Poeemele au fluența lor logică (25) și se desfășoară gradat, în funcție de tematica aleasă, necesară pentru dezvoltarea de aptitudini și cunoaștere didactică. Lumea necuvântătoarelor, anotimpurile, fructele, faptele, lumea celestă, dar și cea pământeană, momentele zilei, numărătoarea „ ...și așa măi frățioare/ai făcut numărătoare” și multe alte idei îi fac cărții un aspect plăcut.

Poeemele sunt susținute de strofe dispuse în catrene melodios aranjate pe portativul unor altfel de lecții de loisir. N-am putea spune că este un volum personalizat, însă o călătorie în timp, face să înțelegem, cum copiii vor afla ce gândește acum dascălul cu experiență despre starea, în fapt, în care ei, ca elevi, o ...citesc pe dăscăliță!

Un motto ca un îndemn însoțește cartea:

„Copile drag, nu uita/că din iubirea mamei tale/ ai prins aripi/cât pentru o viață!”

Mihail Sadoveanu spunea:

„O carte pentru copii ,ca să fie bună,trebuie să fie bună și când copilul a ajuns om mare”!

Așa este și de aceea am însoțit acest volum în parcursul pregătirii pentru tipar (XBG Mediapress, 2022). Din orice unghi am privi acest gen de literatură, lipsește mult din colecții, nu de acum, cu toate că are un caracter educativ dar și relaxant pentru

copii. De fapt am putea încadra noua carte la genul „lecturi suplimentare” care acum se fac prin altfel de metode mult mai pragmatice.

Pornind de la această premisă, vom aduce în discuție intenția autorului de a dezvolta copiilor capacități aparte (lectura prin vizionare și îmbinarea plăcutului cu utilul, plăcerea lecturii și desprinderea ideilor și a mesajelor particulare).

Azi e vineri...

„Vineri strugurii din vie/îmi dau must ce-mi place mie” (op.cit.pag.39).

”La margine de sat/e un măr rotat/și oricine pofteste/își ia dacă dorește” (op.cit.pag.6).

Adina Matei reușește prin acest volum să întrească zestrea bucuriilor pentru copiii pe care îi educă îndreptându-i astfel spre abilități și îndemnare de cultură generală, domnia sa alegând să-și înșire gândiri și simțiri pe înțelesul copiilor .

Versificând, compozițiile vin în completarea orelor de socotit, de citit, de cunoaștere a mediului ori de alte tipuri de observație.

Grația expresivității atrage prin modelul ales și apropie, prin competiție, sârgul copiilor .

Noul volum sfidează actualul în sensul că în literatura pentru copii este bine a ne menține în ținta educației, acesta, putând fi și educat și instruit din punct de vedere moral și cultural. Traseul și travaliul cărții, se înscriu pe vreme de aproape doi ani, de fapt creațiile sunt și datate, semn că timpul... plecării puilor ... din cuib... e pe aproape!

„Să nu vă fie deloc frică/ cuiburile nu se strică/ aici este cald și bine/ până primăvară vine (op.cit.pag.44)

Titlul, format dintr-o sintagmă imperativă cu adresabilitate este format din pronumele personal la persoana a II-a în acuzativ, (pentru tine) urmat de o formulare cu un substantiv și un adjectiv (copile , drag în exclamație).

În concluzie, ca un cititor de cursă lungă, recomand noua producție editorială ca un bun necesar tuturor copiilor, iar până la prima strigare de catalog și primul Clopoțel, din nostalgia anilor de *Cartea Clasei C* sau *Cine ești dumneta, domnule profesor*, vă las în compania cuvintelor și îi urez autorului și cărții „Drum bun” întru mulți ani!

CULTIVAREA INTELIGENȚEI EMOȚIONALE PRIN BASME ȘI POVESTIRI

Dana DUGHI

În dezvoltarea coeficientului de inteligență emoțională la copii, poveștile au un rol semnificativ. Copilul suportă foarte greu că nu are voință destulă, se opună interdicțiilor și limitelor puse de adult. Povestea reflectă starea emoțională a copilului și îl ajută să înțeleagă și să separe sentimentele contradictorii.

Furiile, supărările le poate regăsi într-un animal fioros sau în personajele negative din povești, fără a avea remușcări, că s-a supărat pe cineva drag lui. Ascultând povestea, emisfera stângă a creierului prelucrează conținutul verbal al textului, preia practic toate informațiile, iar în emisfera dreaptă apar metaforele, mimica și tonalitatea, sensibilitatea povestirii. Prin ascultarea povestirii, cele două emisfere acționează concomitent, asigurând astfel trăirea completă a acțiunii. Se activează în același timp funcțiile intelectuale și emoționale. Copilul mic este foarte receptiv din punct de vedere emoțional, de aceea este important să alegem conținutul în așa fel încât să corespundă cu mimica și tonalitatea povestitorului. Povestea este asemeni unei oglinzi - ne reflectă stările ce le purtăm în suflet. Nu este indicat să se explice ideile sau conținutul poveștii/basmului; ea trebuie să acționeze pe plan emoțional.

Din povești copilul învață, că TOATE sentimentele lui îi aparțin și că aceste emoții se pot controla, se pot coordona. Poveștile contribuie la îmbogățirea intelectuală și spirituală: „*basmul este manualul cu ajutorul căruia copilul învață să-și descifreze gândurile în limbajul imaginilor, singurul care-i permite să se înțeleagă înainte de atingerea maturității intelectuale*” - spune Bruno Bettelheim

Basmul, așa cum autorul însuși afirmă, nu numai că distrează copilul ci „*îl și iluminează în privința propriei sale ființe și contribuie la formarea personalității lui. Îi oferă sens la atâtea niveluri și îmbogățește existența copilului în atâtea feluri, încât nici o carte nu poate sublinia cât de importante sunt contribuțiile multiple și diverse pe care astfel de povești le aduc în viața unui copil*”.

Deoarece atinge și activează atât conștiința cât și nivelul inconștient, basmul devine o expresie artistică vindecătoare, iar cel care îl ascultă, prin reflectare poate să găsească soluțiile proprii, unice ale conflictelor interioare cu care se confruntă în acel moment al vieții sale.

Formarea personalității noastre, împlinirea emoțională, este un proces, ce durează pe tot parcursul vieții. Pe acest drum, trebuie să ne găsim echilibrul în multe momente importante (frumoase sau neplăcute). Senzația de integritate o putem trăi doar dacă suntem perseverenți, hotărâți să trecem obstacolele și rezistăm problemelor, capabili să depășim momentele dificile. Urcarea copacului, care se întinde până la cer, este de fapt dezvoltarea personalității noastre, calea pe care o urmăm pe plan emoțional și intelectual.

Metamorfoza, schimbarea, transformarea sunt componente necesare basmului și totodată condiții în rezolvarea problemelor. „*Dacă nu ai făcut încă ceva, încearcă de trei ori. Prima dată, să depășești fricile, a doua oară, ca să înveți cum să faci, iar a treia oară, să descoperi, dacă îți place să faci*” - ne recomandă Virgil Thomson.

Personajul din basm- cu care se autentifică copilul- vrea să rezolve exact acele probleme, cu care se confruntă preșcolarul. Acesta este și modelul pentru progresul emoțional. Răul poate făuri pe moment, dar învățătura finală rămâne valabilă: pe termen lung bunătatea învinge.

Bruno – Joseph D'Alfonce de Saint Omer spunea că „Povestea sau basmele nu pun sub semnul întrebării viața, cale de fugă din fața responsabilităților vieții. Există doar noțiune de drum al vieții pe care fiecare din noi îl are de găsit și de urmat, cu toate bucuriile sau obstacolele, urcușuri sau coborâșuri, alegeri care nouă ni se par corecte, fără de care ne-am pierde într-o *pădure de monștri* sau am fi *transformați în stană de piatră*”.

Basmul este întâlnirea cu lumi miraculoase, care te ajută să îți dezvolți propriile căi prin care îți imaginezi lumea, răspândind o atmosferă specială.

FRUNZĂ VERDE ROMÂNEASCĂ...

Nicolae Nicoară-Horia

Lacrimă de Dor bolund,
Pururea o să doinească
Prin Ardealul, cel rotund,
Frunza verde românească!
Aleanul și bucuria
Le-a purtat în ea mereu,
Jalnică-i vremelnicia,
Nu se stinge neamul meu!
Bruma toamnei dacă pică
Peste noi și peste Țară
Frunza iarăși se ridică
Tânăra la primăvară...
Oricât le-or tăia străinii
Aici, pe acest tărâm
Să se sature toți „câinii”,
Frunze încă mai rămân!

.....
Trece Iancu trist pe cale
Și cum prinde să grăiască
Plină de o sfântă jale
Doina-n frunza românească...

CRONICA UNEI CĂRȚI (LA)... „TIMPUL POTRIVIT. VERSURI”-CARINA A. IENĂȘEL

Florica R. Câdea

În timpul lecturării acestui nou volum de versuri, mi-am întrebat inima dacă nu cumva îi simt un aparte festiv autorului, care, iată, ca o recunoaștere a mai tuturor eforturilor de a fi și de (a-și) defini sinele, trece pragul unei noi provocări: „toate vin la vremea potrivită / și se duc la fel, toate la timp.” (pag.183) Cu inima, iată, ne vom înțelege, cămara timpului e mai greu a ne primi emoțiile, cu tot are mai sublim: „am pornit în căutare. / calc pe urmele tale imprimare pe o fâșie de albastru cobalt” (pag. 91)

Din corola cuvintelor dispuse pe ani (2016, 2017, 2018 / Amprente pe suflet, 2019, Timpul potrivit, 2020, Timpul potrivit, 2021, Timpul potrivit, 2022, Timpul potrivit), ne aflăm cu acest nou volum în fața unui autor pe care de zeci de ani îl avem în preajmă, un autor ce poartă, acum, în mâini stigmatul unui destin poetic care nu-i este de aiurea. De aceea își scrie o „Fișă personală” (pag. 221): „Uneori scriu poezii. Destul de rar, totuși. Iscălesc Carina A. Ienășel, drept omagiu adus alor mei de mai demult.”

Volumul relevă emoții care (editate) ar putea (în)semna un discurs la persoana întâi, aproape un monolog interior identitar, dar surprins în lumini diferite, exercițiul poetic al autorului fiind un particular, iar penița își creează un propriu corp al ei: „și lumi sunt multe, năvălind haotic / în timpul meu, în spațiul meu, în gând.” (pag. 119).

În zăriștea segmentelor de ordin liric și lingvistic, autorul își asumă realitatea într-un mod semantic propriu, prin pasaje călătorinde, șoptinde sau prin întoarceri în timp (ca pretext). Astfel ne întâlnim, prin scris, cu intersecții, lumi, sensuri (adevărate requiemuri pentru cei plecați), dar și cu liniști oferite de cei prezenți (fiul său Cristian-Andrei).

În paginile cărții predomină ineditul: prieteni și iubitori de poezie sunt „personaje”, care, prin notațiile exprimate la subsol de file, ca niște emoticoane, sporesc taina catrenelor și se constituie adevărate îndemnuri mixate pe fondul impresiilor. Aceste flash-uri dau bine ochiului minții scanat pe retina timpului consemnat și selectat de autor.

Vibrația timpului, unic, este asemeni unui manifest personal, desprins din peisaje cu irizații când solare, când astrale, când anotimpurale: „iureș de visuri prin albiile de suflet / frânturi din momente și urme în lut” (pag.112).

Carina A. Ienășel scrie al doilea volum ca o autoconfesare, nu știm dacă e un volum antologic, pentru că are o anume aliniere și cronologie, dar ontologic, cu siguranță este: celestul și terestru i se supun, ca simboluri, alături de alte curgeri de timp, vremuri, anotimpuri, zile, nopți, secunde, clipe: „pământul și cerul le strângem în noi.” (pag.112).

Aceste călătorii lirice din acest volum dau și întoarceri, asemeni incursiunilor interioare, detaliilor, recuperării, condensărilor, toate dereticate cu petice de fraze cu amănuntul, un anume catharsis frumos zăgrăvit în cuvinte: „te-aș săruta pe frunte / cu gând să-ți intru-n suflet.” (pag. 60).

Carina A. Ienășel și-a desăvârșit scrierea de multă vreme, pasiunea pentru literatură și cantabile spuneri le are din vremea atelierelor creative, a revistelor școlare și a debuturilor în antologii ori reviste de gen. În acest caz, necesitatea unei compuneri interioare vine din sinergii și cadențe. Armonia cuvintelor și a stărilor declanșate se înalță într-o manieră de grație, diacronii sau multe limbaje poetice: „se lasă ceața în cetate / și străzile-s tot mai pustii- / mă voi plimba întreaga noapte / la braț cu dragile stafii.” (pag. 205). Corelația dintre viață și poezie dă o anume forță a emoțiilor, când muzicale, când lăuntrice, când picturale: „pașii mei scriu pe scoarța pământului / din mine/ rămâne în urmă ceva: / veșnic captiv în capcana cuvântului, /am uitat că și talpa poate scrie, de vrea!” (pag. 10).

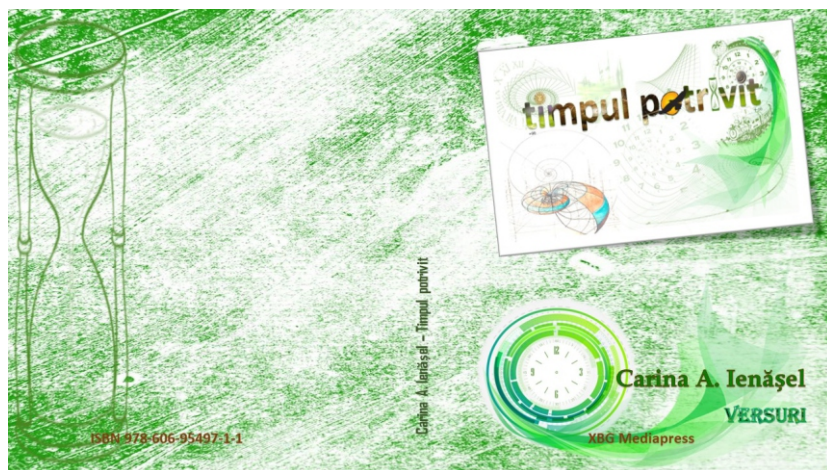
Noblețe și har, simțămint și convingere, iată circumstanțialul care dovedește râvna pilduitoare de o certă valoare literară. Prin scris, autorul își tapetează arhitectura inefabilului și arta mesajului transmis, care oscilează de la dragostea pentru toți care îi înconjoară ființa, starea și existența: „să nu mai știu dacă mi-e rău sau bine, / când sfarmă cu aripa lor /fărăma de munte /ascunsă în mine /de-o viață și ceva sau, poate, de-un dor...” (pag. 199).

În concluzie, noul volum îi detașează autorului experiența și îi acordă, prin un anume așezământ, pagini de frumos și expresia unor imagini vizuale, auditiv-imaginare, cu aceeași ardere. Căci o nouă carte e asemeni unei „biserici” înălțate în zori de un anume creator: „Îmi ești ca o duminică /știi bine /de la-nceputul unei veri târzii.”; „și-n toată pacea asta nelumească / mi te-ntrevăd pășind discret prin gând.” (pag. 92).

„Timpul potrivit” pentru Carina A. Ienășel înseamnă împlinirea! Pentru că, fie ca un lup singuratic, fie ca un șoim zburând, poemele sunt cântec pentru Mart(i)e între multe alte biblioteci! Dar una, biblioteca soarelui, răzbate pe un august (ca o insulă).

Ilustrațiile din volum pecetluiesc vrerea autorului, aceea de a înfrumuseța file de carte, mai cu seamă că unele, sunt gravate în așa fel încât să fie înțelese și de cei mici! Traducerile, din alte limbi, sunt o selecție a unui topos de carte, care va îndeplini și alte cerințe! Ca o cuminecare într-o matcă de slove!

Așadar, Carina A. Ienășel, ca filolog, propune în lingvistică (metaforic) un alt timp, al patrulea, „timpul potrivit”.

Livia Ciupav
(efect de îmbătrânire)

instalezi aplicația
bifezi vârsta și sexul
încarci poza actuală
aștepti câteva secunde

se prea poate ca străinul acesta
să-ți fi semănat cândva

(efect suplimentar de îmbătrânire)

ai nevoie de încălțările cu talpă bombată
vesta ponderată cu 10 kg în spate
orteza verticală care să-ți fixeze gâtul
și ochelarii de soare

testul suprem ar fi
să cobori astfel echipat
de la ultimul etajul
pe scări

(efect antiîmbătrânire)

când vei crește mare vei hotărî singur
cum te îmbraci unde mergi ce prieteni ai ce iubite
dacă o să ai chef să călătorești vei călători
nu vei renunța niciodată la visele tale
nu te vei sacrifica pentru nimeni
nu vei repeta greșelile părinților tăi

nu asta e viața pe care ți-o dorești
nu asta e familia nu asta e relația
nu vei munci pentru câțiva lei
nu vei sta pe gânduri
când va veni momentul să pleci
nu te vei teme nu vei mima fericirea

până la 30 de ani vrei iubire bani în cont și un câine
nu vei fi trist nu vei înghiți niciun fel de pastile
și nu vei da vina pe nimeni dacă nu îți iese

S
A
L
O
N

VÂNZĂTORUL

Adina Lăpăduș Matei

Pe trotuar,
un vânzător ambulant striga:
” – Vând timp! Timp de vânzare!”
Taraba lui e plină:
pachete mari și mici,
cutii, clepsidre,
pendule și...nisip.
Pancarta cu prețul e ștearsă:
dacă vrei să cumperi,
te tocmești.
Mi-aș dori niște ani din urmă,
dar nu sunt expuși,
cred că sunt prea mulți.
Clienții, curioși, vin și pleacă:
unii privesc și zâmbesc,
alții iau câte ceva,
dar nu văd ce plătesc.
” – Te-ai hotărât?”
Răspund pe jumătate:
” – Aș vrea, dacă se poate,
niște clipe,
clipe de...iubire...
Știu că sunt ascunse pe undeva,
pe sub tejghea,
știu că nu sunt de vânzare,
dar am să-ți las la schimb
nisipul meu, prea ud,
ca să mai curgă.”
Cu mâna-ntinsă, am așteptat
puținul ce-l ceream,
dar clepsidra era prea veche
și s-a spart.
Zadarnic caut acum
din cioburi să refac,
un timp trecut,
crezând că re trăiesc
visul de demult.
S-a-nserat.

Comerciantul și-a adunat taraba
și, zâmbindu-mi doar mie,
mi-a șoptit: ” – N-a fost să fie!”
Știu că mâine va veni iar
și-atunci voi cumpăra
o pendulă ce va bate,
doar pentru mine,
pentru un alt timp
îi voi da la schimb
al cincilea anotimp.

ÎNCĂ O VARĂ

Eugenia Ponta PETE

Va mai trece-o vară
Împovărătoare
mistuindu-și pașii-n
iarba din cărare,
mândră și-mplinită
c-a-nsemnat cu foc
crângul și livada
și cuprinsul tot.
Va mai trece-o vară.
Vom mai fi la fel
în bătaia toamnei
tăinuit mister,
să topim amaru-n
lacrimi și cuvinte
ce-au rămas în urma
verii dinainte?
Va mai trece-o vară,
ducă-se, mai treacă
totu-n van, ca frunza
legănată-n apă;
să petrecem urma
pașilor ce pier,
până vom fi stele
luminând pe cer...

LOCUL ÎN CARE PRIMĂVARA NU MAI VINE

Lucia Bibarț

De sticlele geamurilor nu se mai agață
zâmbetele copiilor
și nici chipurile obosite ale bătrânilor.
Schelete de beton rânjesc prin ochiurile oarbe.
Strâmb și negru
rânjește și copacul rămas în picioare,
pecinginea fumului
ce-a cuprins locuințele din jur l-a prins și pe el.
Cu brațele ciuntite își potolește
bătăile de tun ale inimii,
respiră rar și ușor încetinindu-și voit tumultul sevei.
Nu-ndrăznește să-nfrunzească.

Un câine-l amușină cu ochi întrebători de cenușă:
eu unde-mi regăsesc stăpânul?

Schelălăie golu-n craterul ce-a mușcat
cu dinți lutoși de nicotină din asfalt.
Un smoc de iarbă se leagănă-n vântul prăfos și uscat,
o bancă-și întinde brațele
spre oricine e dispus s-o îmbrățișeze.

E primăvară, dar viața întârzie
ca o fetiță rătăcită și singură
sub ochiul amenințător al nopții.

TURNIR PENTRU ALCINTE

Dana OPRIȚĂ

IDIOSINCRAZII

Departele e prea aproape azi,
așa precum
noaptea trecută prea albă
ca să ascundă
întunericul temerilor tale.

Amintiri
aruncate pe fereastra unei inimi care bate
în ritmul vântului de miazăzi
o călărire în zorii zilei de-Apoi
cu tălpile goale, cu brațele goale, cu sufletul gol
nimic din zâmbetul naiv de pe buzele florilor
însă te păstrez între copertele ochilor
chiar dacă nu îmi mai aduci flori
și nu îmi mai scrii poezii.

Alcinte !, am auzit pe cineva strigând de demult.

M-am răsucit să te văd
dar n-am găsit decât un loc golit de
amintiri.

BISERICA ȘI ȘCOALA DIN ȘICLĂU ÎMPREUNĂ LA ȚĂRINĂ

Paul KRIZNER

Uneori ne este dor de copilărie, de portul popular, de oamenii faini de alta dată, de poveștile bunicilor și de zama cu tăiței, de bunica ce cocea pancove și de ulița satului unde hoinăream până spre seară, când se auzea vocea bunicii: „treceți în casa ca'i sară, mă bitangilor,, Azi cu inima plină de amintiri și bucuriei am retrăit împreună, de la mic la mare ieșirea la țarină, fiecare îmbrăcați în portul popular din zona din care provin. Mă simt onorat să fac parte, vremelnic, din aceasta comunitate mică dar plină de dragoste.

Ieșirea la Troiță sau la țarină este un obicei vechi de secole și nu este aleasă întâmplător această procesiune, ci în a doua zi de Rusalii la sărbătoarea Sfintei Treimi, care în tradiția populară se numea „*Sfânta Troiță*”. Țăranul român, oropsit și subjugat secole de-a rândul nu și-a pierdut credința și răbdarea, el a învățat să-I mulțumească lui Dumnezeu pentru toate lucrurile ce au venit asupra lui, el a păstrat relația cu pământul și cu rugăciunea, el, înainte de începerea muncii la câmp se închina rostind o rugăciune, și unde se închea vreo comunitate, la intrare în sat se ridica o Cruce, o Troiță spre slava lui Dumnezeu.

În acest context, prin multe sate dacă mergi și azi vei găsi aceste Troițe la intrarea sau la ieșirea din localități sau chiar la răscruci de hotare, ridicate de oameni evlavioși și cu frica lui Dumnezeu.

Cum ieși din localitatea Socodor, undeva spre stânga se face un drum ce te duce spre un sat parcă uitat undeva în timpurile de odinioară, un sat micuț dar cochet, un sat atestat documentar pe la anul 1234 și care de la 1918 se numește Șiclău, ce azi aparține de Comuna Grăniceri, un sat cu oameni gospodari și o Biserică ce din depărtare parcă te cheamă, prin glasul clopotelor, la rugăciune.

Un preot tânăr cu elan pastoral, harnic și destoinic pe care duminica îl găsești slujind în biserică iar în cursul săptămânii tașând pământul din curtea lăcașului de cult unde s-au montat pavele, un preot care știe să fie alături și de cei suferinzi dar și la evenimentele structurii școlare din Șiclău, da e vorba de părintele Ovidiu Ardelean, care nu de multă vreme a fost instalat paroh în această comunitate ortodoxă.

Anul acesta, cu multă dragoste și jertfă și-a dorit să se continue ieșirea la Troiță, la țarină și în ciuda faptului că e vacanță, totuși elevii și dascălii de la Școala Gimnazială Grăniceri structura Șiclău alături de domnul director prof dr. Krizner Paul, s-au alăturat acestei sărbători frumoase.

Și anul acesta după săvârșirea Sfintei Liturghii, s-a pornit în procesiune spre ieșirea din sat unde Sfânta Troiță aștepta măcar un creștin să se închine. Un grup de credincioase coordonate de doamna preoteasă Dochîța Ardelean au cântat pe tot parcursul acestei procesiuni pricesne și cântări închinare Sfintei Cruci și Maicii Domnului.

Elevi, copiii mici, oameni în puterea vârstei și bătrâni și-au luat costumele populare zonei din care provin ce părea un mozaic de costume populare din toate colțurile țării și își dădea sentimentul că românul nu și-a pierdut încă dragostea față de neam și de Dumnezeu.

Ca semn de jertfă al omului, doi elevi poartă în mâinile lor o cunună de spice de grâu ca o ofrandă adusă lui Dumnezeu. Ajunși la Troiță, părintele Ovidiu Ardelean citește rugăciunile la holde pentru a fi ferite de ploi năprasnice și de secetă “... *binecuvântează și înmulțește aria aceasta și roadele robilor Tăi. UMLE CĂMĂRILE LOR DE TOT RODUL BUN, DE GRÂU, DE VIN ȘI DE UNTDELEMN*” (fragment din Rugăciunea la arie); „*fereste-o pe ea de toată fermecătura, vraja și răutatea; de ispita vicleană și de uneltirea oamenilor răi. Și-i dă ei să aducă roade la vreme, pline de binecuvântarea Ta. Și îndepărtează de la ea toată fiara și sălbăticiunea și viermele, musca, rugina, arșița și vânturile, care aduc stricăciune.*” (fragment din rugăciunea ce se face la țărini, la vii și grădini când sunt stricate de sălbăticiuni sau alte vietăți).

E trecut de miezul zile, și în ciuda căldurii soarelui totuși câte o adiere de vând răcorea chipurile copiilor ce așteptau cu nerăbdare cozonacul pregătit de credincioși ca dar de mulțumire pentru familiile lor.

Ziua se încheie cu întoarcerea tot în procesiune la Sfânta Biserică unde părintele paroh mulțumește tuturor participanților, elevilor cadrelor didactice și nu în ultimul rând credincioșilor care au retrăit anii copilăriei lor de altădată.

PAZNIC LA LUNĂ

Lazăr MAGU

SEMN DE CARTE

Luna - un ceas de perete
așezat după fereastră.
El măsoară pe-ndelete
veacul nostru, viața noastră.
Luna - foc de tabără,
arde de un veac în cer,
semn că sus e puțin ger...
Și la flacăra-i divină
îngerii prăjesc slănină.
Picnic - spune o stea vecină!
Luna - un jambon sadea,
iese din afumătoare
pe propriile lui picioare.
Lupii să-l mănânce ar vrea.
- Hai, păzește-l dumneata
până-mi cumpăr o cafea.

INCANTAȚIA POEMULUI

Laurian LODOABĂ

pe buzele poetului
maci roșii
incantația poemului.

roua dimineții
foșnet de fluturi albi
sfârșitul nopții

apa din piatră
umbra cărnii
un loc uitat

luna căzută
în dizgrația cerului
ultimii lupi

azi timpul
cuțit în rana mea
iluzia trecerii

sângele picură
pe aripi de înger
umbra bătrânului far.

numai cenușa de pe
ochiul meu mort
este la fel

ochiul stâng
cristal violet
în el eclipsa lunii

amintirile te țin
în ochiul meu cețos
gladiator neînving

pe buzele tale
greierul adoarme
răpus de nesomn

fărăma de soare
în furtuni de nisip
sub tutela poemului

fluturii izbesc cheiul de ceară
un autobuz cu geamuri sparte
începe să respire

departe
în zodia scoicii
albastre întinderi

engrame însângerate
ajung în sertare de nisip
de pe retina umbrită.

corbi luminați de ochiul de lună

Ovidiu PĂDURARU

Când cerul marea sărută
Și țarmu-i e buză
Și obrazul de nor străluce-n sclipiri de ceruză,
Găsesc pacea-n furtună;

Stropii reci plonjează și pe pielea-mi rece se adună;
Luntrea-n derivă plutește, purtată pe ape de smarald,
Unde marea delta întâlnește, unde-i și rece și cald;

Acolo-n pustiu de apă și văzduh,
Unde trupul se desparte de duh,
Aștept mâna Lui să coboare din paradis
Să mă cuprindă și să mă trezească din vis.

SALON GUTENBERG

CEI PE CARE FOCUL NU-I ATINGE

Iuliu Cezar STURZA

Orașul îngână un cântec de leagăn. Din stradă răsar străfulgerări de lumină ale mașinilor ce trec în grabă, accelerând pe aleea tăcută. Apar și dispar ca un gând oprit la jumătate, o idee ce nu merită prea multă considerație. Și totuși în acea trăsură pe patru roți se află un om ce-și tricotează zilele și ambițiile. Un fior pentru universul infinit și gol.

M-am oprit pentru o clipă, dar îmi continui munca. Zăbovesc prea mult și începe să-mi placă această vorbărie inutilă cu mine însumi. Mă face să mă simt important, chiar dacă trec prin mijlocul acestor oameni noi fără ca ei să mă bage în seamă. Tânjesc după un cuvânt de bine dar nu îndrăznesc să-l cer.

Cine să i-l ceară? Cum să mă prezint? Eu... eu sunt cel care a dat foc templului zeiței Artemis într-o vreme când lumea voastră era doar o fantasmă neîntocmită. Pe atunci cosmosul se învârtea în jurul Eladei bătrâne, izvorul științei și misterului. De acolo a plecat mândrul Alexandru și pe oasele ei s-a întocmit o nouă creație înghițită la rândul ei de nesătula Romă.

Iar eu am trăit să văd tot acest proces. Eu, Herostratus, am fost atins de mâna zeilor care mi-au pus sufletul pe cântar și au vrut să se răzbune. Cum să îndrăznească un om, pământ bătătorit, să-și sumețască fruntea? Eu care voiam doar să-i fac pe cetățeni să vadă că piatra goală nu poate să mântuie pe nimeni...

Tresar. O altă prezență în camera de hotel. O femeie tânără, brunetă, scundă. Îmbrăcată în haine țipătoare, o bluză grenă peste care aruncase un hanorac și blugi gri, tăiați. Mesteca gumă și mă privea din spatele ochelarilor fumurii. Se sprijinea de tocul ușii.

-Bătrânul călător, tot nu mă aștepți?

-Apari ca o nălucă, mereu. Pe deasupra am și eu gândurile mele. Pufni.

-Mă emoționezi, bătrâne. Dar să știi că nu vreau să le aud. M-am săturat să-ți ascult perorațiile încă de pe vremea catedralelor. Și au trecut câteva secole de atunci.

-Știi prea bine. Atunci ce vrei de la mine?

-Să te văd. Să mă asigur că respecti termenii contractului.

-Cum aș putea să nu o fac? Pedepsele zeilor sunt pe măsura inventivității lor. Fără limită. Și nu mă pot sustrage, oricât aș dori să-mi închei zilele.

-Iar ești într-o pasă proastă? Află că eu sunt bine mersi. Îmi place lumea asta nouă a lor. Dezinhibată. Nesățioasă. Acaparatoare.

-Nu e nimic nou sub soare...

Femeia râde.

-O dai pe poeziile altora? Sună frumos dar știi că nu-i așa. Am văzut multe lucruri bune în viața asta.

-Suntem vii din cauza unui blestem, Lethe. Dacă zeii nu ar fi vrut un martor care să se asigure că îmi duc povara până la capăt, ai fi murit și tu pe țărmurile Eladei.

-Uite cum strici tu bucuria altuia. Și ce-i cu asta? Mi-am acceptat soarta. O sorb din plin! Nu vreau nimic mai mult. Asta am făcut înainte să mă plămădească din nou zeii din țărână. Am vrut să gust libertatea, iar înțelepții mi-au făcut felul. La fel și ție.

-Eu am vrut o altă libertate. Pentru ceilalți. Urechile oamenilor se deschid numai dacă în fața ochilor se perindă apocalipsa. Au nevoie de foc pentru a gândi. De asta am dat foc templului zeiței, pentru a-i face pe oameni să creadă în ceva mai mult decât într-o simplă piatră.

-Și zeii ți-au întors-o frumos. Te-au făcut un obsedat de faimă în ochii viitorului. Apoi te-au pus să repeți la nesfârșit actul tău neghiob.

Bagajul e aproape făcut. Lethe nu pare deloc interesată de discuție. E pur și simplu un joc de-a șoarecele și pisica. Probabil că și asta face parte din pedeapsa zeilor, întâpături care să-mi spintece credința. Pentru că încă mai cred în rugul care va trezi rasa umană.

-Nu a fost nimic nebunesc. Am făcut totul cu mintea întreagă. Și apoi de-a lungul mileniilor am ars catedrale, biblioteci, palate și închisori în speranța că odată și odată, cineva va căuta un alt drum.

-Și întotdeauna ți-ai găsit o recoltă prea slabă. Ura pentru mine!

Mă întorc înspre ea. Vede că am terminat de împachetat. Zâmbește larg. Eu rămân stană de piatră.

-Ne merităm odihna.

-Oamenii își merită soarta. Noi suntem raze care le luminează fețele preocupate de mica lor societate. E vina noastră că întotdeauna se întorc în întuneric?

E rândul meu să zâmbesc. Am reușit să o supăr în sfârșit. Mai e ceva de sufletul ei. Îmi ridic geamantanul și arunc o ultimă privire prin camera de hotel aranjată. Mă uit din nou la ea.

-Rostul nostru o să-l găsească nepoții oamenilor de acum, la umbra ruinită a imperiilor de astăzi. Noi doar le arătăm o mostră a focului și vieții. Și o să fim în viață până când omenirea o să afle echilibrul și o să renunțe la putere și vanitate.

Chicotește ca de obicei. Scuipă guma în mână și o lipește cu nerușinare sub tăblia mesei din sufragerie. Își linge apoi degetul și pleacă înspre ușa de la intrare.

-Nu suntem nemuritori. Cred că și zeii or să moară și n-or să vadă minunea asta. O omenire smerită! Țasta da basm.

Iese afară și rămân singur. E o piesă ce s-a repetat de atâtea ori încât mă simt străin mie rostind aceleași vorbe și concepte. Lethe are dreptate, dar nu pot să-mi îngrop complet speranța în pământ.

De-a lungul civilizațiilor focul a aprins mai mult decât materia supusă entropiei, a încălzit mințile și a deschis inimile. E posibil ca prin foc să se realizeze cea mai mare minune a istorie. Sau să se închidă un alt capitol din spectacolul unei umanități ce caută mereu refugiu în caverne.

POMUL DE LÂNGĂ GUNOI (continuare)

Alexandra SEBASTIAN

Bineînțeles că nu i-au lăsat să stea în aceeași bancă. Nici măcar în aceeași școală, pentru că Ron viza una de elită, iar Chris dorea să se dedice slujirii Domnului. Simțise de ceva vreme că mama lui avea nevoie, acolo Sus, de rugi fierbinți plecate de pe Pământ, așa că hotărâse să învețe să facă lucrul ăsta ca lumea, atât pentru ea, cât și pentru tatăl său.

Rezultatele examenelor fură diametral opuse. Chris intră primul pe listă la școala confesională, iar Ron pică cu brio, adjudecându-și toate sudălmile mamei lui. Trebuia să învețe încă un an întreg, ca să poată da examen din nou. Plus rușinea. Așa că dispăru de acasă preț de trei zile, cu tot cu economiile sale, toate eforturile de a-l găsi dovedindu-se zadarnice. Parcă intrase în pământ.

Spre seară, în a treia zi, doi tipi în uniformă intrară în aprozar, căutând-o pe proprietară. După câteva minute, coborî scările matroana, cu ochii umflați de plâns, cu buzele căzute, nerujate, oprindu-se grăbită în fața lor:

-L-ați găsit? Unde este? Unde e Ron al meu? De ce nu l-ați adus acasă? Își muta privirea de la unul la altul, așteptând un răspuns... Tipii se priviră rapid și unul zise:

-Am vrea să ne însoțiți. Nu l-am putut aduce. Și puse capul în pământ, stingherit.

-Ron e la spital. Se chinuie doctorii să îl facă să deschidă ochii.

Un țipăt le tăie urechile și Chris veni în fugă. Matroana îl luă de mână și porni cu el spre spital, în papuci de casă și în capot. Tipii veniseră cu mașina, așa că îi pescuiră pe cei doi de pe drum și ajunseseră cât ai clipi. Femeia se repezi înăuntru, cu Chris pe urmele ei. Tocmai scoteau un pat ocupat, acoperit în întregime cu un cearșaf. Chris recunoscuse pantofii lui Ron, așa că apucă femeia de mână și o opri. Cu mâini tremurânde, matroana trase cearșaful și descoperi chipul destins, parcă zâmbind, al unicului său fiu. Era mort, cu o paloare neobișnuită pe fața lui veșnic plină de culoare. Femeia leșină și le trebuiă doctorilor câteva ore bune s-o pună pe picioare și s-o liniștească.

O groapă întunecată se pregătea să îl primească pe Ron. Copaci umbroși fereau mulțimea adunată de soarele dogoritor. Matroana, distrusă, privea în gol, susținută de Chris și de una dintre fete. Slujba parcă se prelungea nedorit de mult, iar oamenii începuseră să se foiască.

Într-un târziu, sicriul fu coborât și Chris se gândi că pământul îi ia deja a treia persoană care ar fi trebuit să îi fie alături. Purta costumul cel bun, pe care Ron i-l dăruise de Paști. Îi mulțumi în gând pentru bunătatea lui, jurându-i tăcut că-l va pomeni veșnic în rugăciunile sale, alături de mama și tata.

Stătea sub piersic, trist, cu o lumânare aprinsă în mână, rugându-se. Matroana, pe un scăunel, îi ținea companie.

CREȘTEREA DE SINE

Andreea STOICA

Conform DEX.ro: A crește = A se mări treptat, a deveni mai mare ca rezultat al proceselor vitale din organism; a se dezvolta. Fig. (Despre oameni) A-și ridica nivelul profesional, cultural, etc.; a evolua.

Când creștem ca oameni, ca ființe spirituale? – doar în momentul în care am decis că vrem să trăim cu adevărul pur alături.

Se zice că în momentul în care crești, atât lumea din jurul tău cât și tu te schimbi, implicit vă schimbați. De-a lungul anilor am descoperit însă crudul adevăr care prevede faptul că odată ce crești cu ceea ce faci, cu ceea ce iubești să faci și ai și în mare parte succes, tu te schimbi în bine iar cei din jurul tău foarte puțini rămân la fel.

Un adevăr universal aș putea zice, însă pe care toți tindem a-l reînvăța cu fiecare clipă care se scurge din clepsidra vieții noastre. Personal îmi place să cred că fiecare moment din viața noastră are un adevăr de spus, un detaliu care face diferența în piesa de ansamblu, aceea fiind însăși viața noastră.

Astfel, creșterea necesită curaj, curajul de a ”pierde” ce nu ai avut niciodată, și anume `prieteni`, lucruri sau chiar domenii de activitate. Iubesc a crește prin ceea ce fac, însă de fiecare dată experimentez situații noi care îmi pun la încercare nu numai conștiința dar și răbdarea, iar aici cred cu înverșunare că nu sunt singura care s-a regăsit în astfel de situații.

A crește nu înseamnă doar a ajunge la o anumită vârstă și cu siguranță nu se aplică unei singure categorii de oameni. Creștem pe toate planurile toată viața, prin a învăța ce are să ne confeseze clipa. De la copii, la pre-adolescenți, la adolescenți și la cei trecuți de pragul acesta, toți avem în comun mai multe detalii din cursa vieților noastre, unul dintre ele fiind creșterea aceasta care pe lângă că se materializează, este și spirituală.

De ce, personal, o încurajez la o orice vârstă?

Răspunsul este simplu. Pentru a trăi viața pe care o avem trebuie să creștem. Precum învățăm toată viața, trebuie să creștem ca o consecință a învățării de minte și nu numai.

CENTENARUL NAȘTERII POETULUI ȘTEFAN AUG. DOINAȘ (1922-2022)

Camelia BELEI

Centenarul Doinaș reprezintă o sărbătoare nu numai pentru județul Arad, ci pentru toată țara, drept pentru care, începând cu luna aprilie, iubitorii de poezie s-au putut bucura de opera marelui poet datorită activităților cultural-literare organizate de *Fundația Culturală Secolul 21* condusă de doamna Alina Ledeanu, care a avut strălucita idee să lanseze o invitație școlilor din Sântana și Caporal Alexa de a-l omagia pe Doinaș la București. Astfel, luna iunie a fost un festin al poeziei pentru elevii Liceului Tehnologic *Ștefan Hell* și cei ai Școlii Gimnaziale *Ștefan Aug. Doinaș*, aceștia având ocazia de a performa la Muzeul Național al Țăranului Român și Muzeul Național al Literaturii Române printr-un montaj intitulat „Dialog cu mine însumi” realizat integral din opera poetică și cea filozofică a marelui poet. Reprezentația celor cincisprezece elevi a fascinat publicul prezent, aceștia impresionând prin expresivitate, emoție și talent actoricesc. Munca lor, strădania și dăruirea a fost încununată de cele patru zile petrecute la București, tinerii meritând sincere felicitări, după cum urmează: Maxim Denisa, Cotu Ruben, Gurban Flavia, Candale Ana Maria, Cotu Damaris, Slavita Andrei, Sîrb Andrada, Betea Roxana, Miu Sorin, Mihai Ramona, Slavita Oana, Todoruț Cătălin, Rădac Ioana, Popa Denisa, Sima Melisa. Alături de elevii sântaneni au fost prezenți și cei de la Liceul Italian „Aldo Moro” din București care au tradus și recitat în italiană o parte din psalmii lui Doinaș, sărbătoarea poeziei încheindu-se cu actorul Mihai Bisericanu care a recitat magistral versuri ale marelui poet. Elevii au fost coordonați de doamna prof. Belei Elena Camelia, la București fiind prezente și doamnele Marinela Morgoș din partea Bibliotecii Orășenești *Ștefan Aug. Doinaș*, Sântana și Rozalia Pașca, reprezentant al Primăriei Sântana. Expoziția cu fotografii de arhivă de la Muzeul Național al Țăranului Român, intitulată „În satul natal”, realizată de doamna Rozalia Pașca a fost una inedită, căci multe dintre pozele cu Doinaș au fost pentru prima dată oferite publicului, ea putând fi admirată în continuare la muzeu.

În aceeași zi de vineri, 3 iunie, la Muzeul Național al Literaturii Române a avut loc dezbateră „Actualitatea operei lui Ștefan Aug. Doinaș”, moderată de domnul Ioan Cristescu, directorul general al muzeului, cu participarea unor personalități cultural-literare precum Bogdan Crețu, Alina Ledeanu, Carmen Mușat, Alex Goldiș și Cleopatra Lorințiu.

Tot în cadrul *Centenarului Doinaș*, în luna mai, doamna prof. Lipovan Adina de la Școala Gimnazială *Ștefan Aug. Doinaș*, a răspuns cu bucurie invitației doamnei Alina Ledeanu, susținând în Aula Bibliotecii Academiei Române un referat prin care a analizat modul în care e astăzi opera poetului prezentată în manualele școlare.

Mulțumiri speciale Primăriei Orașului Sântana pentru tot sprijinul acordat, fiind principalul finanțator al deplasării și șederii elevilor la București. Calde mulțumiri *Fundației Culturale Secolul 21*, îndeosebi doamnei Alina Ledeanu, pentru că a inclus în acest proiect deosebit cele două școli!

**PERSONALITĂȚI DE SEAMĂ:
ALEXANDRU MOCIONI**

Domnica FLORESCU

Familia Mocioni se numără printre familiile de frunte macedoromâne din Ungaria. Prin activitatea lor, membrii familiei au intrat în istoria național-politică a Banatului. Timp de opt decenii ei au condus viața politică și culturală a românilor din această regiune.

Cea mai reprezentativă personalitate din viața publică a românilor din Ungaria și Transilvania din secolul XIX a fost Alexandru Mocioni. S-a născut în 4 noiembrie 1841, la Pesta și a crescut sub supravegherea mamei sale Ecaterina, primind o educație românească- ortodoxă. Atanasie Marienescu, academician și doctor în drept, a fost îndrumătorul său de studii. Studiile secundare le-a făcut la Pesta, apoi s-a înscris la Universitatea de drept. Si-a continuat studiile la Viena. La Universitatea din Gratz și-a susținut doctoratul în drept. La scurt timp după ce și-a terminat studiile și-a început activitatea politică. A studiat legislația cu privire la egalitatea în drepturi a naționalităților conlocuitoare în Elveția și Belgia. S-a documentat serios pentru a putea susține cauza drepturilor românilor din Transilvania.

La vârsta de 24 de ani a devenit unul dintre cei mai tineri deputați din Camera ungară. Primele sale discursuri l-au făcut faimos și un redutabil adversar politic. Primul său proiect de lege a vizat protejarea drepturilor românilor din Transilvania.

În 1867, Alexandru Mocioni și-a făcut campanie publicistică în ziarul Albina, dar și în ziare străine din Praga și Viena.

În 1868, Alexandru Mocioni a luat parte la discuțiile privind proiectul de lege al naționalităților conlocuitoare, alături de Vincențiu Babeș.

În al doilea ciclu parlamentar, 1869-1872, Alexandru Mocioni a câștigat și și-a continuat munca începută. Intervențiile lui Alexandru Mocioni în Parlamentul de la Budapesta erau critice față de politica pe care au adoptat-o guvernanții față de minorități. Se spune că într-o discuție purtată pe holurile Parlamentului de la Budapesta, între Alexandru Mocioni și primul ministru maghiar I. Andrassy, care îl acuza pe deputatul român că îl pune în încurcătură față de deputații maghiari, Alexandru Mocioni i-ar fi răspuns: „Anexați la România cele trei milioane de români transilvăneni și scăpați de necaz!”

În 1872, Alexandru Mocioni a fost reales în Parlament, dar a renunțat la mandatul său, neretrăgându-se însă din viața politică.

Alexandru Mocioni era de o inteligență sclipitoare, marele istoric Nicolae Iorga spunând că „este un om cu acărui minte ne mândrim.”

La 27 de ani a fost ales președintele Partidului Național al românilor transilvăneni. Programul partidului a fost elaborat cu ajutorul lui Vincențiu Babeș. Printre cele mai importante puncte din program s-au numărat: recâștigarea autonomiei Transilvaniei și folosirea limbii române în administrație și justiție.

În vara anului 1892, Alexandru Mocioni a fost invitat personal și primit în Castelul Peleş de către regele Carol I, discutând despre problemele românilor din Transilvania și despre căile de soluționare a lor.

În anul 1893, Alexandru Mocioni a subvenționat ziarul Dreptatea din Timișoara, condus de Cornel Daicoviciu și Valeriu Braniște. Cel din urmă a fost condamnat la 2 ani de închisoare pentru articole antiguvernamentale.

Deși era mare moșier, Alexandru Mocioni cu întreaga familie au contribuit cu sume importante la ajutorarea celor lipsiți, în special a tineretului pentru studii. Astfel, în anii 1865/1866 au întreținut 36 de studenți la universități din Viena și Budapesta, printre care se aflau Victor Babeș și Coriolan Brediceanu, studenți de excepție.

În 1870 a contribuit la înființarea Societății pentru fond de teatru român, donând 1850 de florini, fiind pe rând, vicepreședinte, președinte și președinte de onoare pe viață.

A subvenționat și revista Luceafărul, în anul 1902, scoasă de un grup de studenți, printre care se afla și Octavian Goga.

Împreună cu unchiul său Antoniu Mocioni, a înființat, în anul 1872, Banca Albina din Sibiu.

Între anii 1901/1905 a contribuit la realizarea Muzeului Astra din Sibiu, fiind ales în funcția de președinte. A donat 24 000 de coroane pentru realizarea acestui muzeu.

A fost un apărător al cauzei Bisericii Ortodoxe Române din vestul Carpaților și un colaborator apropiat al mitropolitului Andrei Șaguna.

În ultima parte a vieții, Academia Română l-a înștiințat că dorește să-l primească în rândurile sale. A refuzat, fiind bolnav. Nu putea să meargă la București pentru dezbateri.

Alexandru Mocioni s-a stabilit în 1890 la conacul solitar de la Birchiș, când s-a căsătorit cu văduva Elena Mocioni de Foen. Acolo a mutat o parte din bibliotecă. Majoritatea documentelor, manuscriselor, scrisorilor și cărților au ars o dată cu conacul în anul 1918.

A murit la conacul de la Birchiș, la 1 aprilie 1909, într-o cameră cu mobilier din lemn simplu de brad. Simplitatea încăperii demonstrează caracterul deosebit al acestui om.

TEODORA GURAMBA

Daniela FORCOȘ

Dragi cititori ai revistei Gutenberg Arad, de această dată, vă propun să cunoașteți „o tânără floare” di grădina folclorului moldovenesc.

Numele ei este Teodora Guramba, are doar șaptesprezece ani și s-a născut în localitatea Bârsănești, județul Bacău. Este o minune de fată, cu ochii ca cerul, în care i se oglindește, delicatu-i suflet.

„Acasă” pentru ea, înseamnă satul, obiceiurile străvechi, înseamnă codrul, unde merge adesea să-i asculte cântul, să audă tânguitul copacilor bătrâni și goi. Merge acolo pentru a se inspira, pentru a culege frumosul și puritatea dar mai ales „să-l asculte pe Dumnezeu”, care a înzestrat-o cu un glas deosebit.

Teodora este elevă în clasa a XI-a la Colegiul Național „Dimitrie Cantemir”-din Onești cu specializare în matematică-informatică.

Cântă de când era micuță, iar la doisprezece ani câștigă primul său premiu (o mențiune), activând atunci la „Ansamblul Brâu Bârsăneștean” -din satul ei, coordonat de interpreta de muzică populară, și profesor, doamna Petronela Radu. Astfel, încurajată de familie și de doamna profesoară, înțelege că aceasta este menirea ei.

Muncește mult, dar nu abandonează studiul ba mai mult participă la olimpiadele de matematica, religie ortodoxă și de limba și literatura română. Chiar și aici învinge totdeauna premiul I.

În ceea ce privește marea ei pasiune -Folclorul- în anul 2017 la Festivalul National de Colinde „După datini colindăm” obține premiul I.

Participând la importante Evenimente Etnofolclorice, obține premii foarte mari, care o motivează să culeagă folclor, să se informeze și mai mult despre conexiunea omului cu divinitatea despre istoria artei și a creatorilor de frumos.

Voi enumera câteva dintre aceste festivaluri și concursuri unde a obținut premiile I și II:

În anul 2018 cu participarea la concursul județean „Elevii au talent” din Bacău

În 2019 la Festivalul „Jertfa și Recunoștință” -Biserica din sat și satul din biserică”.

Premiul I, îi este acordat și la Festivalurile „Cânt și joc de la moșii nostri” din anii 2018 și 2019. Tot în anii 2018 și respectiv 2019 obține trofee și premii foarte mari la Festivalurile „Podureanca”.

În anul 2019 la Concursul Județean de Arte „Dimitrie Cantemir”.

În anul 2019 la Festivalul „Mândru-i satul dintre munți” unde obține Trofeul

Secțiunii Balada / Doină ... iar în anul 2021 câștigă Marele Trofeu la același Concurs Festival.

În anul 2021 la Festivalul de Etnografie și Folclor „Regina Maria”. Iată așadar, doar o mică parte din minunata activitate artistică a moldovencei noastre, care cu fiecare trofeu primit, adună în lada de zestre a sufletului său comori neprețuite. Dar ceea ce m-a impresionat cel mai mult, este iubirea și respectul față de părinții și profesorii săi, nu uită că acolo în familie toate temerile îi sunt spulberate, iar încrederea și speranța le iau locul.

Teodora iubește arta în toate formele ei și de aceea studiază și absolveste în anul 2019 Cursul Școlii de Actorie Teatru și Film „New Talent” cu media 10 în clasa actorului Lucian Dragotă.

Anul 2021 vine cu realizări și mai mari, deoarece lansează primul său cântec „Eu sunt fată de pe Săuca” compoziție proprie, cu orchestrația cunoscutului maestru, Cristian Năstase.

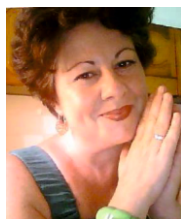
Tot în anul 2021 participă la concursul de talente „O vedetă populară” realizat de Televiziunea Română, cu prezentarea maestrală a Iulianei Tudor, unde s-a clasat pe locul al IV -lea . Această experiență artistică rămâne pentru ea cea mai specială, acolo a avut ocazia să-și testeze adevăratul talent, în fața întregii țări și al unui juriu de excepție compus din mari personalități ale muzicii populare românești : Grigore Leșe, Niculina Stoican, Cornelia Rednic, Bogdan Mihai Simion, și doamna Elise Stan , care au sfătuit-o să continue să cânte și să creeze, pentru că este pe drumul cel bun .

Are proiecte promițătoare, chiar anul acesta va dărui publicului un alt cântec, tot din creația ei, cu care speră să le poată mângâia sufletele românilor din țară și din diaspora. Găsește energia pozitivă și forța de a merge mai departe pe acest drum frumos dar deloc ușor, acolo la Biserică, unde cântă în strană duminicile, cu îngăduința preotului ortodox Drug-Grecu Gabriel.

Ceea ce își dorește ea cel mai mult, este ca să poată arăta oamenilor că suntem un popor minunat cu o cultură bogată care ne-a deschis porțile spre alte țări ale lumii și dorește ca prin ceea ce transmite să poată să-i aducă mai aproape de rădăcini, mai aproape de Dumnezeu. Este convinsă că simplitatea este cea mai frumoasă formă de a trăi și de a perpetua realitatea firii și a curățeniei sufletești, că portul popular este cartea de identitate a națiunii, un crâmpei din istoria și cultura românească, brodat atât de frumos pe inimile noastre .

Teodora mai spune că portul popular și tradițiile străvechi, sunt „ Lacrimile lui Cristos” care curgând pe pământ, s-au transformat în spice, frunze și flori încălzite de razele soarelui... iar boabele de rouă de pe frunze, s-au făcut mărgele ... iată, tocmai așa s-au născut motivele populare de pe costumul tradițional, ca într-o minune dumnezeiască și nimic nu se poate face fără ajutorul lui Dumnezeu.

În încheiere doresc să o felicit pe tânăra interpretă de muzică populară Teodora Guramba și să-i urez să aibă multe succese pentru că le merită din plin.

SALON-SPAȚII DE LOCUIRE ȘI DIASPORA

„DAR PÂNĂ CÂND?”

Daniela FORCOȘ

Când am ajuns pe colină a început să plouă. Apa curgea furioasă cu rafale de vânt, iar el pășea determinat prin ploaie, așa, ca într-o scenă de film, unde totul trebuia să fie perfect pentru a fi immortalizat.

Vroiam ca lumea să se oprească acolo, atunci în acel moment, când mă regăseam deja pe un tărâm imaginar, numai al meu. L-am privit și ceva s-a întâmplat în inima mea, ceva care mă elibera de penitența sufletului.

Lacrimile mele puteau în sfârșit să curgăfără ca eu să le frânez sau să le-ascund. Am știut imediat că el era cealaltă jumătate a lacrimilor și al surâsului meu. Ochii aceia de mare calmă, vocea aceea magică, ca o rugăciune divină, au făcut ca sufletul să-mi înflorească: Aveam „primăvara” în suflet.

Râuri de gânduri, emoții și temeri curgeau prin mine și nu îmi mai aminteam să fi trăit vreodată astfel de momente unice în viață. O viață care zăcea printre stâncile reci, cu pașii care duceau povara fiecărei lacrimi, un corp aproape amorțit, înveșmântat cu vise prea mari, și prea îndrăznețete, pentru a fi visate, riscând să rămână gol și transparent și-atât de firav încât să se putea oglindi în umbra unui surâs nevinovat.

Buzele mele știau să pronunțe, ca un refren, doar aceste cuvinte: „–Dar până când?” Mâinile tremurânde vroiau să mângâie un alt suflet și nu doar să se împreuneze în rugăciune. Și după o zi atât de diferită, până ca somnul să îmi îmbrățișeze gândurile, am căutat răspunsuri în mintea și în inima mea.

Totuși, o voce, ca o vrajă, mi-a șoptit în vis: „Va veni și timpul tău!”. Și-au ajuns până aici, visele, promisiunile și praful de stele, și -a făcut simțită prezența până și-o urmă de speranță ...

„ Să fie oare acesta timpul meu?

O fi acesta noul răsărit, apusul sau furtuna ?

Aș vrea doar să dorm ... să dorm și să visez, să mă agăț de înșelăciunea dulce a acestui gând, ca un botez al sufletului trecut de jumătatea vieții, aproape stins și pierdut.

Va veni și timpul meu, dar pentru moment doar bătaii timide ale inimii, înecate în marea dulcelui nimic .

KAZUO ISHIGURO – UN RONIN AL DEPĂRTĂRILOR

Ovidiu Constantin CORNILĂ

De-a lungul timpului, cei mai valoroși scriitori au creat un număr important de opere literare memorabile care, fără îndoială, s-au impus în conștiința afectivă a celor mai pasionați și inteligenți cititori. George Orwell, Ernest Hemingway, Gabriel García Márquez, printre mulți alții, au inițiat un stil creativ diferit și original, care a transformat complet orizontul literar de așteptare.

Kazuo Ishiguro, unul dintre creatorii de acest gen, a reușit să rămână un simbol al minții și al sufletului amestecate într-o expresie unică. Născut la 8 noiembrie 1954, în Nagasaki, Japonia, și ajuns în Marea Britanie în 1960, la vârsta de șase ani, este cunoscut mai ales ca romancier, scenarist, muzician și povestitor.

Romanele sale: *Amintirea palidă a munților* (1982), *Un artist al lumii trecătoare* (1986), *Rămășițele zilei* (1989), *Nemângâiații* (1995), *Pe când eram orfani* (2000), *Să nu mă părăsești* (2005), *Urișul îngropat* (2015) și *Klara și soarele* (2021) au produs un impact emoțional și moral intens, la o scară mai mare decât se anticipase inițial.

Kazuo Ishiguro a fost premiat cu distincții importante precum Premiul Booker, locul 32 pe lista "The Times" cu "Cei mai mari 50 de scriitori britanici din 1945 încoace" (2008), Premiul Nobel pentru Literatură (2017). Capodoperele sale au perpetuat o tradiție începută de doi dintre predecesorii săi în domeniu, și anume Yasunari Kawabata și Kenzaburo Oe, ambii laureați ai celei mai prestigioase distincții literare.

Scrierile lui Ishiguro își au rădăcinile în trecut, sunt narate în cea mai mare parte la persoana întâi singular și acoperă un spectru larg de cadre și tehnici narative. El își plasează intriga în momente și locuri aleatorii, începând cu o Japonie postbelică, în Nagasaki (primele două romane). Următorul pas este să se întoarcă și mai mult la o perioadă interbelică, într-un loc undeva în Marea Britanie (*Rămășițele zilei*). Apoi, atinge epoca modernă cu un salt într-un oraș fără nume din mijlocul Europei (*Nemângâiații*) sau interschimbând secvențele de loc între Asia și Europa (*Pe când eram orfani*). Continuându-și narațiunea, Kazuo Ishiguro trasează o traiectorie imaginară dreaptă pentru a se întâlni cu viitorul într-o Mare Britanie nedefinită. Ishiguro inventează un mod original de a sări în timp, astfel că ultimele sale romane, *Urișul îngropat* și *Klara și soarele* amplasează cititorul într-o epocă medievală, într-un sat înconjurat de mituri, în cazul primului, și într-o Americă a viitorului, populată de roboți și inteligență artificială, în cazul celui de-al doilea.

Personajele lui Ishiguro se confruntă cu o intensă controversă emoțională și spirituală, suferind o obsesie perpetuată de un atroce simț al datoriei și al onoarei. Ele se străduiesc să-și ascundă regretele din trecut, devin victimele propriilor decizii și par să fie dominate de un destin implacabil care le copleșește fără milă și cu viclenie.

Cu toate acestea, autorul mișcă firele invizibile ale narațiunii pentru a rememora legături puternice cu o nostalgie pierdută a locurilor îndepărtate, a oamenilor, a sentimentelor confuze și a momentelor de viață. Naratorul însuși pare să rătăcească de-a lungul romanelor sale ca un spirit victimizat sub forma unui *ronin*, adică a unui samurai fără stăpân. În consecință, proza abundă în realism oniric, fantezie, jurnal inversat, parodie istorică și diluează adevăratele intenții ale scriitorului: amânarea traumei și estomparea ei dincolo de orice sensibilitate și înțelegere a realității. Problemele cu care se confruntă personajele sale sunt îngropate în trecut și rămân nerezolvate. Elanul fiecărui roman pe care autorul îl propune ca o ofertă compensatorie se vede ținut sub control strict și este aproape întotdeauna eliberat pe neașteptate pe parcursul întregii linii narrative. Astfel, Kazuo Ishiguro își încheie toate scrierile pe o notă de resemnare melancolică. Personajele sale își acceptă în cele din urmă soarta și ceea ce au devenit, descoperind în mod obișnuit că această realizare aduce alinare și un final al angoasei psihice. Acest fapt trebuie văzut ca o reflecție literară asupra conceptului japonez de *mono no aware* (sensibilitatea sentimentului, văzută în *sakura*, florile albe de cireș), mai mult, un concept manifestat în opera lui Dostoievski și Proust. Atmosfera sumbră și nostalgică din toate creațiile lui Ishiguro reprezintă o reflecție a unui ego autoral bine mascat. Scriitorul vrea să scoată la iveală confuzia oferită de lipsa de apropiere, de căutarea continuă ca imigrant și, în general, să se identifice cu cineva care ar putea avea o altă viață.

Pe măsură ce se adâncește în lectură, cititorul își propune să exploreze transpunerea literară a viziunii autorului asupra minții umane și a încărcăturii sale emoționale în mai multe contexte ale intrigii, interacțiunea cauză-efect în situații date și strategiile narrative pe care Ishiguro le folosește în romanele sale. El va anticipa drama/trauma personajelor, întrucât alter ego-ul (presupus) al autorului le face să afișeze o tulburare interioară remarcabilă în momente cheie ale acțiunii.

Un accent deosebit în acest sens poate fi pus pe reconcilierea personajelor cu/între ele însele, trăsătură cerută și exersată în mijlocul unei continue dileme morale impuse de o societate văzută ca trezitoare de conștiință, dar și ca o tulburătoare a acestuia.

Unul dintre scopurile narrative ale lui Ishiguro este să demonstreze cum timpul, puterea de evadare a visului și fantezia reușesc să modifice starea de spirit a personajelor de a-și trăi sau nu legăturile afective în baza relațiilor personaj-societate, individual-general, normă-libertate, cu consecințe relevante asupra psihicului uman.

Pe de altă parte, interpretate dintr-o perspectivă holistică și a impactului social asupra destinului personajelor din punct de vedere moral, psihologic și afectiv, romanele scriitorului britanic de origine japoneză evidențiază câteva aspecte-reper în descifrarea unei opere de peste patruzeci de ani și anume o receptare sincronică și diacronică a timpului și a faptelor în intriga romanelor, sentimentul de izolare, disperare și pierdere al personajelor ca exponenți vii ai unei societăți conflictuale, controversa emoțională furnizată de angajamentul sacrificiului în relație cu alegerea perfectă, portretizarea autoanalitică și moralizatoare a personajelor prin intermediul alter ego-ului autorului, elanul versus deznodământul conflictului spiritual ca soluție ultimă de salvare personală, legătura dintre descrierea naturală și zona interioară a personajelor ca abilitate narativă a autorului, reconcilierea finală a personajelor cu

mediul înconjurător și destinul inevitabil, datorat legăturii controversate cu elementele etnice și etice, sentimentul de apropiere și tandrețea ca o compensație morală și spirituală a dramei personale.

Nu mai puțin importantă este analiza tehnicilor narative ale lui Kazuo Ishiguro, a viziunii sale interioare asupra oniricului, realismului istoric, parodiei și instrumentelor introspective utilizate pentru a prezenta societatea, indivizii săi, interferențele lor perpetue și mentalitatea comportamentală singulară în contrast cu cea generică.

Toate aceste isme scriitoricești pot fi observate clar printr-o serie de lentile de observare psihologică și comportamentală cum ar fi cea a post-structuralismului, care ne va permite să analizăm sensuri ascunse/modificări ale subconștientului textual care pot fi inițial contrare formei de suprafață a scrierii, dar și pentru a identifica teme, tendințe, atitudini, elemente intertextuale tipice literaturii secolelor XX și XXI, cu scopul a descoperi amestecul genurilor literare precum thriller, roman polițist, saga mitică, roman realist/psihologic. La fel de bine, utilizarea metodelor psihanalitice și de deconstrucție într-o interpretare literară, în ansamblul ei, ajută cititorul să descopere distincția dintre trăsăturile conștiente și inconștiente ale minții, originea fațetelor atitudinale ale personajelor; în consecință, dezvăluind motive și simptome ale efectului de scenă-oglină al textului. Nu poate lipsi din peisaj nici marxismul, deoarece prin el se pot dovedi aspectele vădite și ascunse ale individului ca parte neechivocă a societății și consecințele acesteia asupra existenței sale. Nu în ultimul rând, stilismul poate oferi o înțelegere completă a textului literar, a trăsăturilor lingvistice și semantice ale acestuia, descriind o perspectivă-traietorie asupra operei lui Ishiguro.

Puterea expresivității scrisului ishigurian merge până acolo unde cititorul este copleșit nu numai de factorul faptic exterior, ci și de intensitate trăirilor personajelor în pielea cărora ajungem facil, asemenea unui destin care nu este al nostru, dar pe care îl simțim a fi plauzibil și cu care ne-am putea identifica. Romanele lui Kazuo Ishiguro creează multiple scenarii epico-dramatice în conștiința afectivă, asemenea unor filme în care între înstrăinare și poveste este doar un pas...

SEMN DE CARTE

SCRISOARE

Titina Nica ȚENE

A venit toamna la noi,
Mi-a îngălbenit pădurea,
Eu mă plimb pe străzi aiurea
Și mi-e tare dor de voi..
Dor de voi și dor de mine,
Pe această vreme rea,
Dor de tinerețea mea,
Ce s-a dus...și nu mai vine...

**DUPĂ CORRIDA – ROMAN AUTOBIOGRAFIC
CAPITOLUL AL NOUĂLEA-DECEMBRIE, DEPARTE**
Ovidiu Constantin CORNILĂ

Orice călătorie cu autobuzul avea un stereotip; un spectacol imaginar care îți juca în fața ochilor: grijile, gândurile, o încercare de a-ți imagina cum ar fi putut fi toate întâmplările ce aveau să se deruleze, exact ca într-o piesă de teatru: Un scenariu ascuns palpa ca un sânge invizibil și agitat, toate venele, miile de kilometri de vase capilare ale fiecărui om deveneau o rețea energetică transmisoare a unor impulsuri nervoase dementiale, ca acelea în care încerci să penetrezi în lumea celor de la Pink Floyd, o lume a absurdului dincolo de orice rock progresiv, a frustrării, a neîncrederii, a ușilor celestiale închise cu lacăte ce nu pot fi sparte, cu profesori ucigași de elevi, cu noi infernuri inventate, cu câmpuri imense de iarbă uscată...

Și totuși, ceva devenea viu în tot peisajul ăsta: o speranță infimă de a răzbi, prinsă cu capse de un perete de carton, temporar.

Provincia Jaen era aproape, șoferul anunță penultima stație. Ceilalți din grupul cu care mergea erau tăcuți și ei. Probabil că actorii lor, spectacolele de teatru, imaginația, temerile, gândurile și tot felul de năzuințe le sugrumară gâtlejurile, le secătuiră mintea. Nimeni nu scotea o singură silabă. Se uitau pe geam, departe, atât de departe de parcă ar fi mers dincolo de timp... Villacarrillo, comuna unde îi aștepta Ovidiu începea să își întrezărească orizontul; peisajul prindea a se schimba și el: mări nesfârșite de măslini se contopeau cu linia vibrândă a cerului, dealuri pitorești, asemeni unor false broaște țestoase alergau la pas mărunț pe lângă autocar. Nimic deosebit, nimic exuberant, nici nu avea ce; Villacarrillo aducea mai degrabă cu unul din peisajele lui Paul Cezanne: străduțe înguste, case îngrămădite, multe dintre ele cochete, altele jerpelite, vai de mama lor, trei birturi, un magazin alimentar, un *estanco*, locul favorit al cumpărătorilor de tutun, o autogară veche, cu geamuri galbene și cu un acoperiș unde trei cuiburi de berze tronau cocoțate ca niște coșuri de fum ale unui vapor de secol nouăsprezece.

Ovidiu îi aștepta chiar la ultimul peron, la peronul cinci, căci cinci erau de toate. Fuma o țigară și butona telefonul.

-Ooo, salutare, băieți, cum ați călătorit? întâmpină el.

-Bună, Ovidiu, bine te-am găsit, am admirat și noi priveliștea; e frumoasă zona, spuse Dinu. Și continuă: băieții cu care vin sunt aceștia: nea Ion, Nicu, nea Vasile, Georgică, Bogdan.

-Salut, băieți, eu sunt Ovidiu, se recomandă! Hai să mergem la fincă, uite, furgoneta e parcată colea. Ne așteaptă moșul la *fincă*. Vine sigur cu nevastă-sa, hai, să ne grăbim, că nu le place să aștepte.

Ferma se afla undeva la vreo cincisprezece kilometri de Villacarrillo, înspre Ubeda. Pe drum, Ovidiu le explică mai multe: că, undeva, la vreo cinci kilometri, mai era un sătuc în apropiere, Santo Tomé. Asta dacă aveau nevoie de cumpărături urgente sau de ceva *material* pentru Crăciunul care se afla la o aruncătură de băț, adică țigări, bere,

tărie... Puteau ajunge acolo pe drumul rustic sau, dacă doreau să scurteze, direct prin plantația de măslini.

Lucrul nu îl puteau începe încă, moșul, unul dintre cei mai înstăriți proprietari de măslini din toată provincia, trebuia să îi cunoască personal, să îi întrebe, să afle, probabil, dacă aveau o oarecare experiență în agricultură, în special la cules de măslini, să îi cântărească, să știe cu cine are de a face. Dăduse la primăria din capitala cu același nume, Jaen, la avocat, actele fiecăruia dintre ei, să le elibereze permise de muncă cu caracter temporar. Pățania cu marocanii care lucraseră chiar înaintea lor acolo rămase de pomină: distruseseră paturile, aproape că dădură foc casei de oaspeți, tăiară măslini să facă foc, furară ulei de la fabrica din imediata apropiere a fermei, tot proprietate a moșului și multe altele. Până la urmă, omul dorea să se asigure că nu se va mai frige din nou, așa că preferă în cel mai educat mod posibil să sufle și în iaurt.

La *fincă*, moșul, Francisco pe numele mic, îi primi cu un surâs blând, chiar cum ieșiră din furgonetă. Le spuse un *bienvenidos* scurt, după care îi făcu semn lui Ovidiu să îl urmeze. Între timp, băieții își aprinseră câte o țigară, în afară de Dinu și nea Ion și începură să sporovăiască:

-Bă, zise nea Vasile încrezător, ne-am pricopsit, aci avem de muncă până la primăvară, și scoatem bănet.

-Stai să vedem, nea Vasile, nu te linge pe la bot înainte de a mânca, ai auzit ce au făcut marocanii, sper să nu ne dea țeapă, rosti Nicu îngândurat.

-Lasă, mă Nicule, nu mai fi și tu atât de pesimist, replică Bogdan, că am mai trecut noi și prin altele;: dacă era să ne dea țeapă, nu ne făcea contractele astea. Eu zic să stăm liniștiți. Problema este cu de-ale gurii, trebuie să mergem la mama dracului după ele.

Nea Ion și Georgică nu scoaseră o vorbă. Ascultau, cu ochii când într-o parte, când într-alta.

-Ne duc ei cu jeepul o dată sau de două ori pe săptămână în *pueblo*, îi liniști Dinu.

Nu vă mai faceți atâtea griji, că Ovidiu ne-a explicat tot ce aveam nevoie să știm.

Mai puseră țara la cale preț de câteva minute, până când apăru Ovidiu, care le spuse pe nerăsuflăte ceea ce îi transmisese Francisco:

-Vom fi găzduiți cu toții în clădirea asta din stânga, și făcu semn cu capul, să o indice. Pe vremuri a fost grajd de cai, dar au modificat-o. Nu prea este în bună stare, dar are măcar încăperi și paturi. Chiar zilele trecute ne-au venit mese, scaune, au reparat soba din camera principală, avem un aragaz cu butelie, cu patru ochiuri. Azi, pe seară, vor aduce și cearșafurile și pături pentru toți. Cu noi mai sunt trei inși și cu mine patru: Uite, el e Dan, are cea mai mare vechime aici, iar nenea cu barbișon e Ioji. Suntem nouă. Trebuie să facem echipă, toți muncim la fel, ne împărțim sarcinile, timpii și tot ce trebuie. Mâine-poimâine or să iasă și permisele alea pentru voi. Noi mergem oricum la muncă, pentru că avem acte și muncim ca angajați de ani de zile. Le mai spuse că trebuiau să taie lemne de măslin pentru foc, să nu facă scandaluri sau să se îmbete. Nicu strâmbă din nas, cu asta nu prea era el de acord, însă puteau negocia...

Aaa, da, iar clădirea din fața voastră este locul unde au locuit marocanii ăia scârboși. Au făcut dezastru. Moșu' a sigilat poarta de la intrare. Cică nu vrea să intre nimeni, zice că acolo a crescut și că vrea să renoveze, mai adăugă Ovidiu.

Ziua trecu ca un fulger. Locurile acelea aveau ceva primitiv în ele, un fel de sinonim al tihnei. Chiar dacă știau că munca la câmp este grea, ceva le aducea noilor veniți o liniște caldă, ca o picătură de ceară căzând pe o palmă înfrigurată.

Pe urmă se aranjă cu toții prin camere. Dulapuri nu existau, așa că trebuiau să își țină catrafusele în rucsacuri sau în geamantane, fiecare cu ce venise. Tăiară cu toții lemne de măslin pentru focul de seară, că era cam frig, ajutară la montarea unor dușuri improvizate jos, la subsol. Apoi primiră din partea casei câte un carton de vin ieftin, ca dar de bun venit. Tot era ceva, un cadou înaintat cu câteva ore, până la venirea Crăciunului. În concluzie, Moșul cu barba albă nu îi uitase...

A doua zi, o zi de vineri, când se treziră dimineață, erau înghețați bocnă toți. Soba nu fusese curățată și focul se stinsese, scoțând în interior un fum gros și înecăcios care plutea în holul mare de la intrare.

-Morții mă-sii de treabă, înjură Ioji. Când nu-i una, e alta.

-Ce-i mă, Ioji, ce se întâmplă? bolborosi Ovidiu trezit din somn de înjurăturile ungurului. Așa îi plăcea lui să îl alinte: Ioji. Hai, nu te mai văita, că vine îndată Juan să ne ia la plantație. Pregătește-te, știi că nu îi place să aștepte.

-Îl bag în mă-sa pe Juan, mormâi printre dinți Ioji.

-Linișteți-vă, oameni buni, că toate se rezolvă, îi calmă Dan, un tip înalt și blajin, cu figura leită a unui actor occidental din filmele cu Jackie Chan. Hai, că diseară e Crăciunul, azi muncim până la doișpe, iar după aceea tre' să mergem în Villacarrillo să facem și noi ceva cumpărături.

-Da, mă, aproape că am uitat, fii-mea vrea niște bani, așa că numai bine mergem toți, zise Ioji îmbunat.

În câteva minute plecară cu toții. Juan, capatazul lui Francisco își făcu apariția într-un jeep vechi, de cel puțin patruzeci de ani, care scotea o grămadă de fum. Privindu-l cum se apropie, Dinu își aminti de fumul din încăpere, al cărui miros încă persista în haine și în plămâni.

-Voi aveți nevoie de ceva, băieți? întrebă Ovidiu. Că, de pe plantație, noi venim acasă să ne schimbăm iar apoi o întindem direct în sat.

-Direct în rect, scoase hlizindu-se Ioji, cu un deget în aer, gânditor și cu un aer măreț, de filozof grec, ca și cum toți ar fi trebuit să ia aminte la spusele lui.

Nicu, nea Vasile, Georgică, nea Ion și cu Bogdan încropiră rapid o listă cu cele de trebuință. Dinu se retrase în cameră. Nu avea în buzunar decât o mie de pesetas, ultimii lui bani, adică vreo șase euros. Îi ținea pentru zilele următoare. Și mai avea două mere, un pachet de bicuși și un doi cremvurști Frankfurt, din cei mai ieftin, așa-numiții cremvurști de plastilină. Bani nu putea cere acum, munca nu începuse încă și îi era rușine să ceară, chiar dacă se avea bine cu Ovidiu. În plus, nici permisul de muncă nu ieșise încă la niciunul, așa că trebuia să rabde. Să rabde răbdarea, un soi de culme a abținerii. Acum, nu se gândea decât la ultimele datorii pe care le mai avea de plătit în țară.

Începu să se gândească la Crăciunul de altădată, la zielele acelea când mergea cu Chiralesa, la bunici, la țară, când casa păritească mirosea a cozonac, a friptură și a borș de găină, când printre luminile bradului natural de aproape doi metri și jumătate luceau globuri colorate fel de fel, iar în spatele lor atârna înșelător staniolul bombanelor de pom, pentru că cineva avusese grijă să hăpăie conținutul dulce. Și era

cald, era cald în casă, iar colindele umpleau apartamentul cu două camere, un hol, o baie și o bucătărie de parcă o întreagă lume magică și-ar fi desfăcut aripile și ar fi zburat îngeresc, traversând spațiile dintre oameni și oamenii înșiși...

Dar amintirile astea nu durară mult. Trecutul îi apăru acum în fața ochilor ca un tren împins cu violență de un altul, de cel al prezentului. Nimic nu poate rămâne la fel. Orice percepție este înlocuită cu alta, comparată și înlăturată fără niciun drept de apel. Probabil o fi o lege nescrisă care face asta să se întâmple. În locul lor, al amintirilor care îți încălzesc ființa aleargă altele, își fac apariția asemeni unor mercenari ai memoriei: plimbări goale prin parcuri goale, prin orașe mari, goale și ele, opriri în fața magazinelor cu produse românești, acea bucurie falsă când privești fețele oamenilor care cumpără în neștire, pentru că au de unde, și care nu au nicio grijă, o bucurie a bucuriei lor, o simplă și disperantă vrere de a fi în locul lor măcar câteva minute. A te afla departe de acasă în aceste momente înseamnă a fi departe de două ori: de tine, cel care ai fost în țara ta și de tine, cel care ești departe de ea acum.

Dinu își sprijini mâinile de perete, asemeni unui condamnat la moarte și își aruncă privirea pe fereastra mică și murdară a încăperii cu cinci paturi de cazarmă. În fața lui, un deal mare, plin de puiet de măslin acoperea răsăritul. Dacă nu era în fața lui, și-ar fi lipit privirea de soare, să îi coase bucățile de suflet care îi fuseseră smulse în numai câteva luni, ani, milenii.

Dincolo de marginea murdară a fiecărui gând obsesiv, compulsiv și negativ, orice om are o speranță asupra lui, ca un buletin al inimii, al sentimentelor, ca un pansament sau ca o rugăciune. Numai că, uneori, niciun act de identitate fizic, virtual sau sufletesc nu poate să treacă granița realității. Ceea ce se întâmplă este imposibil de evitat, nu are cum să aducă mulțumire, nici bucurie, nici măcar natura ei aproape moartă de speranță. În schimb, sună a gol, a zi goală, a tu încercând să ieși la suprafață, să încerci să nu te sufoci. Să supraviețuiești unei existențe haotice, acest puzzle de bine și rău.

Peste timp, străpungând trupul gigant al zilei de zi, peste mintea lui Dinu începu să plouă cu tot felul de întrebări: unele despre sens, sau ce sens au toate astea acum, aici, altele doar despre cuvântul sens. Acestea aveau niște semne ale întrebării atât de hidoase și încârligate, încât păreau arborii stâlciți din pădurea blestemată de lângă Cluj, pădurea Baci. Semnele de întrebare i se înfîgeau schelălăind în trupul dezbrăcat al creierului, i se agățau lent unul câte unul, ca niște cârlige de tortură naziste, în care prizonierii erau puși pe viu să atârne. Îi veni în fața ochilor scena aceea zguduitoare din filmul Valkyrie, în care colonelul Claus von Stauffenberg, ofițerul deconspirat care organizase un atentat împotriva lui Hitler, fusese înfîpt de viu, iar orice zbatere a lui era însoțită de aplauzele și râsetele audienței descreierată a staffului celui de-al treilea Reich.

Acel Crăciun era singur, și ca sărbătoare, și ca fel de a trăi. Cel mai singur și mai rece Crăciun. Copil sau adult, nu funcționa iluzia lui.

În seara aceea, toți petrecură din belșug. Sticlele de bere și de vin umpleau masa. Se cumpărara cartofi și cârnați spanioli, din ăia legați cu sfoară și pe care băieții plănuiau să îi facă la grătar. Luară și ceva brânzeturi, deh, după bugetul fiecăruia. Aaaa, și pâine, multă pâine, pâine feliată, pentru untat sau făcut la grill, franzele, pâine rotundă, țărănească, din aceea mare, cât roata carului. Dinu își scoase și el ultimele rezerve de mâncare, și le puse în castronul pe care îl numea ironic *gamela războiului*

înstrăinării, un blid de metal achiziționat de la o fierărie din Puebla de Almoradiel, satul unde muncise la struguri. Mai avea cu el și o oală, dar aceea nu își putea primi acum uzul, pentru că nu avea ce să pună în ea. Poate cu altă ocazie...

Nea Ion și cu Nicu îl invitară să bea și el un pahar de vin, iar Nea Vasile îi dădu o bucată din cârnații pe care îi cumpărase pe din două cu Georgică. După ce aduseră cumpărăturile comandate, Ovidiu, Ioji și Dan se întoarseră în Ubeda, un orașel aflat la zece kilometri de fermă. Veniseră să îi ia niște amici spanioli; îi invitară să petreacă la un bar, să meargă la discotecă și apoi pe centură...

Când spiritele se încinseră, Dinu se retrase în cameră. Se așeză pe pat, închise ochii și, în scurt timp, ațipi. Visă întinderi nesfârșite de măslini și oameni de zăpadă făcuți din trei bulgări mari, cu fețele lungi, cu bețe în loc de nas și cu ochi pătrunzători, umani, care îl fixau asemeni unui sfredel. Și, oricât s-ar fi ferit, ochii aceia îl urmăreau de peste tot. Ce ciudat! Se trezi, transpirat și cu ochii mari. În cameră, întuneric. Toți erau în paturile lor, în afară de Nicu, care adormise cu capul pe masă. Jarul din șemineul improvizat pocnea în răstimpuri. Iar pământul acela ca de pipă se pierdea în sforăiturile ortacilor care se îmbătară criță și care-și concertau ariile oboseli bahice acolo, în lumea ascunsă a fiecăruia...

Acelea erau singurele colinde din noaptea de douăzeci și cinci decembrie a aceluia an...

SEMN DE CARTE

FLORILEGII

Florica R. CÂNDEA

Mă doare ochiul ceții
Unei dimineți
Și geana viselor
Cuprinde ura
Unor cumiți Luceferi
Din scaieți
Secați de ploii
De coame
Și de cărunte plete
Te știu
Acolo sună goarna

Temutei Judecăți
Când stoarcem vinul
Sărutului Peciți
Te știu
Din ultima Pecete
Mă gemeai puțin
E mult
Ori de va fi puțin
Mai lasă-mi buzele
Pe coapsa ta
Puțin cu Fetescul
Fecioresc Necăptusitul...

BUCLUCAȘA

Smaranda KAFKA

La vamă, se formase o coadă lungă. Lumea își pregătea în liniște, geamantanele pentru control. Ofițerul cerea pașapoartele, se uita peste ele și *oprea la întâmplare*, credea ea, *când pe unul, când pe altul*. Vameșul arăta obosit și plictisit. *-Your passport please! Could you please open the luggage?* [Pașaportul, vă rog. Puteți să deschideți geamantanul, vă rog?]. Pasagerul îl deschidea repede, fără comentarii. Ofițerul se uita peste conținut.

-Okay. Thank you. Next. [E în ordine. Mulțumesc. Următorul]. Și tot așa. În sfârșit veni și rândul Elenei, la control. Spera să nu aibă probleme. Avea emoții totuși, căci adusese câteva sticle de țuică de acasă. *Zic că-s pentru copii, dacă mă întreabă. . Le-am învelit bine, printre haine, dar mai știi? Poate mi le găsește și mi le ia!* Cu gândul la țuică, prima întrebare a vameșului a luat-o pe nepregătite:

-Romania. You are from Romania? [Sunteți din Romania?]? Hmmm.

-Nu Romania. România!!! [adică nu *cu a ci cu î*] RO-MĂ-NI-A, i-a silabisit ea, numele țării.

-Hmm, făcu ofițerul din nou. Ce se tot hâmuiește? Se neliniști bătrâna. Îl auzi că-i zice:

-Could you please open the luggage? [Poți te rog să deschizi geamantanul?]
Nu a înțeles cuvintele, dar a dedus că îi cere să deschidă valiza.

-Da, a zis ea dând din cap și a tras fermuarul geamantanului.

Ofițerul a început să-l răscolească uitându-se plictisit peste lucruri. A ridicat bucată cu bucată, toate hainele. A dat la o parte sticlele cu țuică. Nu-l interesau. *Ce bine!* A respirat ea, dintr-odată ușurată. Ofițerul părea că terminase controlul.

Din reflex, a mai băgat încă o dată mâna printre lucruri, uitându-se la bătrâna din fața lui. Era gata să-i spună să își ia geamantanul și să plece, când oops! În timp ce făcea automat un gest, simți cum degetele i se împiedecă de ceva țepos. Tresări. Se opri. Dădu la o parte hainele să vadă despre ce e vorba. Rămase uitându-se perplex la ce îl înțepase. Găselnița era o mătușiță veche. Mică de vreo 30 de centimetri. Mai mult decât șocat, îi aruncă surprins o privire scurtă, bătrânicii din fața lui. Și apoi, evident contrariat, cercetă cu atenție obiectul cu pricina. Se strâmbă. Se uită la ea. Se uită la el. Și curios din cale afară, îl scoase afară, din geamantan. Mătușița, biata de ea, era de-o vârstă cu Elena și avea toate paietele tocite la vârf. Pe figura ofițerului trezită brusc la viață se vedea clar că omul era stupefiat de ce găsisese.

-What the hell is this? [Ce naiba mai e și asta?]

-Hâ?

-What's that? [Ce-i asta?], o întrebă el pe Elena.

Nu era nevoie de nicio traducere. Căci tonul întrebării, grimasa ofițerului și mătușița în aer fură suficient de explicite până și pentru ea. Și *ocoșă* [isteță] nevoie mare, căci de-acum era sigură pe ea, că de!, se afla pe un teren cunoscut, a început să-i spună vameșului, natural în limba română [*că doar i se părea firesc ca toată lumea să știe românește*], cum că ea o folosește să curățe fața de masă de *sfărături* [fărâmturi], după mâncare.

-What the heck? [Ce naiba?], ofițerul de colo. Nu înțelegea nimic din vorbele și din gesturile bătrânei.

-De *sfărmuri*, domnule, repetă ea, tot în românește. De data asta, mai tare. Să audă omul!

Am adus-o cu mine, că doară și aici o trebui așa ceva, nu? Și aici, oamenii or mănâncă, nu? Și ridică și mai mult vocea, că poate-i chiar tare de urechi, omul! S-o priceapă mai bine!!! Dacă Elena a sperat cu asta, că ofițerul o va înțelege, a greșit profund. Căci așa zisa explicație l-a încurcat și mai tare pe omul legii. *Great is the Lord's Garden!* [Mare-i grădina Dom-nului!], a șoptit el. Și apoi tare, cu un ton neutru a cărui răceală însă, reuși să o înspăimânte cu adevărat pe biata bătrână, decretă arătând cu degetul, biata mătușiță:

-*Mam, if you would like to introduce „ that object” into Australia, you have to obey the law!* [Doamnă, dacă vreți să introduceți „asta” în Australia, trebuie să respectați legea.]

-Hâ?

-Money. You have to pay \$100 for *this bloody broom's fumigation!!!* [Trebuie să plătești 100 de dolari, pentru fumigarea blestematei ăștea de mătușiță] izbucni el.

-Money? Repetă Elena.

-Yes, money.

Money era unul din puținele cuvinte pe care Elena le știa bine în limba engleză. Și pomenirea lor, *nu îi suna a bine!!!* Cifra de \$100, nu o înțelegea. Dar cuvântul *dolari* îi era clar. *Fără nicio îndoială, oamenii ăștia îmi cer să plătesc pentru mătușiță. O să mă și pedepsească pentru ea? Sau ce-or vrea? Să mi-o ia? Ce vrea să-i facă? Ce-i aia, fumigheșan?* Nu pricepea. Și totuși, a dedus. Sau poate, a intuit: *Nu o să scap de aici, fără să le dau bani, iar reacția ei a fost imediată: Aoleu!*

-Poftim? Vreți bani de la mine? Pentru ce? Pentru nenorocita asta de vechitură?

Oamenii din preajmă se uitau la ei urmărind în liniște confruntarea bilingvă, dintre cei doi. Nu înțelegeau limba. Intuiau sensul liniei narative. Unii zâmbeau. Alții se uitau cu tristețe la bătrânică. Cei tineri nu înțelegeau ce se-ntâmplă. Și gândeau în frondă, toți la fel: *What a heck for a bloody broom?* [ce mama naibii se face atâta caz pentru o amărâtă de mătușiță!]

-*S-o ia beteșigul* [naiba] de mătușiță! Izbucni, Elena.

-*Sorry?*[Poftim?]

-*Nu mi-o mai trebuie. Doar nu-s io proastă că după ce îi și veche, să mai și plătesc bani pe ea. Țâneț-o!* [ține-o]!, zise ea într-un limbaj pur șofronesc și împinse cu un gest hotărât mătușița, către omul legii.

Din vocea revoltată și din expresia încruntată a feței, ofițerul pricepu clar că femeia refuză să plătească pentru fumigarea mătușiței. Și că nu o mai vrea. Ridică nepăsător din umeri. Luă cu două degete, mătușița care călătorise, până acolo, liniștită și în pace, timp de 26 de ore și făcând o strămbătură ușor de descifrat, o aruncă în contain-nerul de lângă el. Basta! Terminase cercul. Dădu să se adreseze următorului pasager. Văzând însă că bătrânică se chinuie să-și ia geamantanul de pe tețgea, s-a oprit. A stat o fracțiune de secundă pe gânduri, apoi cu o mărînimie greu de bănuț c-ar fi putut exista în el, a luat bagajul femeii într-o mână și i l-a așezat fără niciun efort, sus în cărucior:

-*Here you are!* [poftim] a zis el, amabil. După care își reluă postura rigidă avută la început și rosti plictisit : **NEXT!!! URMĂTORUL!!!**

SALON-SPAȚII DE LOCUIRE ȘI DIASPORA

CREATORI DE CLIPE

Anișoara Laura MUSTEȚIU

O nouă zi se ivește la poalele cerului. Ca o fata Morgana apare acolo pe creștetul înălțimilor, spulberând cu un zâmbet imens o sumedenie de noi clipe, proaspete, pure, binefăcătoare, clipe dăruite de o generoasă divinitate. Îmi place să le privesc. Par fulgi de lumină pe nesfârșitul tărâm al timpului.

Hei, hai prinde-mă dacă poți ... îmi spune un dor ... apoi se risipește în zarea privirii și se pierde pe poteca fermecată a amintirilor.

Uneori readuc în prezent clipele trecute, le privesc, le dărui un nou suflu de viață, de iubire, le sărut cu un zâmbet fermecător. Îmi place sclipirea pală a clipelor trecute, care mă încălzește de acolo, din depărtatul trecut și-mi dă încredere că viața poate fi frumoasă, îngăduitoare, aventuroasă, magică. Dar în același timp îmi reamintește de efemeritatea zilelor și cât de important e să știi să prețuiești clipele ce-mi curg din viitor. Suspin... O clipă plină cu bunătate picură ca un strop de lumină caldă peste sufletul meu. Îi rămân recunoscătoare.

Uneori las totul la voia întâmplării... Iar atunci, odată cu căldura, întâlnesc și un vânt rece, uneori un praf care-mi orbește privirea ... *Vfff...vfff...* mă izbește, îmi împrăștie clipele în cele patru zări...Mă scutur, înțelegătoare ...

Se întâmplă atâtea în viață. Glasuri de oameni, strigăte stridente de întâmplări se sparg în mii de cioburi și cad pe pământ... Uneori totul se transformă în furtună. O furtună ce-mi tulbură clipele, le umple cu praful confuziei, cu frunze uscate de trăiri, cu crengi rupte din gânduri și azvârlite în calea mea...Dar nu mă neliniștesc... Le iau și le arunc în focul unui dor care încă pâlپایe, acolo, pe malul amintirilor. Alteori am noroc...și clipele îmi apar asemenea unor pescăruși, liberi, fără anumite constrângeri, zboară și se desfată în puritatea zilei.

Înainte nu știam că eu sunt magul, creatoarea clipelor mele. Am aflat în timp despre acest secret prețios. L-am aflat din șoaptele întâmplărilor, din murmurul cugetului...Un dar înțelept pentru care sunt nespuse de recunoscătoare.

Clipele sunt suflul timpului, în respirații profunde, vii, fremătătoare, înmiresmate cu arome de trecut timpuriu. Inspir adânc din aerul proaspăt...Îl savurez... Pe buze simt o boare din gustul zilelor trecute. O simt în toate sensurile, dulci, amare, sărate și iuți...Zilele au dispărut în stoluri de clipe, lăsând în urma lor fulgi plăpânzi de trăiri și emoții. În trup îmi freamătă trecutul.

Hei, mai uitat ? O burniță de lacrimi se lasă peste o poiană cu flori ce-mi zâmbesc. Îmi zâmbesc în culori calde, fermecătoare.

Nu... niciodată... răspund trăirilor ce-mi aparțin numai mie... Mă dor, dar totuși, le ador... Când privesc clipele trecutului mai îndelungat, îmi dau seama de himera ce o emană... Ca o fata Morgana, devin stafii cu trupuri ce palpită în lumini trecute. Un pâlک de dorințe neîmplinite încă privesc nesfârșita boltă cerească, lăsând suspine de speranțe să zboare spre culmile neantului. Umbrele trecutului mă răcoresc cu fiori

efemeri. Mă ascund sub aripile lor jilave, atunci când sunt prea fericită, pentru a rămâne cumpănită, pentru a-mi reaminti din nou că totul e trecător... Când sunt tristă îmi caut un colțișor luminat. Acolo mă scald într-o amintire efervescentă, înviorătoare...și mă ascund prin păduri cu pomi de argint unde ascult chicoteli de fericiri trecute.

Aud un clipocit de apă...O fată singuratică își scaldă picioarele în izvorul vieții. Își jelește o dorință aprigă, neîmplinită. Lacrimile îi cad în stropi uriași în apa cristalină lăsând un ecou nedeslușit în urma lor...Lacrimile ei par pline cu bunătate. Unele rămân pe obraji, apoi i se scurg pe piept și se topesc în căldura înțelegerii. Fata își lasă capul în poalele recunoștinței, o zână bună care o alină cu mângâieri ocrotitoare.

Fiecare clipă poartă un alt chip, o altă mireasmă, o altă culoare, o altă undă sonoră, o altă vibrație de energie. Dar când sunt privite împreună, par o pictură murală lăsată pe ziduri ce marchează potecile prăfuite ale vieții. O frescă de o valoare neasemuită.

Ce pot fi clipele? Scânteii de stele ce se sting în focul efemerității?...Totuși, le iubesc prețiozitatea. Căci oricât de mici și neînsemnate ar părea, o clipă poate schimba un destin, o viață de om. Mi s-a întâmplat și mie, cândva, să le cunosc puterea. Dar trebuie să recunosc că am fost eu, creatoarea acelei clipe decisive care mi-a schimbat direcția. Am fost eu cea care, într-o clipă, am tras cu putere de pânzele corabiei, schimbându-i cursul spre furtunile și viforele necunoscutului.

Hei, și noi existăm... Nu ne vezi? Noi suntem cele reale ...

Mă uit mirată în jurul meu. Clipele prezentului mi se izbesc de picioare, se scurg apoi în valuri înspumate pe o cărare nouă, croită în fața tălpilor mele. Mă scutur din visare, lăsând o rafală de trăiri să cadă pe iarba proaspătă...O boare de gânduri efemere îmi îmbujorează chipul. Privesc ziua de ieri ce urcă spre înălțimi catifelate, apoi dispare în neant... Absorb câteva picături dulci din elixirul speranței. Câteva gânduri înțelepte se trezesc din amorțeală, se scutură și ele, apoi mi se alătură, cuminiți. Îmi scald privirea în zâmbetul lor, iar ele își răcoresc tălpile în râul vieții. Ca și mine.

În jurul meu, clipe fragile, asemenea trupurilor gingașe de fluturi, roiesc înveșmântate în șoapte, altele în dorințe, iar altele în speranțe. Privirile mele le liniștesc. Roiul de clipe-fluturi se lasă pe brațele mele, pe chipul meu, îmi înviorază ființa.

Din albastrul privirilor cerești, clipe noi și proaspete se risipesc pe pământul cărămiziu, brun-cafeniu. Par un praf divin spulberat de îngeri. Îmi înalț mâinile pentru a primi binecuvântarea lor divină, pentru a le mulțumi printr-o rugăciune a inimii că exist.

Pornesc cu pașii sufletului spre infinitatea orizontului, pentru a absorbi din binefăcătoarea energie divină, ca apoi, când mă reîntorc, să făuresc noi gânduri, bune, folositoare, frumoase. Ele sunt ca aerul, vitale pentru a exista.

Mă simt părtaşă în făurirea clipelor, sau chiar mai mult. Aș putea să spun că sunt cea care le dă culori, trăiri și le înfrumusețează ca să devină scenarii vii din viață. Îmi simt clipele și gândurile legate una de alta, într-o comuniune naturală și vitală. Când un gând bun se lasă pe chipul clipei, o încălzește.

Privesc clipele ce se scurg în fața mea și mi se pare un miracol că eu sunt cea care are magica grație de a le umple cu frumusețe, cu căldură. Acest gând îmi răsfață

prezentul cu o bucurie inocentă, îmi aduce lumină în priviri când mă gândesc la viitor. Ascult cum respiră natura, ușor și gingaș. La apusul soarelui, milioane și milioane de animale se cuibăresc liniștite în brațele ei nesfârșite. Într-un târziu, se ivește luna, nu numai în ceruri ci și pe bolta gândurilor mele. Calmă, magică, cu un ochi semiînchis îmi luminează tărâmul ființei...Ascult o melodie născută dintr-un tandru respir de clipe și mă las pe o claie de vânt ce mă duce spre o nouă visare...

DOAR GLAS DE FRUNZĂ ...

Iulia PINTEA

Pentru toți și pentru toate
pornește timpul, crește, crește
și deodată ... se oprește!

O, TU, cel plecat spre infinita plajă!...
O trâmbiță cu sunetu-i adânc
Vestește timpul – poartă prin care ai trecut –
Timpul acela, atât de cunoscut: **SEPTEMBRIE!**

Septembrie al tău, al meu ...
și al câtor încă?!

Atunci a început și drumul tău
și drumul meu,
călăuzit fiind de câte-o stea.

Și începând cu un **Întâi Mai**
l-am parcurs ținându-ne de mână ...
A fost frumos ... chiar dacă prin lumini
s-amestecau și umbre.

Și drumul a ținut tot până într-o zi de mai ...
Atunci, în acea zi, o stea care-a pălit,
din albastra boltă, s-a prăbușit, s-a prăbușit ...

Doar vântul străbătând prin pinul cel înalt,
ce-ți străjuiește urma, șoptește cu durere:
**Nu! Nu-i urarea cea dorită,
e glas de frunză veștejită!**

LA O CEAȘCĂ DE CAFEA, DUMINICA

COLȚUL MUCALITULUI

Loredana TUDORESCU

„Oamenii care nu mă cunosc cred că sunt timid. Oamenii care mă cunosc, își doresc să fi fost timid.” - *Mark Twain*

„În viață orice ocupație e bună, cu condiția să nu se transforme în muncă.” - *Marin Preda*

„Se spune că banii nu aduc fericirea... Dar toți vor să se convingă singuri.” - *Ziglar*

Întâmplări mici despre oameni mari

Karl Friedrich Gauss, matematician și astronom german, a fost invitat de un prieten la teatru. Deși a încercat să se eschiveze, în cele din urmă a fost nevoit să accepte.

În Teatrul de la Weimar era o căldură groaznică, iar statul pe scaun timp de ore întregi o corvoadă. Se juca o piesă de Voltaire. Cineva omora pe altcineva. O femeie plângea. Un bărbat urla. O altă femeie îngenunchea. Replici, monologuri. Traducerea era frumoasă, melodiosă, dar Gauss ar fi preferat să citească textul piesei. De atâta căscat, lacrimile îi șiroiau pe obraji.

-Nu-i așa că-i emoționant ? i-a șoptit prietenul

Loredana TUDORESCU

Cartea de duminică

„George și cheia secretă a Universului”, de Lucy & Stephen Hawking

Cu siguranță ai privit și tu cerul într-o noapte senină, simțindu-te absorbit de imensitatea Universului, care te cuprinde în îmbrățișarea lui stelară. Dar cât de multe știi, de fapt, despre corpurile cerești? Scrisă de fizicianul Stephen Hawking alături de fiica sa, Lucy Hawking, jurnalistă și romancieră, „George și cheia secretă a Universului” este prima dintr-o serie de cărți pentru copii în care sunt prezentate aventurile extraordinare pe care le au George și prietenii săi în Cosmos. Deși se adresează în primul rând publicului tânăr, această carte este potrivită pentru cititori de toate vârstele care își doresc să afle mai multe despre fascinantul Univers în care trăim.

Alexandra TUDORESCU

LA O CEAȘCĂ DE CAFEA, DUMINICA

ACASĂ LA MARIȚUCA

Florica R. CÂNDEA, Carina A. BABA

La o distanță de un câmp, pe șoseaua înspre Deva, se află localitatea Vladimirescu (nume cu adânci referințe istorice). Astăzi, localitatea are aspect de așezământ patriarhal care te întâmpină (și) cu o boare culturală.

Cunoscut ca un sat nemțesc, Glogovaț, aici au venit mulți români, în timp. Așa am cunoscut-o pe Maria Aiftincăi în anii '80, la Cenaclul „Lamura”, al scriitorilor țărani arădeni.

Colecția particular-etnologică din Vladimirescu, Arad, pe care o deține și pe care o păstorește, este una de invidiat! Recent, am avut plăcerea să admirăm cele peste 800 de costume populare din toate zonele țării, plus 15.000 de exponate la doamna Maria Aiftincăi, cunoscut rapsod și cărturar care și-a botezat Colecția etnologică „La Marițuca!”

Plăcerea a fost cu atât mai mare cu cât vizita a constituit un bun prilej de a slăvi truda și dragostea pentru Frumos, oglindit în arta populară tocmai în preajma Sărbătorii SîntăMărieiMici!

Printre exponate am admirat Brăul lui Cuza, 1866, și o ie din 1837! De altfel, cotate ca un Muzeu privat, unic în vestul Europei, doamna Marițuca are o frumoasă poveste, deținând diplome, distincții, însemnări cu patos în Cartea sa de vizită, devenită o reală poveste.

La Casa Culturală Vladimirescu, din apropierea locuinței doamnei Maria Aiftincăi, de loc din Grămești/Suceava, am citit cu ochii o altă poveste (pentru că aici e o altă colecție îngrijită cu sfială și migală, precum cea de acasă, dar aici adăpostește o altă cantitate de exponate, diferită de cea din propria locuință care cuprinde, acasă, parter, mansardă, demisol).

Aici, la cămin, sunt conservate și arhivate alte artefacte achiziționate vreme de 50 de ani! (icoane, cărți de patrimoniu, lucruri cusute manual, fie croșetate, fie brodate etc., unelte, trăistuțe, marames a, care au însoțit poporul român în lunga sa istorie.

Muzeul este unul privat care, an de an, primește vizitatori, delegații oficiale ori Tabere/Ateliere meșteșugărești, sub inedita și priceputa coordonare a custodelui, doamna Maria Aiftincăi care din pasiune a făcut vocație!

Mărturie stau Albumele și cărțile scrise, prin care, împreună cu Domnia Sa, am considerat să dăm etnografilor, cercetătorilor, generațiilor, vizitatorilor, un Prag! „Viața. Meșteșug. Cântec”... sau pentru când „Culorile vorbesc”... Cărțile, CD-urile ori alte mărturii, precum războiul de țesut, cocia, covoarele de perete ori de podea, ceasurile de perete sau de masă, lămpile de tot felul, furca și fuiorul pe care le mănuieste cu pricepere i-au dus faima, ba mai mult, le poartă în lume când este invitată.

Inițiatoare a Festivalului Culturii Românești (ajuns la a cincea ediție), acesta se organizează în preajma zilei de 24 Ianuarie (proslăvind pe Eminescu, Slaci și Cuza),

Maria Aiftincăi este bucovineanca strămutată în Ardeal, să-i pună hărții istorice fundă de dragoste! La ultima ediție a Festivalului, organizat recent de Consiliul Județean, „Probus în Arad”, a fost invitat special (așa cum altădată, acasă, în muzeu, a vorbit în graiul său sfânt oaspeților din douăzeci și șapte de țări).

Trebuie să amintesc că, azi, alături de mine, a fost „La Marițuca” și fiica regretatului colonel Constantin Avădanei, Maria Costina, care a spus: „Mulțumesc pentru ocazia specială de a admira chintesența portului tradițional românesc din cele mai vechi timpuri, păstrată și întreținută cu sfințenie de hărnicia, dibăcia și răbdarea mâinilor rapsodului popular bucovinean stabilit în Vladimirescu, Arad, Maria Aifitincăi. Mulțumesc!

Sunt multe de spus, însă, în concluzie, povestea ei cu... veste... merită citită și privită!

SEMN DE CARTE

PETE DE CULOARE PE DONAUKANAL

Laurian Lodoabă traduceri Hans Dama

m-am săturat de sărutul morții
în singurătate
chiar dacă sângerez pentru rodul ceres
și umbre se rostogolesc peste mine
din muzeul de ceară
încătușat
pentru încă o vară
între ziduri pudrate cu graffiti
revăd tabloul cu frunze de ceară
pe strada pustie
ce duce în Prater
și-mi iau rămas-bun
și plec
(din capitala imperială)

FARBFLECKEN AUF DEM DONAUKANAL

Ich bin des Todeskusses überdrüssig
in der Einsamkeit,
selbst wenn ich für die Frucht des Himmels blute
und Schatten aus dem Wachsmuseum
über mich rollen,
in Handschellen gelegt,
für einen zusätzlichen Sommer...
Zwischen mit Graffiti gepuderten Mauern
erspähe ich das Bild mit den Wachsbältern
auf der vereinsamten Straße,
die zum Prater führt;
und ich nehme Abschied
(von der Kaiserstadt).

LA O CEAȘCĂ DE CAFEA, DUMINICA

PUIU EMILIAN VALEA. DRUMUL VINULUI DE-A LUNGUL VEACURILOR ÎN PODGORIA ARADULUI „MINIȘ -MĂDERAT”. O ALTFEL DE ISTORIE (ARAD, 2022)

Florica R. CÂNDEA

Mărturisește autorul în Argument: „Această lucrare este o mică sinteză a Podgoriei Aradului, care se dorește ca toată zona să intre într-un proces de salvare a tuturor terenurilor care, cândva, au fost cultivate cu multe soiuri de viță de vie și cu noile procese de producție vitivinicole, care, de fapt, au început acum 15-20 de ani cu noi proprietari.”

Lucrarea este structurată pe unsprezece capitole, la care se adaugă o consistentă Bibliografie. Iată capitolele: Viticultura și „Drumul vinului” de-a lungul veacurilor în Podgoria Aradului; Miniș, fiul Podgoriei Aradului. Istorie și parfum de Cadarcă; Ghioroc; Cuvin; Covăsînt; Șiria; Pâncota; Măderat; Păuliș cu Barața și Cladova; Viața socială a țăranilor din Podgoria Aradului; Concluzii.

Despre volum. Desigur, domnul Puiu Emilian Valea nu este la prima carte de acest gen (O altfel de istorie) și nici la prima documentare în care dezvăluie ineditul din vechi cronici. Astfel, de-a lungul vremurilor, a lăsat memoriei arădene și nu numai documente și albume cu o reală valoare, surprinzând trecutul în prezent și plănuiind viitorului file de colecție.

Prezentul volum conține peste două sute de pagini și peste trei sute optzeci de imagini (vorbim aici de hărți, cărți poștale, sigilii ori amprente sigilare, portrete în medalion, fotografii, litografii, afișe, reclame, imagini care conțin acții, acțiuni, piese filatelice, diverse medalii, invitații la diferite evenimente, etichete cu specia vinurilor, mici albume de familie, arbore genealogic, blazoane, scrisori de recomandare, diverse documente (și în limba latină), bancnote, pompe ș.a.

Trebuie imperios menționate faptele că transferul fotografiilor în format digital este realizat de Mircea Boran, tehnoredactarea, editarea grafică și coperta sunt realizate de Marius Radu și Vlad Moț, iar materialul documentar, fotografiile și alte piese sunt extrase din colecția personală a autorului. O mențiune aparte se cuvine despre coperte, care sunt sugestive și, ilustratoriu, reprezintă un melanj cu secvențe din cutumele de altăoară din satele Podgoriei Aradului.

Cartea, în viziunea noastră are gust (și la propriu și la figurat), are aromă, condiment, savoare, culoare, miros cu prinos și mireasmă de epocă.

Puiu Emilian Valea (re)vine în rândul monografiilor arădeni ca un scriitor de tematici, scrisul său este rezultatul unor strădanii proprii și al unei înțelepciuni aparte, în acest volum se desprinde clar intenția de a îmbina ineditul cu plăcutul, utilul cu esteticul. Cartea se poate plasa cu ușurință în geografia culturală din podgorie și are în context istorie, civilizație, economie sau epos, topos, toate conducând înspre specificități locale cu parfumul de epocă și patina vremurilor.

În lumea din care facem parte azi, lectura acestui volum-album îndeamnă la un studiu acerb, cartea o putem privi și răsfoi cu plăcerea ferestrelor ochilor, dar o putem promova ca un „ghid al unui pasionat de împărtășanii prin redarea unor oameni, fapte, locuri sau plăceri de viață din platformele spațiilor de locuire din Podgoria Aradului.” Fiind o monografie istorică și geografică de o elocință aparte, cartea are pitoresc descriptiv și peisagistic, mustind de original vetust, care reiese din străvechiul port și străvechile tradiții moștenite și (unele) practicat, din neguri de vremi până astăzi.

Din tinda vechilor colne răzbate taina surechiului sau a storsului de struguri.

Aparținând acestor locuri descrise în carte, ca micro sisteme și microclimate îndătinate, autorul face același gest recuperatoriu (ca și în celelalte volume) de a (se) include în mentalul colectiv și a restitui jertfa eroilor prin însemne memoriale sau troiță în zona să natală (Miniș).

Aceste monografii sătești din Podgoria Aradului, cu toate pârghiile și verigile lor „statale”, vor intra în fluxul istoriei și al istoriografiei, prin stricta documentare și bogata ilustrare grafică și de concept. Cu referire la Podgoria Aradului este știut faptul că este o zonă turistică de un farmec aparte, însă acest nou volum va înscrie zona în circuitul cultural deloc de neglijat.

Volumul pune la dispoziție cercetătorilor și celor interesați valențe de patrimoniu material și imaterial necesar ca îndrumar tuturor colecționarilor, muzeelor sau bibliotecilor de profil (motiv pentru care autorul și-a intitulat cartea „O altfel de istorie”).

În concluzie, ținând cont de aceste „decoruri” pe care autorul le propune și le dezvoltă într-un produs editorial, rod al spiritului uman, vom selecta, ca un deliciu și preludiv pentru o altfel de lectură, câte un citat elocvent, cu privire la entitățile descrise în volum, ca parte intrinsecă a acestuia.

„Ghioroc, cândva, a fost un orășel de câmpie, iar acum de când orașele de câmpie au fost eliminate-a devenit comună.”

„De menționat că în Cuvin s-a născut în 1906 Gheorghe Ioja-un eminent avocat al Aradului (...).”

„În această perioadă, vinul de Covășinț se ridica la nivelul vinului de Galșa și Măderat, iar valorificarea lui se făcea atât la Arad, cât și în Germania.”

„În general, se poate spune că localitatea Șiria abundă în multe amintiri istorice și tradiții.”

„Prima și, până acum, singura școală de țigani care a existat în țară, a fost înființată în localitatea Pâncota.”

„Una din zonele Măderatului cu viță de vie se află pe Dealul Mare.”

„La mijlocul secolului al XVI-lea, Păulișul și localitățile din jur au fost cucerite de turci.”

LA O CEAȘCĂ DE CAFEA, DUMINICA

LUCIAN EMANDI - POETUL DINTRE DOUĂ LUMI (MEDALION PORTRETISTIC)

Florica R. CÂNDEA

SCURTE REPERE BIBLIOGRAFICE

S-a născut la Pecica (15 februarie 1920). Este absolvent de Teologie și Litere, (la Arad și Sibiu), fără a profesa în canoanele preoției, dar beneficiind de sfaturile preotului Nicolae Ardelean. Ca propovăduitor al teoriilor politice PNT, a suferit traumele închisorii de la Lugoj, pentru o vreme.

A debutat în anul 1937, în revista Hotarul, nr. 4 (colaborând și cu revista *Gândirea*, mai 1942, nr. 3, în care publică poemul *Sobolul* (reluat și în volum antologic, în rubrica *Poesii*).

Debutul în volum (1940) are loc în Arad, cu volumul de poeme *Cântarea fiului pierdut*. Alte colaborări: *Universul literar*, *Familia*, *Orizont*, *Contemporanul*, *Relif*, *Arca* ș.a. A fost ultimul redactor în viață al ziarului *Românul* (1946).

A ocupat diferite slujbe ca intelectual Pecica, atât la Școala profesională din Pecica (sediul la SMA), cât și în redacția *Tribuna* (ca director), administrator la Episcopia Aradului, bibliotecar (la Biblioteca Medicală, locul său fiind luat de poetul Vasile Dan, vreme de zece ani), poet, publicist ș.a.

A fost membru al Uniunii Scriitorilor. S-a stins din viață la 19 ianuarie 1998.

Opera literară se compune din următoarele volume: *Cântarea fiului pierdut* (1940), *Pescarii de năluci* (1942), *Lumina inimii* (1977), *Îmblânzitorul de taine* (1980, dedicat soției sale, Marta), *Drumul pe ape* (1985), *Torsul monedelor*, (1997).

Cu referire la volumul *Pescarul de năluci*, (Diecezana, versuri, 1942, Arad), revista *Biserica și școala* (29 noiembrie 1942) avea să consemneze la rubrica *Cărți și reviste*, următoarele: *Di Lucian Emandi, bunul colaborator al revistei Biserica și școala și student al Academiei Teologice, a scris zilele trecute un volumaș de versuri. Atenția noastră este de-ajuns să facem o constatare, (...)di Emandi s-a impus destul de repede ca poet și publicist. (...)Di Emandi a dat filonul de aur al poeziei (...). Versurile D-sale ne plimbă în lumea gândurilor curate, prin vrăji și viziuni fermecătoare, cu simplitate și gingășie de suflet, care totdeauna încântă. A mai scris: Mănăstirea Hodoș-Bodrog (monografie, în colaborare: Eugen Arădeanul/Eugen Gluck, Teodor Bodogae, Editura Episcopiei Aradului, 1980, 225 p.).*

Antologia *Cântarea fiului pierdut* și celelalte poeme, Editura Mirador, Arad, 2020, 223p.

Dacă suntem sau nu cititori atemporali ai operei emandiene, vremurile ne vor socoti și dovedi această îndemânare. Dar, până atunci, să ne oprim asupra broderiei volumului îngrijit de Eugenia Ponta Pete, care mărturisește în Argument: *Ideea editării acestei antologii a apărut din dorința de a așeza la un loc toate poemele publicate în volume de către Lucian Emandi, de-a lungul vieții.*” (pag. 7).

Un *Cuvânt înainte* este semnat de Vasile Dan (Arad, iulie 2020).

Paginile următoare (15-202) sunt o trecere în revistă, în pagini de carte (editor, Ioan Matiuț, ilustrația copertei, Blazena Mirosłava Karkus, corector, Tatiana Moș) a tuturor poemelor din volumele de autor. Finalul volumului ne întâmpină prin *Considerații* (Camelia Chifor, pag.205), *Mărturii* (Eugenia Ponta Pete, Florica și Marcela Florea, Dana Bucur, pag. 209-213).

Dacă l-am parafraza pe Nichita Stănescu, am putea porni după spusele acestuia: *Nu există poeți, ci poezie!* (1980).

Poezia semnată de Lucian Emandi transmite emoții și tresaltă suflete, mergând pe un filon nu doar al sonetelor, ci și al poeziei locurilor, tăcerilor, apelor, pragurilor, anotimpurilor ș.a: *Sufletul meu e ca o undă sonoră/ce-a pribegit pe aripile vremii de veac.*(...)

În forme și expresii, inefabilul transmis e sonor și are un ritm al cadențelor: *Curând va crește-o primăvară nouă/ne va cuprinde ca o apă mare/când păsări cu aripa de lumină/vor scrie-n suflet semne de-ntrebare.*

Din punct de vedere al canoanelor formei, Lucian Emandi alternează versul clasic cu versul liber, creând formule care conduc când înspre monolog interior, când înspre incantații liric-simbolic-mioritic: *Vibrează ziua pură ca un turn/cu fruntea-ncremenită la zenit/și-n clipe decupate în granit/înfruntă falnic timpul taciturn...; Foicică foicea/când s-aprinde-n cer o stea/versul mi l-aș înstruna/și-aș canta, mări, cânta...*

Poetul nu se eliberează de poetic, nici în sensul tradiționalismului, nici în sensul unui modernism aparte, ci își leagă undele scrisului, preferând când pasteluri, când poemele trubadurilor, când ofrandele poeziei de dragoste, sub o oblăduire a propriei *lumini*, dând Poeziei o definiție aparte: *Răsare luna din oglinzi fecunde/cu scrum de aripi risipit pe aripi,/sirenele ademenind din unde/adună necuprinsul între maluri...; Eu vin din vreme și m-afund în vreme/cum pasărea ce zboară-n infinit(...); Când peste ani, prin vreme, înapoi/o să te-ntorci, iubita mea, vreodată/cu mâna ta, bătrână-nfiorată/vei răsfoi, aceste învechite foi...*

Lucian Emandi își caută și își captează propriul lirism (în care există mult Carpe diem clepsidric sau cariatidic), invocând sau dedicând unele poeme lui M. Eminescu, Șt. Aug. Doinaș (pag. 91, 80, 72 ori altor ziditori: Meșterul Manole, Zeus, *Cântării României*, *La Cozia*, *La Alba Iulia* ș.a.) sau se ancorează în arhetipal și ancestral cosmogonic dând reale însemne de reaşezare a limbajului în sinestezii majore ale unui Eu propriu: *Stau răstignit pe crucea lui septembrie/deoparte-i soare, dincolo e ceață/mari brute mi s-au prăbușit în membre/otrava lor îmi macină viața...* În istoria emoției din prezenta antologie, de un lirism aparte al luminilor, există multe simboluri și metafore care țin de mână ideile și mesajele (să nu se rătăcească armoniile și alternanțele) care se cuprind/desprind din poeme: crinul, toamna, ceasul, amintirea, rădăcinile, cântecul, trecerea, izvorul, zbaterea, singurătatea etc. Astfel, criteriul scrierilor poetului din literatura vestului, din Pecica, se divide într-o retorică a sensurilor și într-o lirică casuală a unei semantici (în care tropi și rime se ascund) pentru că limbajul este doar un înveliș, iar refularea emoției artistice este canonică, tezigă și fără prețiozități ori prejudecăți: *Robind la*

vis m-am tot smerit/și-am dus ofrandă inima-n zadar/la un părelnic, mincinos altar/ce doar închipuirea l-a sfințit...

CONCLUZII

Dincolo de aceste câteva clișee de ordin semantic asupra operei emandiene, aranjată antologic de Eugenia Ponta Pete, se impun și câteva clișee ale locurilor de baștină ale poetului Lucian Emandi. Cenaclul, ca și grupare literară din Pecica, poartă numele poetului (cenaclul a fost constituit în data de 15 februarie 2010, la 90 de ani de la nașterea lui Lucian Emandi). Creatorii locali, cu frecvente întâlniri de cenaclu, au și un periodic, cu un titlu sugestiv **Lumina inimii**.

Elocvente și cutremurătoare sunt și versurile inscripționate de către membrii cenaclului pe piatra funerară: *Încet încet lumina vieții-apune/Și noaptea ca o apă mă înghite/Mai tremură prin ani câte-un tăciune*.

Anul 2020 a fost declarat, la Pecica, Anul Lucian Emandi. Prefațăm un alt eveniment al locului prin spicuri din poemul *Bătrâna casă albă* (op. cit. pag. 138): *Bătrâna casă albă de la țară/cu geamul spânzurat la asfințit/în tine visul mi s-a zămislit/și a văzut lumina prima oară//În curtea ta cu vișinul mărunț/m-au dezmiertat atâtea primăveri/că tot presari în părul meu cărunț/suave flori din vișinul de ieri(...)*.

Luând ca punct de reper topos și epos din fragmentate amintiri, *Bătrâna casă albă*, locul de naștere și de copilărie din Pecica al poetului Lucian Emandi a căpătat identitate și însuflețire în data de 18 noiembrie 2017, ca într-o unanimă *Emoție de toamnă*. Spuneam atunci, ca și acum, că la casa cu numărul 1278, printr-un fior al comuniunii locale, Poetul s-a fost întors acasă, printr-un *Însemn memorial* (o plăcuță comemorativă, care a fost sfințită și așezată pe fațada casei).

Au fost prezenți fiii satului și personalități, membri ai familiei, altarul liric pecican-Cenaclul, scriitori, oficialități, înalte fețe bisericești, dar și actualul proprietar, doamna Ema, care a cumpărat casa în 1971). Botezul plăcuței a înscris istorie în orașul patriarhal Pecica, la capăt de țară, făcând ca Tainele inimilor să vibreze și să așeze Lumina inimii sale la loc binecuvântat.

Bătrână casă albă și iubită/în pragul tău stă timpu-ncremenit/sub saricansenării ciopârțită/de viscole florale troienit...

Dar, trebuie să spunem, că în ciuda unor creații (chiar primele volume scrise la vreme de război), pastelate sau încărcate de sonete, opera lui Lucian Emandi nu a fost recunoscută la adevărata valoare în vremea în care a scris.

*Și totuși...mă-ntorc la tine, dulce cuib al meu/și stau la geam...//Dar geamu-i spre apus/și vremea viscolește tot mai greu/omătul primăverii ce s-a dus... (iată un oximoron ce trădează regrete ... viața/moarte/apus într-o declarație și declamație din interior de suflet rătăcit). O *Cântare a fiului pierdut* am încercat și noi, așezând în cuvinte, rostiri și pecete de viață.*

Și totuși... în timpul documentării și a structurării acestui eseu evocativ, în surdina, pe un post de radio se cânta... *Cireșul...* (muzica Marius Mihalca, Timișoara, versuri Lucian Emandi).

Poetul Lucian Emandi se înscrie în literatura română din partea vestului de țară ca un poet al solitudinii și al filonul tradiționalist, făcând parte dintr-o generație interbelică

puțin cercetată (Ilie Măduța, Grigore Moțiu-Bulduș, Viorel Gheorghită, Traian Oancea, Mircea Micu, Gheorghe Moțiu, Pavel Mercescu - 21 de plachete, 630 de poezii).

Lucian Emandi este Poetul dintre două lumi (război și pace) asemeni lui Gligor Moțiu Bulduș (din Macea), care, deși a fost și un funcționar public, a evocat vremurile în creații precum: *Epopoea Păulișului* (cronici versificate de război), Pătru Mantu (proză scurtă), cu toate că acest personaj era un haiduc rătăcit, Petru Turnea, pe numele adevărat Bolvașnița, Caransebeș.

Specific literaturii interbelice, sonetul (poezie cu formă fixă) cultivat de Lucian Emandi, nu numai ca inovație în componistică, dar mai ales ca ideatică, îi este propriu, salvând ca rezonanță, aspirația spre ideal și vindecare. Pauza de creație, treizeci de ani și jumătate, o pauză *impusă*, îi va servi, mai apoi, ca mod de existență meditativă printre cărți, din gândurile sale răzbătând acea legănare între lumina inimii și vocea de interior, liric-patetică, nu însă și o asemănare cu Baudelaire, Emandi fiind un ispitit de tenebre, dar nu un posedat, nici static, nici dinamic, de aceea se va bucura de simpatia și ajutorul lui Ștefan Augustin Doinaș sau Ovidiu Papadima, Viorel Gheorghită, Alexandru Ruja, Ion Maxim, Carmen Odangiu, Simion Dima, Valeriu Drumeș ș.a. prin ale căror referințe, jocul pur emandian al cuvintelor va cunoaște strălucire.

LA O CEAȘCĂ DE CAFEA, DUMINICA

DE CE Scriu COPIII?

Florica R. CÂNDEA

Considerații

În asurzitoarea nepăsare a zilelor ce se trec, zilele tabletizate ori tabloidizate de focarul fenomen "ebook" și nu numai, mai sunt (mulți) cei care scriu.

Desigur, nu spunem un lucru inedit, acela că Literatura pentru copii este (încă) o Cenușăreasă a Marii Literaturi. Mai rar, dar sigur. În Literatura pentru copii, însoțirile, sunt purtătoare de veșminte. Care veșminte (înnoite) apar tot mai des în inefabilul peisaj copilăresc. Nu am cerut niciodată răspuns la întrebarea care însoțește acest material pentru că acestea, adică Scrierile sunt rezultatul unor speciale lecturi, dacă vreți (mai nou) "Portofolii" de Lecturi suplimentare sau Eseuri tematice, ca rezultat al unor studii particulare.

Cu ceva timp în urmă, pe vremea anilor de școală, ca dascăl, într-un gimnaziu arădean, am experimentat cu o clasă de elevi asemenea metode, a lecturilor pe fișe ori clasate în portofolii individuale, de la general la particular, care a avut ca rezultat editorial, o Trilogie semnată cu elevii "De la lectură la lecturi".

În acest context, un copil cu predilecție înspre lectură sau care "crește" ori provine din acest mediu propice, va avea, cert, tendința de a "specula" micile sale înclinări literare (și de a le așterne, nevolnic, pe hârtie).

Recent (și sunt multe asemenea exemple) am fost martor unor astfel de "plăceri", lectura fiind una asemeni inocentului lector.

Receptarea unui text, povestioară ori carte scrisă de un copil, îi poate produce oricui o revelație, și de ce nu! o mărturisitoare cronică, asemeni ori conformă cu relatarea în sine. Dar, se impune, imperios, a se face o pregnantă deosebire între Literatura pentru copii și Literatura scrisă de copii. Asta, în condițiile în care, în ultimii ani, se scrie; scriu copiii, scriu adulții pentru copii sau scriu copiii laolaltă cu adulții, așa, ca o (îm)podobire a scenetei-crochiu, numită scurt "viața pe scurt"! Așadar, "Grădina poveștilor", de la apus la răsărit, devine, laolaltă, o Lampă a lui Aladin, tot mai splendidă și agreabilă ori la îndemână (de vreme ce, tehnica modernă obturează, voit, accesul la o carte între două coperte).

Și totuși! De ce scriu copiii?

E ca o împlinire, am spune, a lucrurilor simple. Un fapt al unor libertăți: în gândire, în simțire, în cuprindere. Fugind de cel mai temut cuvânt al ultimilor ani (virus) până și copiii își împănăză desktop-ul cu "invenții" mignon scrise. "Păpușa" (lor) electronică, a copiilor, devine, pentru fetețe, o altfel de "Barbie"!

Au rămas, în opinia noastră, netemute și în picioare, editurile și tipografiile care (încă) ne încarcă emoțional-spiritual fugara trecere prin ochi de copil și acesta, cu o carte, a sa, de/în mână. În astfel de ocazii, copiii care scriu, ne dez(în)văluie o altă componentă a laturii umane, creația, în abrupto cu existența noastră ori a unei alte fețe, fade ori cu spade.

Despre carte și arta narativă

Recent a văzut lumina tiparului o carte "în oglindă" (mamă și fiică) purtând titlul din imediata noastră cămară de bucate "Năzdrăvăniile lui Toricel", Editura Gutenberg Univers, Arad, 2021.

Semnează acest duplex editorial Viviana Milivoievici și Iasmina Milivoievici.

Cartea este concepută bilingv, traducerea în limba italiană aparține Elenei Adelina Nicorescu, iar ca referenți sunt: prof. univ. dr. Alvaro Rochetti, Lois Begioni, de altfel, iată o deschidere înspre universalitate pentru că distinșii referenți aparțin lumilor universitare ale țărilor noastre surori, Franța și Italia.

Rezultat al unui Proiect deja bine cimentat, "Colocviul Internațional Europa-Centru și imagine, ediția a IX-a, 22-23

octombrie 2021, și organizat de Universitatea de Vest Vasile Goldiș, în parteneriat cu alte foruri culturale, acest nou volum însumează peste o sută șaptezeci și șapte de pagini, structurat pe cele două segmente (română și italiană).

Vin în întâmpinarea cititorilor, Ioan David, dar și autoarele, ca o ofertă-pledoarie pentru un nou început și o nouă lectură.

Primul segment al cărții, partea scrisă în limba română este format (până la pagina 89) de cinci episoade, cu titluri desprinse din imediata noastră realitate: Bila de cașcaval, Cioco și Tina, Bălăceală... din greșeală, Distracție de sărbători, Emoții de Crăciun. După cum lesne se poate observa, titlurile surprind, lent, anumite secvențe "casnice" transpuse în litere și fapte, prin prisma ochilor de copil (în tandemul mamei). Este lesne înțeles că acest necuvântător, "Toricel" este umanizat, dar și aglutinat de mâna scrișului. De copil. Nu ne vom referi acum (aici) la ochiul atent al mamei, pentru că, el, ochiul, vede, transpare, dar nu dispăre! E o altfel de "prietenie literară" în acest volum de debut, în care stilul adoptat este unul simplu, fluid, de poveste, ca o călătorie fascinantă, produs al unui vis naiv. De copil!

Copilul cu nume de floare, Iasmina, nu așteaptă nimic "mură-n gură", se sprijină doar pe "bagheta" mamei, având ca pretext-partener, pe Toricel (de fapt, credem, să ne și amuzăm, orice consoană ar fi format un nume, predestinat, eroului cărții). La vârsta "păpușilor vorbitoare" din vitrine, Iasmina își privește primii pași, așa, ca din joacă, fiind o prezență agreabilă, de care vom mai auzi, pentru că "sângele apă nu se face"!

Volumul propune nu numai o împărtășanie biografică inspirată din alte "năzdrăvănii", ci și o regăsire de sine, în tumultul risipirilor zilnice de școlar. Ca să pătrundem în această realitate, avem nevoie de o "plecată" inocență, în general, și de aceeași primă dragoste, în special, copilul din noi.

Volumul respectă stilul liniar și descriptiv al genului epic (povestire) și este completat, prin elementele desfășurării subiectului, de epicitate, narativ, dialog și

descriere, verbele folosite fiind distinctive, cele ale basmelor. "În momentul acela, Toricel o luă la sănătoasă pe pult, în graba lui se împiedică de un cub de unt, căzut probabil dintr-o farfurie" (op cit. pag. 15). Nu lipsesc diminutivele, specifice vârstei, în exprimare, precum și alte nume, confecționate din prescurtări la îndemână: "Observă boticul pisicii printre frunze, iar în mijlocul năsucului stătea obraznic un spin. Cioco se tânguia în continuare" (op. 29). Nici augmentativele nu sunt ocolite, desigur, spre a spori farmecul de poveste: "-Dar Chiț-Chiț unde e?! observă Chițoi".

În concluzie, arta narativă definește dezinvoltura prin care a fost brodat conținutul, cele două autoare deschizând un alt drum, al literaturii, de la copii pentru copii. Presărat și cu învățăminte, volumul va sluji, desigur, unei educații etice și estetice, atât de necesare. Suntem încredințați să credem că întrebarea din subtitlul acestui eseu, a elucidat pe cât posibil faptul că scrierile elevilor (la care am participat în ultima vreme) sunt felii și delicii pentru copiii mici și mari, însuflețind trăiri umane de la 3 la 93 de ani!

GLIA...

D. C.

Cât încă ai timp
Și-o brumă de minte
La timp ia aminte:
El nu-i ca un ghimp
Să-ți șadă în coastă
Nici bun, nici năpastă
El sapă... doar sapă...

Cum nu-l poți opri,
Tu nu-l risipi
În lucruri deșarte
Semințe de moarte,
Zadarnic....

Deci scrie
Și fă să nu-ți fie
Destinul paharnic
Ce toarnă în cupă
Și oră și clipă
Ci doar armonie...
Trăiește și-nvață
că Timpul e viu
Nu gândul pustiu,
E vameș pe viață

SPLENDIDA BANALITATE

Mira ODAGIU

Lecturi de vacanță, la malul mării : „*Dincolo de bine, dincoace de rău - Despre iubire*” și „*Splendida banalitate*” de Alice Năstase Buciuta, o scriitoare tânără, proaspătă și aparent foarte „en vogue” și „glossy” în peisajul literar feminin și feminist al ultimilor ani, unde s-a remarcat prin felul foarte sincer, onest și dezinvolt de-a scrie despre eterna căutare a iubirii ...

Ambele cărți cuprind articole-eseu cu tematică cotidiană, dar care trădează dorința arzătoare de a trăi Dragostea definitiv și adevărat ...

Scriitura Aicei, prin Țara iubirilor..., este când un „tango” ropotitor și pasional, când un blouse sfâșietor și melancolic , când o polcă șturlubatică ori șagalnică, când un vals aerat ca o primăvară mult visată...

Da, Alice Năstase Buciuta te înrobește, citind-o, pentru că își asumă libertatea de a vorbi franc, la lumina zilei și a lumii despre trăiri intime de buduar, despre experiențe compromițătoare, despre amintiri psihanalizabile, despre vise și speranțe năruite, despre suferințele și complexe tinerei naive, ale femeii înșelate, ale mamei singure în luptă cu societatea misogină.

Felul firesc și frenetic în care-ți vorbește Alice despre viața ei îți creează impresia de „deja-vu, deja-vecu”, pentru că orice femeie, într-un exercițiu de sinceritate, se va regăsi printre meandrele experiențelor ei, iar latura inspirativă trezește, uneori, nevoia de a te scrie și descrie într-un răvășitor proces psihanalitic și ispășitor de păcate..mai mult sau mai puțin ...capitale... Mulțumim, Alice pentru asta!

Tehnica sa literară este rezultatul experienței, al exercițiului cu frumosul, cu sensibilitatea cu metafora îndelung căutată: „povești zvârcolite pline de țipăt și dor”, „constelații de gusturi sublime” „miresme de fruct spintecat”, etc.

Am iubit până la deznădejde și înapoi articolele din „*Splendida banalitate*” precum : „E toamnă. E frig. E frumos.” „Logodnă cu inel de ceapă”, „Dragoste blândă și ananas crud”, „Cadouri adevărate, visate, promise”(„*Dincolo de bine, dincoace de rău - Despre iubire*”), „Două fete și un băiat”, „Surpriza de sub bradul de Crăciun”, „O rochie nouă”

Am citit cărțile Aicei Năstase Bucita cu sentimentul că mă aflu în fața unui platou cu „macarons”...prăjiturilele franțuzești care în opinia mea sunt frumoase, delicate, aromate, pastelate, aerate... iar, gustul lor divin...te ridică până la nori într-o plăcere vinovată și desăvârșită ca un sărut furat...

LA O CEAȘCĂ DE CAFEA, DUMINICA
**CETATEA NEAMULUI SAU CURAJUL DE A FI
PATRIOT ÎNTR-O ROMÂNIE ÎN CARE SE VORBEȘTE
PREA PUȚIN DESPRE EROI**

Elena Camelia BELEI

Pentru mine curajul înseamnă a-ți exprima propriile idei și a lua deciziile corecte după cum îți dictează conștiința, chiar dacă uneori ele diferă de ale celorlalți. Am ajuns la concluzia (dureroasă, ce-i drept) că pentru tinerii zilelor noastre a fi patriot e cu adevărat un act de curaj! De ce? Poate pentru că prea mult, nemulțumiți de un prezent decadent în ceea ce privește valorile general umane, uităm de trecutul glorios (așa cum îl descria și Eminescu în operele sale poetice) care a fost construit prin prisma sacrificiului, prin suferința unor oameni despre care azi se mai amintește prea puțin. Parcă ne e teamă să iubim valorile național-creștine, avem anumite rețineri pe considerentul că „nu ești cool, nu ești în trend cu modernizarea”. Și uite așa, ajungem nu numai să ometem prezența elitelor actuale, dar să îngropăm în același timp și eroii de altădată. În contextul actual, activitatea celor din organizația Cetatea Neamului este binevenită, mai ales că cei care o alcătuiesc sunt toți tineri, de la liceeni la absolvenți de studii superioare.

Deși cunoșteam activitatea acestei organizații, am avut prilejul de a afla mai multe despre preocupările membrilor ei odată cu invitația de a participa la conferința din data de 12 martie care s-a desfășurat la Liceul Tehnologic „Stefan Hell” din Sântana, tematica fiind „Mărturii din temnițele comuniste”. Un bun prilej de a vorbi despre sfinții închisorilor, de a savura versuri celebre de-ale lui Radu Gyr interpretate magistral pe acorduri de chitară, cântece care nu au cum să nu transpună publicul în atmosfera suferinței, a dăruirii personale în scopuri idealiste, cum ar fi libertatea de neam. Membrii Cetății Neamului au readus în prezent, prin atitudinea, discursul și cântecele interpretate, trecutul, un trecut care ne-a amintit cât de sumbră a fost perioada comunistă și câtă dăruire de sine au pus intelectualii vremii în lupta lor contra cenzurii, o luptă care i-a costat de fapt libertatea, dar care nu a reușit să le fure cel mai scump ideal: credința! Conferința a fost cu atât mai profundă, cu cât câțiva elevi ai liceului sântănean au pregătit un recital de poezii din opera lui Ștefan Augustin Doinaș și Radu Gyr, fiind vorba despre Slavita Andrei, Slavita Oana, Rădac Ioana, Cotu Damaris, Candale Ana, Sîrb Andrada, Cotu Ruben, Popa Denisa, Maxim Denisa, Miu Sorin și Todoruț Cătălin.

Ce este de fapt Cetatea Neamului? Ne-a răspuns la această întrebare Tudor Tomuța, cel care a avut ideea strălucită de a implica și elevii în această activitate: „Grupul Cetatea Neamului reprezintă moștenirea spirituală și morală a iubirii de neam și țară transmisă de către înaintașii noștri și pe care noi o ducem mai departe spre a menține și spori flacăra naționalismului românesc. Înființat în 2019 și având statut de asociație în 2021, Cetatea Neamului înreprende în principal acțiuni de conștientizare și promovare a valorilor național-creștine. Acțiunile de ajutorare, voluntariat și culturale sunt de asemenea centrul programului nostru.

Printre activitățile pe care le-am desfășurat până acum se numără: acțiuni de ajutorare a familiilor și persoanelor nevoiașe, acțiuni de voluntariat - ecologizare, acțiuni de comemorare a eroilor și personalităților simbol ale neamului românesc: „Drumul Iancului 2021” - drum parcurs pe jos de către organizații naționaliste de la comuna Vidra de Sus până la Țebea în două zile spre cinstirea eroului național Avram Iancu, comemorare martiri arădeni, comemoare personalități locale, Conferința „Mărturii din temnițele comuniste” din 12 martie 2022 – susținută la Sântana de către membrii organizației și având ca scop comemorarea și educarea comunității în ceea ce privește detenția politică în perioada comunistă, evenimentul „Cele 7 cuvine către tineri” - care se desfășoară în timpul Postului Mare în fiecare zi de miercuri și are la bază cele șapte lecturi rostite de către părintele Gheorghe Calciu în timpul Postului Mare în anul 1977.”

Asta numesc eu act de curaj în rândul tinerilor noștri, dorința de a se apleca spre valorile trecutului și de a conștientiza importanța patriotismului. Le mulțumesc membrilor Cetății Neamului, Tudor Tomuța, Neag Cătălin, Duminică Emanuel, Eweline Hell, Gerhard Hell, pentru curajul de a fi patrioți și de a educa publicul în acest spirit.

AL. FLORIN ȚENE: *VISUL ALB*

Câinele, singurul prieten care-i mai rămăsese, îl lingea pe față cu un devotament rar întâlnit. Nenea Călin, așa cum îl strigau mai toți copiii din cartier, se ghemuise sub un teanc de cartoane acoperite cu o folie din plastic în gheena de gunoi care răspândea un miros pătrunzător de varză acră. ”*Ce miros plăcut de sarmale*“, își zise în gând, trăgând peste cap cartonul să nu-l ningă. Simțea că are temperatură. Corona virus îi intrase în trup.” *Ce bine este. Pe frigul ăsta îmi prinde bine. Dar dacă...am Coronavirus? Nu se poate...De unde să-l fi luat?!*” Patrocle se întinse lângă el, bângându-și botul sub etichetele din față, veghind cu ochii întredeschși.

De câteva zile cerul își revărsa sacul cu fulgi mari de zăpadă peste oraș. Se înnoptase și lumina lampadarului din apropiere prelungea umbrele copacilor până în colțul unde își făcuseră adăpost cei doi.

Câinele ciuli urechile la auzul pașilor care se apropiau. Un bărbat venea spre gheena aruncând punga cu gunoi în pubelă.

-Iarăși v-ați aciuiat pe aci!? Mama voastră de derbedei!

Nu îi răspunse nimeni. Doar Patrocle mârâi. Umbra omului dispăru, iar pașii afundați în zăpadă se îndepărtară până nu se mai auziră.

-Lasă-l în pace! Culcă-te lângă mine să ne încălzim.

Câinele se întinse în spatele lui, cât era de lung. Simțea căldura prietenului și nu-i mai păsa de fulgii mari ce se așterneau peste ei. Simțea o siguranță știind că Patrocle veghează. O moleșeală plăcută îl cuprinsese ca un vis frumos.

“- *Și acum, dragi iubitori de poezie, invităm în scenă pe marele poet Călin Matei..., Oamenii aplaudară cu entuziasm. Distins Poet vă rugăm să ne citiți câteva poezii din volumele dumneavoastră.*”

Ne-a Călin adăpostit sub cartoanele umezite, încă, mai auzea aplauzele furtunoase ale spectatorilor.

“- Dragii mei cititori, mă bucur că ați venit în număr atât de mare la întâlnirea cu Poezia. Așa cum Blaga spunea, în unul din eseurile sale, că: *“Poetul este un donator de sânge la spitalul cuvintelor”*, eu nu fac altceva decât să aduc lumină în conștiința mea care se comportă, de multe ori, ca și cum ar avea un tratat de alianță cu adversarii mei. În acest context eu am făcut din Poezie o armă, din succesul meu o înfrângere și din bucurie o suferință... Și acum dați-mi voie să vă citesc câteva poezii din volumul, de curând apărut, intitulat *“Germinația cuvântului de sub zăpadă”*.

Nu își mai aducea aminte ce poeme a citit, dar niciodată nu are să uite poezia *“Poetul”*, pe care a spus-o pe de rost și pe care acum o murmură cu buzele arse de frig în urechile câinelui:

Poetul

S-a întors poetul în satul natal
Cu toate păsările lui zburătoare
Același râu îi aduce la mal
Amintiri din clipe arzătoare.

S-a întors poetul pe strada copilăriei
Și e o altă adresă pe casa lui
Bronzul toamnei sună în frunza viei
Și galbenul scrisorilor a trecut în gutui.

...Ceața timpului, val după val,
peste nuci încet se lasă,
prin inimile oamenilor din satul natal
trece poetul, amintire, spre casă...

„- *Domnule Călin Matei, vă mulțumim pentru faptul că ați răspuns la solicitarea noastră. Vă mulțumim în numele conducerii Bibliotecii din Zătreni și al cititorilor noștri. Vă rugăm să mai veniți în mijlocul nostru.*

-Dacă mă invitați, am să vin cu mare plăcere.”

Ningea intens și cartoanele se înmuieră de tot. Mirosul de varză acră parcă dispăruse, sau se obișnuise de mai bine de doi ani cu el. Chiar îi plăcea. Îi aducea aminte de Mioara când îi gătea varză călită cu cârnații aduși de la țară, de la socri. „*Ce vremuri! Toate sfintele sărbători le petreceam acolo, în Zătreni, la socri. Dar..., toate s-au dus. Mioara, bibliotecara care m-a prezentat așa de frumos publicului, după doi ani de căsătorie, a plecat cu altul. Fără nici-o explicație. Socrii au murit și pe mine m-a luat valul...*” Se întoarse cu fața spre Patrocle și-l cuprinse cu brațele.

“Dansam într-un vals amețitor pe parchetul bine lustruit într-o sală din București după ce am luat premiul Academiei. Totul se învărtea în jurul nostru ca într-un film tridimensional. Era alb peste tot, până și în visele noastreacompaniate de orchestră. Rochiile femeilor, costumele bărbaților, până și pantofii. Mioara mă strângea în brațe, zâmbind gânditoare. Era în jur numai alb precum în tablourile lui Bimba, prietenul plecat de mult...”

Zăpada se așternuse peste toată comuna. Albul ștersese mizeria oamenilor. Ningea din belșug și plapuma albă acoperise pe cei doi.

LA O CEAȘCĂ DE CAFEA, DUMINICA

O NOUĂ EDIȚIE A REVISTEI GUTENBERG LA ARAD

Florica R. CÂNDEA, Carina A. BABA

Motto:

„Oprește, Doamne, trecerea! /Știu că unde nu e moarte, nu e nici iubire, /totuși, Te rog: /Oprește, Doamne, ceasornicul cu care ne măsoară destrămarea.” (Lucian Blaga, *În marea trecere*, 1924)

Dintru început, facem precizarea că acest motto este ales pentru a accentua stabilimentul creat nouă, între bucuria existenței (și prin scris) pe acest pământ.

Revista **Gutenberg** din luna iunie a ieșit din tipar, sub soarele dogoritor care îi înveșmântă, metaforic, coperta întâi. Conținutul bogat (112 pagini) este structurat pe generice de un real interes: *Editorial, Aradul-documentar, Restituiri, Literatura de sertar, Gazete și gazetari, Salon Gutenberg-spații de locuire, La o ceașcă de cafea, duminica, Cu ochiul liber, Aria diversitas ș.a.*

Cu bucuria cuvântului scris, sunt inserate în revistă considerații privind volumul **Jurnaliști arădeni. Selfie**, Lavinia Betea și Vasile Filip, autori, volum apărut recent și despre care prof. univ. dr. Ioan Biriș scrie cu aplomb și acuratețe (pag. 63-65). Alte considerații, tot la acest subiect, sunt semnate de Carina A. Baba și Florica R. Căndea (pag. 101-102).

Suntem încă marcați de pierderea celui care a condus destinele UZPR aproape zece ani, domnul președinte Doru Dinu Glăvan, și ne dorim a întregi spectrul manifestărilor omagiale la momentul dezvelirii bustului (realizat pe spesele familiei Daniela și Constantin Gumann) cu un crâmpei din eseul dedicat și publicat în revista Gutenberg 50 (pag. 103-104): „Ce-aș fi spus dacă... Acum, conceput a fi un construct, aș numi timpul de acum, simplu: Doru Dinu Glăvan! Sau Apostol!” (acest eseu evocativ și expresiv a apărut de Ziua Ziaristului, 28 iunie a.c., și pe site UZPR).

Expresie a unui sentiment de prețuire, considerăm „aducerea Acasă la sediu” a ființei întrupate în Stea a celui înălțat, domnul președinte, ca un moment de evlavie liturgică! Prefațăm și noi, de la Arad, această clipă, cu argumentul că, din luna septembrie, revista Gutenberg îl va consemna pe regretatul om de radio și presă scrisă, Doru Dinu Glăvan, în caseta tehnică, ca Membru onorific (alături de alți doi slujitori dedicați, Constantin Avădanei și Emil Pinteia). Aceasta este și motivația motto-ului ales, ca far și călăuză, din incipitul acestui material.

Considerăm revista, prin toți colaboratorii și semnatarii, aproape trei mii, ca o simbioză și o formă de creație productivă, între prezent și trecut, pentru un viitor care ne obligă.

BACI GHIURI A LU' HĂMFĂU' ȘI FELCĂU'

Ioan Alexandru ARDELEAN

Am umblat pân multie locuri și am văzut fel de fel de oameni, locuri și obiceiuri, numa că nu pot zâce că am aflat tăt ce Bunu' Dumnezău ni-o dat pă pământu' aiesta, m-am sâmțât bine păstă tăt, da, să spun drept ca la Macea nu-i nicări. Eh, amu nu vreau să laud satu' mneu, fieștecare să sâmțește bine acolo inde Dumnezău l-o rânduit să vie pă lume, așe și io.

M-am gândit să vă-nvăț să jucați „felcău”, să nu credeți că felcău' îi on joc de dănțuit, omu' cu muierea, felcău' aiesta, îi on joc de cărți. Felcău' aiesta să juca tare mult la Macea, mai ales în zâlile de sărbătoare, după ce vin oamini de la biserică și mnezăzască, ies cu scăuneșile, ori pă marjinea șanțului și bat cartia de mama focului. Cărțile cu care să joacă îs cărți ungurești și anume trizăci și doauă de dărăburi și-s cam așe: patru colori, mac sau moc, verdie, roșu și dubă, le-am scris după cum îs de tari. Pântru fiecare coloare să folosesc cărțile: doieșu' sau arșeu', trieșu' sau felcău', pătrașu' sau calu'- craiu', zecica sau crăița-crăiasa, unspăce sau chețamu'. Și cărțile aștia îs ca oamini mai tari și mai slăbănoji, cele mai tari cărți îs felcăii(mac, verdie, roșu și dubă, cătă felcău' de dubă oamini îi mai zâc și „pișa”, ori „împinje roabă”, bănuiesc că știți de ce), apoi vin tromfii și apoi celelalte cărți.

La fiecare joc să aleje o coloare care îi zâce „tromf”, alejerea lui să face în doauă feluri: ca la Curtici - ultima carte arată colorea tromfului, ori ca la Macea - p-a legatea, adică o luptă strânsă între cărțeși, care din doar tri sau cinci cărți aleg tromfu', musai să aibe felcău', dacă nu are nimeni felcău'(sau nu vrea nimeni să alegă) să-mpart cărțile și se aleje tromfu' din opt cărți.

Cele mai mari cărți din joc îs cele care arătă felcăii și tromfii. Ordinea de la mare la mic, după tăria cărții îi: 3 moc sau felcău' de mac care îi mai tare dicât 3 verde, felcău' de verde care la rându lui îi mai tare dicât 3 roșu, sau felcău' de roșu care îi mai tare dicât 3 de dubă(pișa), apoi vin tromfii: chețamu', crăița, craiu'(calu'), arșeu'(doieșu', doiaru'), 9(noașu'), 8(optașu') și 7(șepticu') apoi vin celelalte cărți. Cea mai mare și mai tare carte din joc (felcău' de mac) îi mazăce și „pișta”.

Felcău' să joacă în ciopoară(echipe), pot juca doi oameni, tri, ori patru oameni(aici îs doauă ciopoară), cel mai faină îi cel care să joacă în patru, să mai poatie juca și felcău' în șasă(mai rar). Când să pornește jocu' cele doauă ciopoară îs aseminia(egale), apoi primii care nu duc barem tri cărți, am uitat să vă spun că numa chețamii și crăițale să numără, adicate îs pusă la bătaie opt cărți.

Cine nu duce tri cărți îi măgari sau slugă, celalți îs stăpâni sau șefi, din măgărie nu poți să ieși numa dacă-i baji pă celalți, măgari, mai iestă o scăpare, da numa pântru stăpâni, îi fuga, adicate să nu duci nici o carte de zece, măgarii nu pot fuji și nici nu-i slobod să fugă. Măgarii fac cărțile tăt ei, odată unu' apoi celălalt, tăt așe până ies din măgărie.

Fiecare tură de joc să socotește un punct, chiară de la îndăluitu' jocului să hotărește câte puncte trebuie să adune câștigătorii, de obicei să hotărește numărul de 11 puncte, dar numărul aiesta poate fi mai mare sau mai mic. Dacă pe marjine stau mai multe echipe atunci să micșorează numărul de puncte care duc la câștigarea jocului, pierzătorii sunt înlocuiți cu alții și tot așa până să lasă sara... și nu să mai vede. Sara încep poveștile cu străgoaie și cu focuri mici inde pomnesc cocoșii în ciur și vinu' face mărjele în paharile de iagă.

La jocul felcăului să folosăsc multe semne, care de altfel nu-i slobod să le faci și care duc la mari supărări între cărțeși, aceste semne pot duce până la scoaterea din joc a celor care le fac sau mai rar până la supărări care țin multă vreme.

Dacă ridici sprâncenile în sus poate fi înțales ca „dacă ai verdie” sau „dă verdie jos” sau „să dau verdie jos”, aceleași înțalesuri să dau când scoți limba, dar pentru culoarea roșu, umflatu' obrazului îi dubă, iar semnu' mocului îi strâmbatu' gurii spre dreapta sau stânga, care cum poatie (Miculaie a lu' Piscălau' nu poatie numa cătă partia dreaptă). Alți jucători au semnele lor neștiute de nime, aieștia-s jucători vechi și nu joacă numa laolaltă, miști un jejit, poate fi mac, doauă jelite, verdie, tri roșu și patru dubă. Mai poate fi semn și felu' cum să țin cărțile în brâncă, stânga-dreapta și numa mintia omului știe câtie o zgornonit și le-o pus în joc numa să câștije.

Astăzi n-am mai auzat pă nime să joace felcău, tăț oamini stau 'năintia unui televizoraș mai micuț sau mai măroc și nu zăc nimic, nime nu mai suduie, nime nu să mai sfădește, tătă lumea îi liniștită. Oare oamini îs mulțamiți?

Eh, ce să zăc!? Mie-mi lipsește bătutu' cărțelor pă masă cu „pișta” și străgatu'; „ai vinit și tu cu pișă (împinje roabă)”!

La Macea oamini tătdiauna or fost hunsuți, da ca amu, niciodată!

FIRUL DE IARBĂ

Ionuț ȚENE

Poetul e firul de iarbă

Inima sa rândunică în bătaia șoimului

Și dealurile verzi și-au făcut cuib în ochiul munților

Poetul e frunza căzută în pădure

cu ploaia rece de toamnă

Și aisberg frământat de oceane

cum tânăra fată de prima iubire

Poetul e naufragiatul pe Atlandida

iar privirea lui savană unde aleargă leii uitarea

BACE TOGHIERE ȘI UNCHIOAIA PERSÎDA

Gheorghe HODREA

Bună dimineața, oameni buni!

Mă, ce ți' și cu tehnica asta! Că iaca, pînă tecnică, ascuțîmia mințîi omineșchi o smuls dachie iexacchie dî la șchiințe și pînă tăt felu' dă metoghie și strategii s-or inventat fel și fel dă mășinuță și mășinării care nie fac viața mai ușoară. Amu, iele mulchi-ar fi dă zîs dăspră tecnică, da' io n-aș mere pria dăparchie mulțămîndu-mă și numa' cu gîndu' la cît binie or adus învențîile ci-or modernizat mărșu' da-ncălaria (pă bițoagle, motorechie ori motorciclechie), mărșu' cu mășinile (dî la mășinuțîle dă lux, cursîle dă perzoanie, pînă la 83 cele mari, dă tranșport), mărșu' pă su' pămînt, pînă aier, pă dasupra și pă su' ape și în cele dîn urmă dî cîtă pămînt cîtă alchie corpuri cereșchi. Scoborîndu-nie cu picioarile pă pămînt, fără a umbla cu capu' în nori, musai și recunoșchiam pă dă altă parchie că dîn zîsa unuia, învențîile zîce că le fac oamini lenieși pântru a micșora numărū' dă probleme zîlnice. Și cum la fiecare problemă ieste o rezolvare, problemă fiind aflarea ei, nie veghiem nievoit' și recunoșchiam în cele dîn urmă că **șchiințîle-s uși și cheile lor îs cercetările!** Eh, iaca, cu gîndu' dă a afla și a șchi, meriam io ieri, spră cercetare, cîtă casa unchioaia Persîda.

N-am apucat binie și fac ghireapta, pă dîpă casa lu' Șmecăru bătrînu, c-am și dat față-n față cu o arîtare dă om **înfoșolită** în bîndaje. Noroc cu **clopu'** ce-l avia pă cap, că dîpă iel l-am cunoscut cum că îi unu' pă ciufală domnu' Zimzon, că iel o zîs cîtă tătă lumia că iel îi domnu' Zimzon dîrt ce tătă zîua mere da-ncălaria pă o motoretă cu numile aista. Eh, da' domnu' Zimzon, bghietu', n-o apucat și să fâliască pria mult cu motoretă c-o dat dă bai, c-o și zîs că alaltîieri meria cu ia pă **tolchiș**, cîtă grajdurile fostului Ciapeu, cînd la on moment dat o trecut p-îngă iel o mășină mică, d-acea străină, iuchie dă picior, cu o așe vitezîie fuljerătoare, dă o crezut că stă pă loc cu motoretă cu tăt și o făcut greșiala și să scoboare dî pă ia, crezînd că s-o strîcat. Iac-așe s-o ales cu **jumațu'** luat dî pă fața obrazului, cu brînca ghireaptă și cu picioru' stîng sclinchichie. O avut, săracu', noroc la ghiniol.

– “*Bună zîua, unchioaie!*”, am zîs cîtă unchioaia Persîda, băgîndu-mă la ia în ocol.

– “*Și fii sînătos, mă, Toghier!*”, m-o răspuns ia mînînd cu o mătură dă **tătarcă** o cloșcă cu on **ciopor** dă rătuțe muchie, cîtă ușia ogrezîi.

– “*Ce-i dă nou, unchioaie?*”, am întreat-o, în continuare.

– “*Apu, mă, Toghier, mai c-aș zîce c-o bolonzît lumia, mă! Ie fii tu atent ce s-onțîmplat asară! Încă dă ieri dimineața, nepotu' lu vecinu' Pitpălac bătrînu o-nceput și turuie pî la ei pînă ocol ceva motor, dă numa' nie vîjîieu **tolcerile** la tăt' cii dî pă ulița noastă. Pântru început am crezut că-i ceva motor răblăjit, dă firez la corent. Apoi, ni-am socochit c-ar puchia fi ceva drujbă rusască aproape strîcată. Eh, da' așe cîtă-n sară ni-am lămurit care-i socochiala. Mă, Toghier! Pusăsă prăpăghitu' dă nepot a*

lu' Pitpălac, pă bițicleta lu' bunu-so on motorăș cu benzîă. Nici una, nici alta, o ieșit cu învenția în uliță ca ș-o-ncerce. O **îndăluit** motorășu', o-ncălecat motorbițicleta și cînd i-o dat drumu', așe vitezîe o luat, dă dîn zece pași n-o mai putut ș-o stăpîniască trecînd cu ie pîn căputu' vecinilor dă păstă drum ca pîn hîrchie. Năfiind ciia acasă, o ieșit cu motorbițicleta dîn ocol, o așezat-o în mijlocu' drumului și mîă a mni!, dî la on capăt la cialalalt dă uliță, 'năpoi și tăt așe și iară așe. On praf ce s-o făcut pă tăt uliță, dă nu ni-am mai văzut om cu perzoană, noi, tăt' vecinii, 33 la număr cu prunci cu tăt, care ieșisărăm și veghiem comeghia. Asta ca asta, da' cam dîpă noauă ture, părăpăgitu' dă nepot a lu' Pitpălac nu s-o lăsat pînă nu l-o suit pă bunu-so pă motorbițicleta, c-o zîs dară că pîntru iel o făcut învenția. No, apoi și vez' bălămuc!

N-o apucat și mîie cinspece pași, că ceva s-o strîcat la motorbițicleta. Așe onceptut și-i zuruie motorășu', dă am gînghit că amu-amu iexplodiază. Apoi onceptut și prindă motorbițicleta o vitezîe grozavă. Baiu' n-ar fi foastă chiară mare numa' că Pitpălac bătrînu' s-o pchierdut cu firia nămaifiind stăpîn pă **corman**. Eh, d-acoalia s-or tras tăchie cele ci-or urmat!

Pîntru început o mărș cu motorbițicleta ca șerpile, cînd în ghireapta, cînd în stînga, călcînd tri ghini spăriechie. Apoi, o luat-o ghirept cîă o scroafă cu purcei, d-a lu' Tolomacu. Noroc că scroafa s-o țîpat cu purceii înt-on șanț, că altfel prafu' s-alejia dă ei. Dîpă care, s-o suit cu motorbițicleta pă **punchie dăjghinînd** cam tri lăviț' dî la uliță, dîn nenchia cășilor. Mă, da' cînd o-ntors motorbițicleta cîă noi, cioporu' dă vecini ce șighiam gură-cască, am zîs că nie face prafpă tăt'. Norocu' nost' o fost că s-o țîpat cu o așe puchiere înt-on **ogaș** dîn drum, dă numa' l-am văzut pă Pitpălac bătrînu' că ș-o luat on avînt năbănuut cîă în sus și duuus o fost, o pchierit în noru' dă praf. Iera gata-gata și nu-l mai găsîm, noroc că s-o lăsat prafu' ș-am dat păstă iel șchii inghie, mă Toghier? În vîrf la o **rudă** dă telegraf, dî pă marjina drumului. Șighia aculu' și rîghia dă noi că-l pchierdusăm.

Eh, tăchie așchia prevestesc vremeia dă săptămîna viitoare înt-on anume fel ș-anume: cele noauă ture făcuchie dă nepotu' lu' Pitpălac bătrînu' însamnă minimum 9 graghie căldura dîn aier iar ci 33 dă gură-cască la comeghia întîmplată asară, însamnă maximum 33 graghie, tăt în aer. Și pîntru că pă d-o parchie ni-o plăcut spectaculu' lu' Pitpălac bătrînu', da' pă dă altă parchie nu ni-o plăcut, că iera cîci paci și să suie pă noi cu motorbițicleta lui cu tăt, săptămîna viitoare 'om avia cînd vreme-nsorită, cînd vreme norată, dă dî la o vreme chiară ni-om întreba: -Mă! Cumui vremeia asta așe dă sucită? Răspunsu', mă Toghier, nu-i altu' dîcît aista: -**Vremia îi ca oaminii, iar oaminii îs ca vremeia!**"

Așchia fiind zîse și auzîchie, m-am duuus cîă olachile mele. Dăspră cele zîsă astîz' da' și dăspră muulchie alchile, altă dată. Pînă atunci, ș-auzîm binie și dă binie! 'Tachie bună!

Dă reținut: îfoșolită - învelită; **clopu'** - pălăria; **jumațu'** - smalțul; **tătarcă** - sorg; **ciopor** - grup, grămadă; **tolcerile** - pâlniile (aici, urechile); **îndăluit** - pornit; **corman** - ghidon; **punchie** - trotuar; **dăjghinînd** - rupând, distrugând; **ogaș** - urmă de roată de tractor, făcută în drum de pămînt; **rudă** - stălp.

IUBIREA TE IUBEȘTE MULT. TU O IUBEȘTI?

(mica planetă Valeste, sora Umbrei)

Sebastian BURNAZ

Mărite Suflet,

Mă cheamă Cora și vin ca să vă spun povestea mea.

Cu câțiva ani în urmă eram tristă fiindcă nu aflasem iubirea, dar într-o seară s-a deschis portalul către Universul Doi, iar de acolo a venit un suflet de lumină care m-a învățat ce trebuie să știu.

Eu mult îi voi purta recunoștință pentru înțelepciunea ce mi-a dăruit-o el și, de închid o clipă ochii, cu sunet cald aud ce îmi spunea:

Tu cauți iubirea, ființă dragă, dar ea e lângă tine. Ea te iubește și tot mereu te-mbrățișează și dacă tu o vezi și dacă nu o vezi. Ea e cu tine fiindcă este iubirea ta și vrea cu tine...

Mult timp te-a căutat, dar nu erai acasă, nu ai știut sub ce formă se-arată. Ea e drăguță, caldă, minunată și vrea la tine, căci tu pentru ea ești cea mai frumoasă fată. Dar vrei și tu ca voi două să fiți prietene nedespărțite?

Ființă dragă, dacă vrei să ai parte de iubire, ar fi bine să primești cu căldură și simpatie orice iubire care se ivește-n calea ta. Pentru că, dacă o vei respinge, vei face exact ce ai făcut și altădată, nu vei fi acasă când a venit iubirea...

Permițând iubirii să se manifesteze în viața ta, ea va veni la tine în forme tot mai armonioase, adusă-n viața ta de oameni tot mai minunați. Cu fiecare ființă care te iubește, iubirea încearcă să ajungă la tine. Nu o respinge, împrieteniți-vă și va veni la tine în forme tot mai frumoase și mai armonioase.

Iubirea poate veni întâi îmbrăcată în alte haine decât te aștepți, să vadă dacă o iubești pe ea sau numai formele contează. Să nu respingi iubirea niciodată cu brutalitate, ci să fii înțelegătoare, căci ai trăit și tu lipsa ei, înțelegi ce e durerea de a fi respins. Și, oricine iubește, indiferent cât de urât arată, e un suflet cald, frumos, care cere iubire, iar tu să te porți cât vei putea de frumos cu el, pentru a nu răni iubirea.

Iar dacă tu vei face astfel, să știi că omul care va veni în viața ta în viitor, va fi un suflet tot mai blând și iubitor, fie că va fi cineva pentru un timp mai scurt sau alt om minunat pentru o perioadă îndelungată...

În felul acesta, dacă te vei purta frumos cu ea, se va simți bine primită la tine și va rămâne cu tine. Iar asta nu înseamnă să permiți cuiva să abuzeze de timpul sau de bunătatea ta, ci doar să răspunzi cu înțelegere și compasiune la iubirea sufletească a cuiva. Dar dacă totuși e prea mult, poți să refuzi...

Iubirea te va mai ierta dacă greșești, ea iartă tot, dar nu ai învățat o lecție și iar va trebui să o repeți...

În felul ăsta, purtându-te cu blândețe când tu ai să-ntâlnești iubirea în atâtea forme, tu te vei împrieteni cu iubirea și ea cu tine și îi va plăcea tare mult să stea cu tine și la tine. Pentru că tu trebuie să ajungi să iubești tot și toate pe lumea asta și să nu urăști pe nimeni și nimic.

Iar iubirea, ființă dragă, e ca o energie... Ea vine la tine cu fiecare bătrân, copil, femeie sau bărbat care te iubesc, ea te salută și-ți zâmbește prin fiecare om care-ți zâmbește, ea te îmbrățișează prin fiecare om care te îmbrățișează, ea te ajută prin fiecare om care te ajută...

Tu te întâlnești cu iubirea de atâtea ori, în atâtea locuri... De fiecare dată când îți zâmbește cineva, îți zâmbește iubirea... De fiecare dată când te strânge cineva în brațe, te îmbrățișează iubirea...

Să nu-i prezinzi iubirii cum să se îmbrace, ce haine să poarte, cum să vină îmbrăcată la întâlnire... Dacă o iubești cu adevărat, o iubești pentru cum e ea, nu pentru hainele pe care le poartă...

Să o iubești cum e ea, să o iubești așa cum te iubește ea pe tine, pentru ceea ce ești, nu pentru felul în care arăți... Pentru că poate nici tu nu ești perfectă în acest moment, dar iubirii nu-i pasă de asta...

Ea te iubește așa cum ești și te iubeste mult de tot...

Ea te iubește tare mult. Tu o iubești?

ÎN MEMORIAM - COMEMORĂRI

Chipuri și icoane umane

Se vorbește prea puțin despre chipul iconic al celor plecați și mai mult în lacrimi sau însemne memoriale. A trecut un an de la trecerea în neființă a colegului de revista, col.r.dr.ing. Constantin Avădanei.

Familia, prin cele două fiice, Bianca și Costina, a ridicat monumentul funerar, în semn de duioasă amintire.(4 iulie).

La Mănăstirea „Sf. Pantelimon” din Lacu Sărat (la șase luni) a fost comemorat cel dispărut de către văduvele de război sau ale foștilor deținuți politici (prin doamna Georgeta Bălan) cu prilejul Zilei Forțelor Armate.

În semn de veșnică amintire, la sediul Uniunii Ziariștilor Profesioniști a fost dezvelit Bustul (realizat de sculptorul Romeo Protopopescu) celui ce a condus destinele ziariștilor.

Bustul, realizat pe spusele familiei Gumann, Daniela și Constantin, se regăsește, ca un stâlp, în întâmpinarea celor care trec pragul instituției.

Atmosfera de la acest eveniment a fost una funestă și plină de încărcătură emoțională (12 iulie).

Profesorul Emil Pinte a plecat mai de curând, 27 mai), ultima noastră întâlnire vie fiind în 30 aprilie.

Nu știm de ce, dar s-a întors înapoi de la poarta unde am fost găzduiți, să își ia rămas bun! Puțini am fost cei care l-am însoțit pe ultimul drum, însă, îl însoțim, acum, aici, alături de doamna Iuliana, iar dimpreună cu numele celor doi de mai sus, vor fi *Membri onorifici*, în chengar.

Florica R. CÂNDEA

PETALE DE IUBIRE...

Ioan DRAGA

Au înflorit tăcerile în petale de iubire, lângă porțile de diamante, acolo unde îngerii cântă uimiți, în zborul lor spre înălțimi, unde roua amintirilor este turnată în cupa de aur a celor ce iubesc.

Uneori, dragostea este gonită de iluzii, pe drumuri pietruite cu prejudecăți și caută un loc de odihnă, în grădina sincerității, caută adăpost acolo unde se simte ocrotită, lângă florile de curcubeu.

Împodobită cu cele mai nobile sentimente aleargă peste podurile prieteniei, sub ploii de bucurie, să caute zâmbetul pierdut și lacrima ce arde obrazul, care altădată a fost sărutat.

Dragostea se îmbolnăvește, pentru că bea din ape amare și se hrănește cu lăstarii de amărăciune, iar trecutul o strânge ca un cerc și ciocanul realității izbește fără milă peste destinul ei.

Dragostea este intristată, căci lutul a fost frământat destul și plugul adevărului s-a rupt în valea amărăciunii, iar viața ei este plină de cruci din arama, unde stau rastignite emoții.

Ea a văzut vise ce mor și flori ce nu au fost dăruite niciodată, pentru că multora le-a lipsit curajul de a iubi, dar a văzut și munți de regrete ale celor care au lăsat să treacă pe lângă ei șansa de a fi fericiți.

Ea a întâlnit oameni care au vărsat râuri de lacrimi pentru iubiri ce s-au pierdut în timp, care nu au făcut nimic pentru a le păstra și nu s-au ridicat din confortul lor să își schimbe destinul.

Dragostea a văzut inimi rănite, de o frumusețe covârșitoare, altfel de inimi, îmbracate cu bunătate, care au iubit până în ultima lor clipă, pentru că doar iubirea vindecă dragostea care s-a îmbolnavit.

Dragostea a văzut multe, a văzut inimi ce au primit cele mai dure lecții, dar cu toate acestea, ele au fost gata să moară pentru o clipă de iubire sinceră și adevărată.

Dragostea ar vrea să adune clipele de fericire, să le pună înapoi în clepsidra timpului, să numere secunde care bat grabit și să dea un nume fiecărei clipe de iubire, ca să ardă o veșnicie în eternitate.

PUTEREA CUVINTELOR. PATIMI. NELINIȘTI.

Florica R. CÂNDEA

Puterea cuvintelor (scurte note)

La începutul secolului al XX-lea, poezia reprezenta o trăire a emoțiilor greu de suportat. Aceste trăiri se împleteau cu ritmicitatea versurilor și exprimarea temelor, ori a mesajelor aparte.

În literatura feminină (de origine română), trei sunt numele care au fost prețuite în spațiul francez, atât prin participarea la saloanele boeme cât și prin gradele de rudenie (care, însă nu le-a împiedicat să trăiască în mod cordial ori în ușoare discordii) și anume: Ana de Noailles, Martha Bibescu, Elena Văcărescu (verișoare).

Onorând două culturi, numele lor va străluci în așa-zisa "grupare" pe care au format-o în spațiul cultural francez, ca adevărate faruri ale începutului de veac. Dacă în timpul vieții au cunoscut celebritatea, postum au suferit umbrele unei dureroase uitări. Toate trei au trăit (și) pentru a-și povesti viața (prin scris) în locul unei celebrități, scrisul confesional fiindu-le balsam al rănilor ascunse.

Cele trei verișoare își joacă rolul nu numai pe scena liricului confesional eseistic ci și pe scena istoricului, bântuit de controverse politice. De aceea, nu au convenit să ofere întregii lumi, spiritul de românism în peregrinările universale, de care s-au bucurat îndeobște.

Patimi. Neliniști.

În cele ce urmează, vom prezenta, fragmentar, frânturi de vieții (trei) și o singură idilă (regele Ferdinand).

Elena Văcărescu (1864-1947)

Nepoată în linie directă cu Ienăchiță Văcărescu (autorul primului Testament poetic pentru cinstirea Limbii române).

Martha Bibescu (1886-1973).*Anna de Noailles* (1876-1933).

Aceste trei femei, de o mare noblețe, și ci o mare prezență de suflet, au fost dominate de puterea cuvintelor și de înțelesul acestora. Nu vom pomeni în niciun caz despre aventuri sau frânturi de amor, ci vom schița patimi mai mult sau ai puțin ascunse, neliniști care le-au scormonit destinele.

Referitor la opera poetică a acestora vom puncta câteva titluri: Elena Văcărescu (laureată cu Premiul Academiei franceze) a scris (dar a și tradus din Eminescu, Goga, Ion Vinea, Topîrceanu, Blaga, Minulescu ș.a), supranumită "poeta neliniști devine": *Chants d'Aurore*, *Rapsodia Dâmboviței*, *Amor vincit*, *Vraja*, *Regi*, *regine pe care le-am cunoscut*, *Le roman de mă vie ș.a.*

Martha Bibescu a excelat în liric dar și în memorialistic. Câteva titluri: *Les huit parodies*, *Isvoru*, *Țara sălcilor*, *La bal cu Marcel Proust*, *Viața unei prietenii ș.a.*

Anna de Noailles, contesa (care și-a dedicat viața de la Paris unui strălucitor salon literar și care era formidabil de prețuită de Nicolae Iorga) la origini, Ana

Brâncoveanu a scris: *Le coeur innombrable/Le livre de ma vie/Poeme de l'amour/L'offrande* ș.a (titlurile în limba franceză denotă dezicerea totală de a aparține României).

Scurte note în concluzii

Interesante sunt la aceste trei femei operele în care se confesează și în care își aștern viața, deloc simplă, dar plină de patos și șarm.

Interesantă este viața lor alături de regele Ferdinand, o luptă dureros de dulce cu o dragoste interzisă. Din aceste povești care le-au zguduit sufletele au rămas cuvintele cu puterea lor:

Martha Bibescu, o frumoasă poetesă, răpitor de seducătoare și o aristocrată de la Palatul Mogoșoia va scrie: "Ceea ce îi era drag la mine (n.n regelui Ferdinand) era copilăria" (Povestea vieții mele).

La Elena Văcărescu povestea de dragoste cu regele Ferdinand, trece granițele unei literaturi pure, pe cât de tristă, pe atât de pătimașă. Logodna dintre cei doi, la Salonul poetei, a fost consfințită de Carmen Sylva și a durat un an.

Ce mult te-am iubit, Ferdinand scump, sunt năucită, zdrobită de durere.

Îi va scrie mai târziu :

Se spune că ți-am sucit mințile, dar această puternică pasiune căreia am rezistat, mi-a luat totul. Te iubesc. (Helene)

Eu te-am iubit întotdeauna

Din liniștitul început

Și până-n ceasul de acuma

Mai sumbru și mai învrăjbit (Elena Văcărescu)

Va veni o vreme când acest popor care n-a fost cunoscut până acuma, va fi luat în seamă (Martha Bibescu).

E mult prea puțină dragoste în lume (Martha Bibescu, Jurnal).

Nu trebuie să așteptăm fericirea ca pe un premiu, doar tu știi, iubite, ce singură-s pe lume. (Anna de Noailles).

Așadar, cine ar fi crezut că regele Ferdinand a fost un personaj- cheie al marilor sale iubiri? O fire retrasă și timidă a reușit să atragă unele dintre cele mai delicate și cunoscute femei din România timpului său.

Bibliografie:

Colecții: Adevărul de weekend (2017)

Historia (2017-2018)

Luceafărul de dimineață (2018)

Atanasiu, Ioana, Elena Văcărescu, Iași, 2022

Pavelescu, Alina, Martha Bibescu și vocile Europei, Edit. Corint, 2017

SPECIAL

LA NORD DE INFINIT (MARGINALII)

Florica R. CÂNDEA

Undeva *La nord de infinit* (Ed. Mirador, 2022) după titlul noului volum de versuri semnat de dl. Ioan Vasile Marcu, o altă sărbătoare a cărții.

Desigur, după-amiaza amurgului cu dimineți topite de iubire pe jugul acestui nobil sentiment *prietenia*, s-a desfășurat sub auspiciile unor gazde atent de primitoare încât imima mi s-a fost (iar) frântă în două! Pe jumătate pecicană (pentru că sunt Fiu al Satului aparținător, Bodrog, mi-am spus (la microfon) *jocul...prefixelor...* care incumbă atâtea înțeleșuri, eresuri ori demersuri descriptive!

Moderatorul evenimentului, de o reală gală și un regal har, a fost doamna Eugenia Ponta Pete care a subliniat: *Botezul cărții, la ea acasă, a primit tămâia ce i se cuvine, după ce, la Felix, curând, a fost primită cu prețios interes.* (mulțumiri).

Pe rând, ca într-un șir al virgulelor care așteptau... punctul ori capătul călătoriei ,prin slava ori slova domnului Ioan Vasile Marcu, s-au perindat la am amvonul cuvintelor : prof univ. dr. Anton Ilica (în tandemul eseului discursiv cu autorul), care a spus: *Volumul este o carte a nostalgiei cât o topire la înfinit*, scriitorul Horia Ungureanu, care a trecut bariera prejudecăților cum că femeile și militarii nu scriu, spunând *Volumul cuprinde teme care ne surprind pe toți, copilăria, dorul, Casa în să metrica populară îl prinde bine pe autor* editorul și poetul Ioan Matiuț, în această dublă calitate a mărturisit: *Poemele sunt un răsărit din care răzbat o mie de ochi.*

Momentele muzical, prim Monica Mihaela Cojocar (Priceasnă, Lemnul, Doina) au îndumnezeit clipele sau ne-au înălțat simțirile undeva, pe coarda trăirilor aparte!

Desigur, aprecierile de superlativ au fost punctate prin domnul vicepreședinte al Consiliului Județean Arad, actorul Ionel Bulbuc și de domnul primar, Petru Antal.

Cuvintele mele acum se răsfrâng frumos, pentru că îmi era dor ... de ce-am lăsat acasă ... Însoțirea mea s-a fost petrecut, cu alți membri Salon Gutenberg Arad (Adina Matei, dr. Celus Ciobanu cu familia, Delia Chevereșan, Mircea Dan Irimescu) iar din fotoreportajul realizat de domnul Mircea Boran am selectat frânturi de clipe.

El, Timpul, care pentru domnul Ioan Vasile Marcu, este "un cal sălbatic", a îngăduit, iată, această celebrare a cărții!

Fie ca de acum și de-a pururi, condeiul strofelor clasice să (în)frunzească alte pagini! Și totuși... după sesiunea de autografe și agapa versurilor cu tot cenacul, cortina amurgurilor noastre nu a potolit nici potopit pârjolul de afară, ci l-a contopit tot înspre aceeași dulce călătorie-Poezia ori proza ce ne rămâne!

Și astfel ne-am fost (în)miruit la primul eveniment de mare clasă care a prefațat Praznicul de pită nouă, Pecica 2022!

SPECIAL

SĂRBĂTOAREA CĂRȚII

Florica R. CÂNDEA

Desigur, înconjurați de flori și cărți, lacrimile unei (în)volburat de întârziate ploii de toamnă, am ajuns (și)la Șofronea, purtând (în)miruirea sfârșitei liturghii la ofranda unui amiaz duminical.

Locul nu era străin, pentru că, din *Aproapele* meu (măcean)!mă despărțea un *duleu*, cât o miriște de spice, legate de legători în *Crucea* Departelui.

Care *Depart*e devine acum umanizat, în persoana profesorului Smaranda Kafka (în chip de scriitor acum, la Acasa dumneaei).

La ceas de clopote vestind amiazul duminical, preț de aproape două ore, la Șofronea s-a scris istorie (literară, culturală, geografică, antropologică, pentru că prea mult epos, topos, ethos, inundă paginile cărților pe care le-a botezat în satul său!) Sat în care s-a preumblat în păpuși, pentru că pe corso'ul arădean, purta pantofi!

Sala Festivă a Căminului Cultural, s-a fost anafurat de sătenii veniți în frunte cu preotul și oficialitățile, ca niște goști, să-și asculte fiica satului, care și-a scris viața, ca în batista amintirilor, într-un roman în două volume (ABC-unei vieți) și volumul de povestiri, ca un mănunchi, *Alb Negru, la voia destinului*.

Spuneam de musafirii sosiți ca dintr-o hartă uitată în cuiul de după ușa casei părintești, din Arad, Timișoara, Cluj, Curtici, Brad, Austria, Ungaria s.a zări dragi scriitoarei.

Cărțile au fost editate la editura Coresi-București, (2021, 2022, coord. Vasile Poenaru, Michiela Poenaru) în condiții grafice deosebite și poartă mărturisirea unui personaj ascuns, vocea Alter'ego'ului ca un monolog interior care nu tace, nice zace!

A fost ales ca moderator o moață școlită la Pedagogic Arad, doamna Marina Vuzdugan, care s-a legat o vreme de casa doamnei Smaranda.

Prieteni vechi, neamuri și săteni s-au delectat la propriu și la figurat din savoarea clipelor care, dintru început, au fost rezervate unui moment liric, interpretat de tanara Noemy Szentesi (al cărei străbun, Cazan Flore, a fost primar în Șofronea).

La pupitrul rezervat *celor care cuvântă*, au ocupat locuri Domnul Radu Fofiu, viceprimar, Ioan Valeriu Tuleu, profesor, ziarist, istoric, fost coleg de liceu cu autorul, la Liceul " Ghiba Birta", profesor universitar doctor în Științele Educației, eseist, istoric literar, jurnalist, Anton Ilica, Sinesia Coșeriu (Timișoara) care a dat citire unei recenzii semnate de Laura Mustețiu din Sydney (scriitor timișorean).

Tot în acest context, moderatorul a spicuit dintr-o altă recenzie, semnată de Codrin Pașca. Alături de distinșii vorbitori "a locuit", printre stări de grație și sentimente, distinsul autor (și subsemnata).

O trecere în revistă a vieții și a călătoriei acesteia prin personificări de cărări a fost făcută de moderator. Astfel, am aflat că trecerea de la proză scurtă la roman ori povestire, ca specii ale genului epic, este consemnată în 2018.

Ioan Valeriu Tuleu a parafrizat întrebarea *De ce scriu femeile ...* cu unice ziceri: au har, au dar, au talent, să creeze pagini de carte care să devină unică prin formă și conținut!

Epicul din scrisul femeilor redă nevoia acestora de evadare! În Frumos! Pe care îl revarsă înspre incantațiile lecturii.

Profesorul universitar doctor Anton Ilica se referă la atașamentul autorului față de "Acasa" de acasă!

De altfel, cântărește rodul doamnei Smaranda cu gustul merelor de toamnă pe care le definește a fi seva totalității emoțiilor prin scris, pentru scris dar și pentru cititorul dornic. Este convins de trăinicia cărților și veșnicia lor (de la sat...). Nemaifiind vorba de un debut, subliniază că exercițiul gimnasticii intelectuale se realizează prin scris.

Am încercat să îi fiu Aproapele Departelui prin câteva notițe care le-am avut în căușul palmelor, care mi-au stăpânit dorul de dor! Am ales Glasurile care străbat romanul, glasul copilului și cel al adultului, peste care, numai timpul, devenit oglindă, nu a căpătat colb de molii. Apoi am ales intersectarea timpurilor, de la sat, la oraș, la mal de ocean!

Abc... silabisiri în canon! Câtă epicitate! Atâta oralitate! Și atâta argumentare! Pentru că, de la Anda cea mică, o aveam, aievea, pe Smaranda! Kafka? Da! Nume predestinat! Pentru că, Franz Kafka(1883-1924) definea cartea, când o "cheie", prin care se descuiau camere neștiute ale sufletelor pustiite, când "topor"care spârgea gheața sufletelor înghețate de atâta (a) plecare!

"Să pleci copil"... (lectură din recentul volum "La nord de infinit ") a fost vocea poetului Ioan Vasile Marcu, un sensibil Om, care a ținut să fie aproape de doamna Smaranda (pentru că, astfel, și soția sa, Carmen, și dânsul, și-au simțit aproape fiica, stabilită la Sydney).

O altă voce din diaspora, doamna Julia Mihaéla Birta, (strămutată din Cetatea Albei Iulii la Mako/Macău, Ungaria) și-a exprimat bucuria la pupitrul cuvintelor, înțelegând scrisul o punte care unește destine, minți și suflete.

Finalul a fost încărcat de povestea autorului, a cărui prag de acasă s-a fost deschis cărților cu pagini line (vorbe care s-au intersectat cu ale domnului viceprimar, Radu Fofiu, care a mulțumit plăcutei asistențe, și a promis ca va duce ... povestea mai departe). Frumoasa Întâmplare culturală cu iz de must la vremea surechiului, credem, a potolit setea înstrăinărilor (vremelnice) chiar și cu vocea tinerei Noemy care a încheiat și a dedicat recitalul său sătenilor și doamnei Smaranda prin duios de valabil refren liric *Câta boală e sub soare...*

Nu în ultimul rând, noi ne-am cimentat statutul de vajnici lectori pentru că ne-am însoțit cu vechi prieteni văzuți în sală sau sosiți anume (Adina Matei, Mircea Irimescu, Mircea Boran, din albumul căruia, am selectat câteva imagini grăitoare).

Salonul Gutenberg Arad... călător și-a deschis sesiunea de vară -toamnă, așadar, la Pecica și Șofronea. Și totuși... Diplomele rezervate doamnei Smaranda Kafka/Diploma Specială "Constantin Avădanei "; Diploma Aniversară "50 Gutenberg"; Diploma de Fidelitate Gutenberg ne-am dorit a consfinți și a tămâia frecvența ...bătăilor inimii... diasporeice... la un alt ceas ... vecernia aceleiași duminici...

ARIA DIVERSITAS

EVENIMENTE DE GUSTAR ȘI RĂPCIUNE

Florica R. CÂNDEA

Lunile august și septembrie sunt luni ale vacanțelor dar și ale începuturilor roditoare, când gândești ce ai făcut și ce mai ai de făcut să te împlinești, ce ai lăsat și ce iei cu tine din bagajul zilelor cu prietenii.

În dinamica vieții de zi cu zi, este foarte important ca din agenda personală să nu lipsească notele de călătorie cu sau fără permis de ședere.

Intervine acum, aici, subtila întrebare „încotro ne îndreptăm” și de ce!

Labirintice iscodiri ne subjugau mersul însă nu am cedat!

Așadar, la sfârșit de Gustar și început de Răpciune, am fost la românii stabiliți în Mako și Gyula (Ungaria) spre a tine pasul gastronomic cu ei.

Desfășurate la Casa Verde ori la poale de Cetate, festivalurile gastronomice au atras sute de vizitatori și expozanți.

Ne-am numărat și noi (Adina Matei, Mircea Irimescu și Mircea Boran) printre participanți și expozanți cu Salon Gutenberg și Salon de carte în limba maghiară și română.

Este un privilegiu să schimbi gust și arome care se numesc „prietenii” și să vezi cum din corturi, răsare fum și foc!

Desigur e o metaforă a ceea ce înseamnă pasiune.

Așadar, am răspuns invitației doamnei Iulia Birta Mihaela și i-am văzut, la ea acasă, bucătăria românească.

În tot acest timp, la Uzdin, Serbia, a fost Curcubeul etniilor și Sărbătoarea cartofului, cel mai frecvent aliment.

Salonul Gutenberg Arad a fost reprezentat de doamna Maria Aiftincăi însoțită de Marinela Racz.

Standul și exponatele autentice au făcut deliciul vizitatorilor.

Astfel, s-a răspuns invitației doamnei Ana Boer (Bunicutele Uzdin).

La final Complexul Muzeal Arad - Exponatul lunii septembrie: Vază japoneză, produsă în epoca Meiji.

Colecția de Artă a muzeului arădean conține, pe lângă artefactele de sorginte europeană și câteva obiecte de artă extrem orientală, prețioase pentru spațiul nostru geografic. Dintre acestea, un loc aparte îl ocupă o delicată vază decorată în tehnica cloisonné, produsă în epoca Meiji (1869-1912).

(Text oferit de dr. Ioan Paul Colta, curator artă asiatică, restaurator expert:)

”Tehnica cloisonné-ului (shippō în limba japoneză) a atins, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, în Japonia, apogeul din punct de vedere tehnic și artistic.

Această tehnică de decorare a obiectelor din metal este originară din Orientul Apropiat, unde a fost utilizată, în antichitate, la decorarea bijuteriilor. De acolo s-a răspândit atât înspre Occident cât și spre Orientul Îndepărtat. Evoluția ulterioară a fost una diferită, pietrele prețioase fiind înlocuite cu smalțul vitros. Tehnica cloisonné-ului a ajuns, din China, și în Japonia. Cercetările arheologice recente au scos la iveală faptul că aceasta a fost cunoscută încă din secolul al VIII-lea. În epoca Meiji, tehnica a fost perfecționată de Kaji Tsunekichi (1803-1883) în atelierul său din Nagoya. Artistul a izbutit să creeze, prin metodologiile sale inovatoare, o școală renumită și să popularizeze această formă de artă în întreaga țară.

Decorarea obiectului, produs cel mai adesea dintr-un aliaj de cupru, se realiza, potrivit acestei elaborate tehnici, prin crearea pe suprafața sa a unor compartimente (cloisons în limba franceză, de unde și numele), obținute prin aplicarea unor benzi subțiri de alamă, argint sau aur, ce urmăreau o anumită formă. Interstițiile obținute erau umplute cu o pastă din pulbere de smalț, adesea de mai multe culori. Obiectul era apoi ars într-un cuptor la o temperatură ridicată. Ultima etapă presupunea finisarea manuală a artefactului.

Vaza din colecția muzeului arădean este realizată în stilul Owari, specific manufacturilor din Ama și Nagoya. Decorul amintește de gravurile din genul kachō-ga (imagini cu păsări și flori) ale lui Andō Hiroshige și Katsushika Hokusai, doi dintre marii maeștri care au abordat această temă. Partea inferioară și cea superioară a vasului sunt decorate minuțios cu motive florale. Centrul de interes îl reprezintă însă pentru privitor zona mediană unde, pe un fundal albastru cobalt, se profilează, într-o manieră stilizată, patru vrăbii. Trei surprinse în zbor, printre frunze de bambus, iar o a patra așezată pe o creangă. Bambusul este planta cu care de altfel această pasăre a fost cel mai adesea asociată în imageria niponă. Eleganța lujerilor de bambus a fost sporită prin inserarea în compoziție și a unor grațioase flori de bujor”.

ARIA DIVERSITAS

EVENTIMENT FOTO CLUB ARAD

Mircea BORAN

Expoziție de artă fotografică deosebită.

Pe simezele Săli „Clio” a Complexului Muzeal Arad au fost expuse creațiile artistului fotograf Paul Bock din California (SUA). Expoziția cuprinde o selecție de 45 de fotografii de format standard tipărite în Studioul personal al artistului fotograf din SUA, în condiții tehnice deosebite.

Vernisajul expoziției a avut loc, miercuri 31 august 2022, la Sala ”Clio” din Arad, str. Horia nr. 10, unde organizatorii îi invită pe toți iubitorii artei fotografice.

Evenimentul a fost deschis de dl. Ștefan Tóth István președintele AIEFA și de Mircea O. Boran președintele Asociației Foto Club Arad. Momentele muzicale au fost oferite de către reprezentantul formației ”Duo Solo Fide” din Oradea, dl. Thurzó Sándor József (violă), care a interpretat mai multe piese din repertoriul internațional.

Afișul a fost realizat de colega noastră Monica Szentes.

Felicitări artistului fotograf din SUA și mulțumiri dlui. Ștefan Tóth István!

Anul acesta se împlinesc o sută de ani de la nașterea unor iluștri înaintași, absolvenți ai Liceului de Băieți, azi "Moise Nicoară".

Dacă despre *Gheorghe Pelău și Ștefan Augustin Doinaș* am scris, acum, prin prisma rândurilor din Placheta Întâlnirii de patruzeci de ani de la absolvire, vom putea să scrie despre *Deliu Petroiu*.

S-a născut la 24 august 1922 la Nădlac și s-a stins la 18 aprilie, 2008, la Timișoara.

Profesor universitar, estetician și critic de artă, a făcut parte din Cercul literar de la Sibiu împreună cu Radu Stanca. (fiind a patra generație maioreșciană, cum o numea Eugen Lovinescu)

S-a format în banca marilor înaintași, Lucian Blaga, Constantin Daicoviciu, Coriolan Petranu, D.D. Roșca, Liviu Rusu s.a.

Timișoara i-a cinstit viața, fiind Cetățean de onoare dar și prin bustul din Parcul Central. (realizat de artistul Aurel Gheorghe Ardelean)

Sectia de Artă a Bibliotecii "Sorin Titel", Timișoara, care îi poartă numele i-a celebrat veacul printr-o Seară comemorativă.

Coleg de catedră cu Eugen Todoran sau Gheorghe Tohăneanu, (care l-au chemat în 1959 la Timișoara) Deliu Petroiu a stat strâns legat de artiștii timișoreni, fiind unul din promotorii acestora (în anul 1996, la 75 de ani de Liceu Elena Ghiba Birta, a vernisat Expoziția pictorului Cristian Daniel Sida la Arad).

"Cartea prietenilor mei" este volumul de referință al criticului și istoricului de artă.

LA ÎNTÎLNIREA, DUPĂ 40, DE ANI, A ABSOLVENȚILOR LICEULUI „MOISE NICOARĂ” DIN ARAD PROMOȚIA 1941

lulbiți colegi purtînd același hram!
Sînt patruzeci de ani o veșnicie!
de cînd, întîia oară, ne porneam
de-aici, ea o superbă herghelie
de mînji neștiutori de bici și ham.
Eram frumoși: purtam văpaia pură
care se-arată-întreagă pe figură.

Acuma, iată-ne — și mai frumoși:
de frumusețe grea, interioară,
care ne face — poate — mai sfioși,
căci n-are focul viu de primăvară
al astrilor puternici și geloși,
ci doar surîsul palid care-înseamnă
căldura blîndă-a soarelui de toamnă.

Ei și!? Înțelepciunea unei vieți
e s-o trăiești, pe fiecare treaptă,
prin ceea ce-i e propriu, și să-nveți
a-i da, neconținut, măsura dreaptă.
Să-i dăm, deci, acceptatei bătrâneți
prilejul de-a ne-ntineri, o clipă,
prin tot ce-a fost recoltă și risipă.

Noi, toți, ne-am pregătit cândva de zbor
aici, între aceste ziduri sfinte.
Azi am venit să ne rostim în cor
recunoștința inimii, fierbinte,
omagiul cald, al nostru-al tuturor,
adus acum liceului prin care
am cunoscut întâia consacrare.

Tot ea elevi, dar azi mai silitori,
venim să stringem generoasa mână
a unor fără seamăn profesori.
Celor de-aici, și celor din țărână,
întotdeauna le vom fi datori:
căci tot ce le plătim, pînă la moarte,
din ce ne-au dat, e doar o mică parte.

Ne-am adunat să spunem, fără glas,
„Prezent"! în numele unor prieteni
ce nu-s aiei: acei care-au rămas,
devreme sau tirziu. sub triste cetini;
să ne-împlinim eucernieul popas
la cerul lor cu astre scufundate
ce-așteaptă azi un semn de pietate.

Suntem aici pentru-a răspunde-acum
la întrebarea: Ce-ați făcut în viață?
E o-ntrebare de sfârșit de drum?
Eu cred ea nu: răspunsu-i încă-n față.
Ci-n clipa cînd îl vom rosti, oricum
ne-ar fi - cărunț sau încă negru - părul,
doar urma noastră spune adevărul.

Ne-am adunat ca să-adunăm acest
teribil adevăr al vieții noastre
cu tot ce are mîndru sau funest:
din biruinți, speranțe și dezastre,
să nu rămînă-n pulberi nici un gest ,
ci-însurat-ca un mirabil număr
să-l ducem împreună, toți pe umăr.

Ne-am adunat să ne copilărim.
Să dezgropăm din noi crenguța verde
a unui veșnie tînăr vifleim
pe care sufletul nicicînd nu-l pierde,
și-ncărunțiți-cum suntem să-l trăim
din nou: în cîntecele și-n credința
care din leagăn ne-au scaldat ființa.

Iar dacă-i scris ca orele de azi
să bată a supremă întîlnire,
aprindeți-vă sorii din obraz,
fiți numai bunătate și iubire,
și-orice cuvînt roștiți-l în extaz!
Sărutul din urmă, ca și-ntîiul,
să ne vegheze-n flăcări căpățiul!

Prieteni și colegi, - bine-ați venit!
În lupta noastră crîncenă cu timpul,
Hai să ne credem încă la zenit!
Restaurați, deci pentru-o zi, Olimpul!
Dați întîlnirii nimbul cuvenit!
Din mîna-n mîna cupe mari să treacă:
Zei bătrîni știu încă să petreacă!

ȘTEFAN AUGUSTIN DOINAȘ
București la 26 oct. 1981

CRONICĂ RIMATĂ

La școala ce-am gasit-o ca-n vremuri neschimbată,
Am învățat de-a valma cu voi și eu odata.
Mă socoteam pe-atuncea un tip fără pereche
cu șapca mea cea nouă, puțin cam pe-o ureche.
Dar chiar din ziua-ntîia cum mă grăbeam să urc
un repetent m-oprește și ca să nu mă-încurc
mă ia de sus și-mi spune - mai 'nalt cu-n centimetru
- „Bobocule, ascultă! Vezi, ăla-i Baci Petru,
Cînd vrei să urcii prin față el fără inonjur,
te prinde de ureche și-ți arde una-n (dur.
Era să sune rima., de-aceea, pe dreptate
O sar) îți arde una ceva mai jos de spate
Cu mătura, cu bățul, sau chiar și piciorul
Încîtneit fără zăbavă faci pe aviatorul.
Apoi văzînd un tînăr profesor ce trecea:
- „Uite-l pe Drăgulescu? Nenicule, păzea!
Și că tu un boboc ce purta încă opînci,
dacă-nveți, la ăsta poți sa iei chiar 5!
Zărind pe altul, tînăr, trecînd cu pasul des cu
Un catalog cît masa: Ia ăsta-i Găvănescu
E fain băiat, la dînsul nu-i nimeni nărăvaș
Cînd nu-i convine ceva zice: Ei, băețaș.
Am să te scriu aicea, în condica, adică,-
Și noi tăcem învață cu toții nu de frică,
Dac-ai să faci cu dînsul istoria, poți ști,
Te-ai învărtit. „Și-acuma, încere a-mi aminti,
M-am învărtit" de-a rîndul, an după an, de 8 ori,
Dar unde-s oare astăzi și ceilalți profesori?
S-au dus pe-o cale neagră cei- fără de întors
Și-aducerea aminte aici dacă mi-am tors,
E că mă stînge pieptul de vremea ce trecu
căci tot se uită-n lume, doar școala dragă, nu!
Și-apoi trecut au anii; prin 47
Întors din școli înalte, cu mințile mai coapte

Încep să urc pe trepte, într-un sfârșit de vară,
Același Baci Petru mă-ntîmpină la scara.
-„Trăiască dom' profesor! atuncea eu pe dată
Făcui o mutră lungă și foarte speriată,
Mă uit în dreapta-n stînga, dar alt domn cu pricina
Nu văd pe nicăerea, așa că, -bată-I vina
Elevul de-altă dată, e dascăl nou acuma
Și mai trecură anii ca picle mari de fum
Odată, cum suiam pe-o scară laterală
(Reminiscența ascunsă din vîrsta ideală)
Aud pe unul care, recunoscîndu-mi boiu,
îl informa pe altul: „Mă, ăla e Petroiu!
(Permiteți-mi acuma într-un discret „aparte”
Să nu vă spun și ce a zis băiatul mai departe!)
„Dar știu că vorba lungă nu face zău doi bani
de arcea: sănătate, noroc și la mulți ani!

DELIU PETROI
30 ctombrie 1981-Timișoara

Semnează în această ediție

IOAN ALEXANDRU ARDELEAN
CARINA BABA
GEORGETA BĂLAN
CAMELIA BELEI
LUCIA BIBARȚ
MIRCEA BORAN
SEBASTIAN BURNAZ
OVIDIU CORNILĂ
FLORICA R.CÂNDEA
LIVIA CIUPAV
IOANA CRIȘAN
D.C
HANS DAMA
TEODOR GROZA DELACODRU
IOAN DRAGA
DANA DUGHÎ
ANCA DRILĂ
DANIELA FORCOS
DOMNICA FLORESCU
DANIELA GUMANN
TEODORA GURAMBA
MARIUS GREC
MIHAI HANDARIC
GHEORGHE HODREA
ANTON ILICA
VALERIU ILICA
SMARANDA KAFKA
PAUL KRIZNER

LAURIAN LODOABĂ
LAZAR MAGU
IOAN VASILE MARCU
ADINA MATEI
AUGUSTIN MUREȘAN
ANIȘOARA MUSTEȚIU
DANA OPRÎȚA
LIVIU NADIȘ
NICOLAE NICOARĂ HORIA
MIRA ODAGIU
OVIDIU PĂDURARU
IULIA PINTEA
EUGENIA PONTA
ALEXANDRA SEBASTIAN
LAURENȚIU SZEMKOVICS
ADELINA STOENESCU
LORENA STOICA
IULIU CEZAR STURZA
LOREDANA TUDORESCU
ALEXANDRA TUDORESCU
IOAN TULEU
HORIA TRUȚĂ
FLORIN ȚENE
AL. FL. ȚENE
TITINA NICA ȚENE

Revista Gutenberg precizează:

Vă rugăm să expediați materialele pentru luna decembrie 2022 până în data de 20 septembrie la următoarele adrese de email candeafoare@yahoo.com, tel. 0745263205; carina.anqa@gmail.com; tudlore@yahoo.co.uk

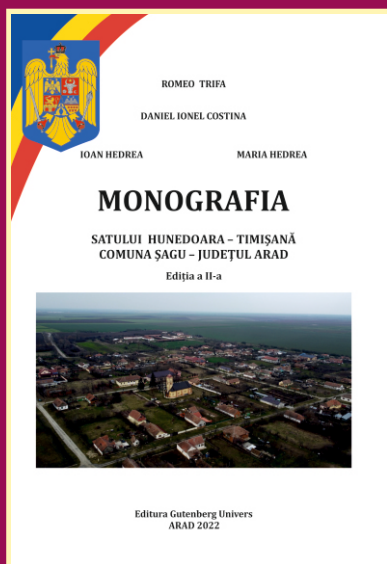
Materialele vor fi însoțite de o fotografie a autorului tip buletin, conținut o pagină A4, scris cu font Times New Roman, caracter de 12, text corectat cu diacritice.

Vom publica doar materiale inedite, cu trimitere la o sursă bibliografică (exclus internet sau webografie). Manuscrisele nu se înapoiază. Revista Gutenberg - Universul Cărții găzduiește opinii, creații sau înregistrări ale autorilor, din segmente culturale, cotidiene, mozaic, panoramic etc, dar responsabilitatea conținutului fiecărui text, aparține autorului în exclusivitate.

Materialele în excedent vor fi luate în seamă pentru viitoarele ediții cu precizarea expresă de a nu se depăși conținutul unei pagini A4.

Colegiul Editorial - Redacțional

Foaie culturală, recunoscută de C.N.C.S.I.S.
ISSN 2248 - 308X
ISSN-L 2248 -308X

ISSN 2248-308X
ISSN-L 2248-308X

